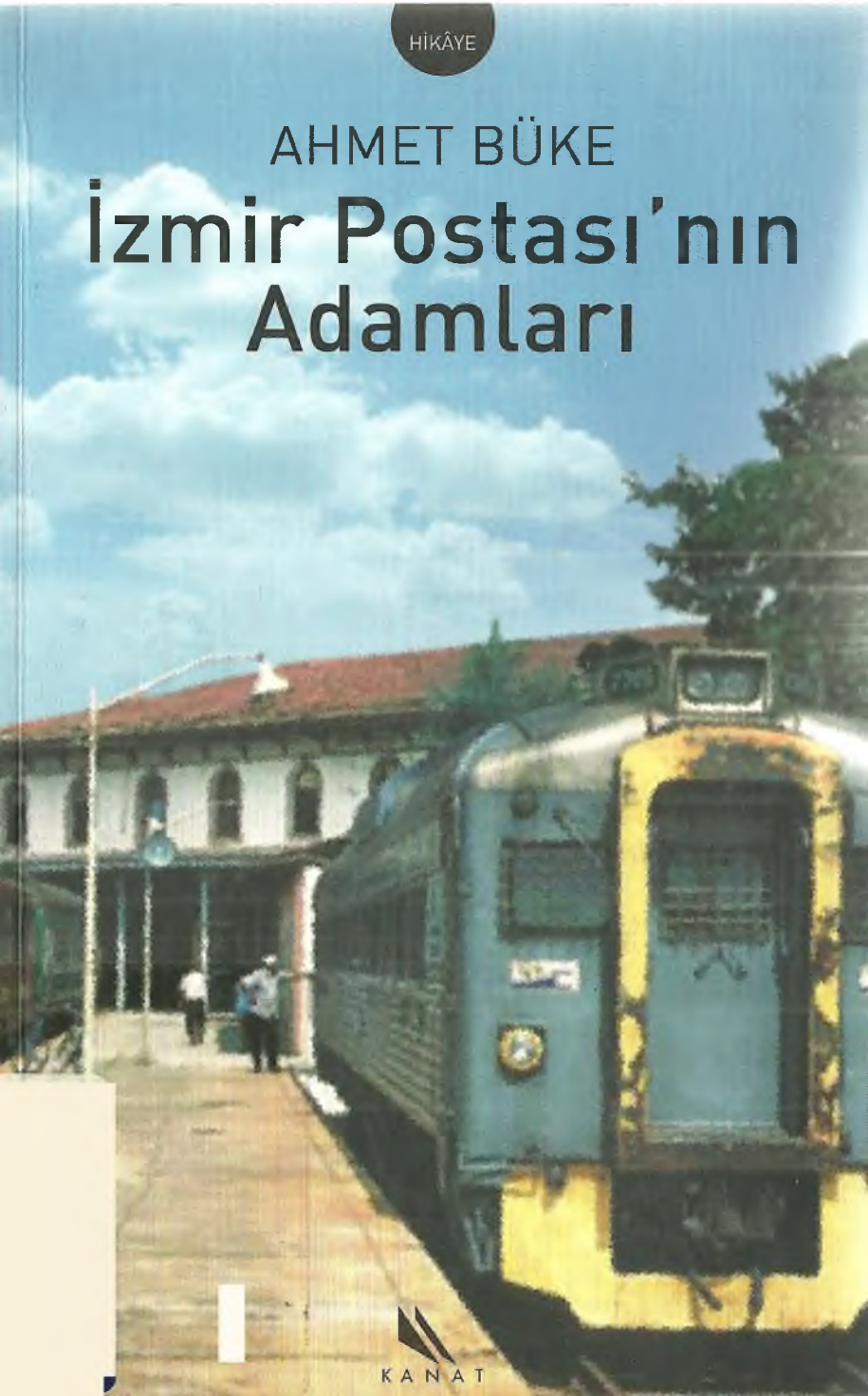
HİKÂYE

AHMET BÜKE

İzmir Postası'nın Adamları

KANAT

İZMİR POSTASI'NIN ADAMLARI

AHMET BÜKE

AHMET BÜKE, 19 Haziran 1970 tarihinde Manisa'nın Gördes ilçesinde doğdu. 1997 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü'nden mezun oldu. Ölümsüz Öyküler Yayımevi'nin düzenlediği Xasiork 2002 Kısa Öykü Yarışması'nda "Kayıp Dua Kitabı" isimli hikâyesi birincilik ödülü aldı. Öyküleri, *E Edebiyat*, *Adam Öykü* ve *Patika*'da yayımlandı. *Sosyal Ayrıntılar Ansiklopedisi* ve *Derkenar* isimli İnternet dergilerinde kısa öyküler yazmaya devam ediyor. Evli ve bir kedili.

İzmir Postası'nın Adamları

AHMET BÜKE

HİKÂYELER

KANAT

Kanat Kitap 11
Edebiyat dizisi 4
İZMİR POSTASI'NIN ADAMLARI
AHMET BÜKE
Hikâye
1. Baskı: Eylül 2004
ISBN 975-8859-12-9

© Yayın hakları Pusula Yayıncılık Ltd. Şti., 2004
Kanat Kitap, bir Pusula Yayıncılık Ltd. kuruluşudur.

Yayına hazırlayan: Behçet Çelik
Düzelti: Ceyhan Usanmaz
Tasarım: Mehmet Sinan Niyazioğlu
Sayfa düzeni: Mehmet Öztürk

Baskı: Acar Matbaası, tlf. (0212) 422 18 00

Kanat Kitap
İnönü Cad. Emektar Sokak No. 24/B Gümüşsuyu/Beyoğlu 34427 İstanbul
tlf. (0212) 252 42 80 pbx • faks: (0212) 293 15 44
e-posta: kanat@kanatkitap.com

İÇİNDEKİLER

Kara Erik Yazı	1
Foto Nuri'nin Resimli Hatıratı...	7
Yüz Elli İkilikler	23
"Kanatları Gümüş..."	43
Sesim Var	53
"Çırak" Aranıyor...	61
İzmir Postası'nın Adamları	70
Aşkım Mithatpaşa'nın En Kısa Filmi...	77
Pişi	82
Bir Alabros Öykü	85
Hisaraltı Teşkilatı	88
Hafta Sonu Şeyleri; Rakı ve Uskumru	101
Peygamber Devesi Peynir Ekmek Yer	105
Sürpriz Yumurtalar	110
Düşaltı Beşiktaş Rüyaları	120

Murat Çelik'in anısına...

"kurcala yaşamın gizemli torbasını
ekmeğin ve terin kardeşliğini kıskan
sana toprağı ve aşkı öğretecek
hayat denen anneye koş."

Arkadaş Z. Özger

KARA ERİK YAZI

Fırtına çıkacak diye çok bekledim o yaz.

Oysa saatli maarif takviminin şaştığı görülmemişti.

"Günün yemeği; bezelyeli pilav, sulu köfte, cacık, erik hoşafı" tekmil masadadır. Annem her günün değişen mönüsünü asla sektirmezdi. Sabah evden çıkarken akşama ne yemek olduğunu hiç sormazdım. Kahverengi muşambayla kaplanmış yemek masasının üzerinde duran takvim yaprağına bakmak yeterliydi nasıl olsa.

Annem, zamanının büyük bölümünü arka bahçede bulutları izleyerek geçirdiği suskunluk yıllarında bile, yardıma gelen komşumuz Geçkin Naciye'ye aynen takvim yemeklerini yaptırdı. Ölümünün ardından ilk işim duvardaki takvimi çöpe atmak oldu. Ama bu durum evdeki yemek yapma alışkanlığını adeta felce uğrattı. Nitekim Naciye Abla uzun saatler boyunca mutfak dolaplarına bakıp her defasında sahanda yumurta yapmaya başlamıştı.

Tabii bu takvim konusunda halamı atlayamam. Yemek kısmı onu ilgilendirmezdi. Hiç evlenmedi. Başta ben olmak üzere hiçbir çocuğu sevmezdi zaten. Halamı üstünden çıkarmadığı kırmızı elbisesi ve sıkı kara saç topuzuyla hatırlıyorum. Yüzü her zaman ifadesizdi. Ama derin mavi halkalarla çevrelenmiş gözleri-

nin bir şeyleri ısrarla biriktirdiğini herkes anlayabilirdi. Daha doğrusu bizim evin dışındaki herkes, diyebilirim.

Halamın en büyük alışkanlığının takvim yapraklarını biriktirmek olduğunu "ölümünden" sonra anladık. Zira her günün koparılan yaprağı, öğlene kavuşmadan ortadan yok olurdu. Yıllarca üstüme kalan suçun sorumlusu halamdan kimse kuşkulanmadı. Çünkü hayatla bu kadar bile bağının olabileceğine inanılmazdı.

Ne büyük yanılgı.

...

Babamın yüzünün aldığı hal bugün bile aklımda.

Halam ortadan kaybolalı bir ay kadar olmuştu. Jandarma söğüt dallarına takılmış parça parça elbiseleri getirdiğinde kimse Kumçayı'nın dönerlerinden sağ çıkacağına ihtimal vermedi.

Evde ağlayan olmadı. Daha çok bir rahatlama hali hâkimdi ortalığa.

Hepimiz yavaşça yirmi yıldır kimsenin girmediği odasına ayak bastık.

Yatağının üzerinde duruyordu. Ciltlenmiş, eni, boyu neredeyse elli santim, mavi kaplı kalın defter.

İlk sayfasında babam adeta dalgalandı. Yüzünün beyaz mavisinden anladım yaşadığı şaşkınlığı.

***

"Selim doğdu. Annem onu salonda, çeyizinden kalan Kız Gördes halısının üzerinde bıraktı ellerime. Ölü balığa benziyor..."

Mavi mürekkeple düşülmüş yazıların tam altına o günün takvim yaprağı yapıştırılmıştı: "18 Temmuz 1942. Ramazanın 7. günü"

***

"Köşedeki ev yandı. Gece, uzun uzun yarı kararmış dilmeleri kokladım. Çam çırası kadar güzel ne kokabilir ki?

"1 Mayıs 1955. Günün sözü: Öküzün kuyruğu olacağına tavuğun başı ol..."

Babam yutkunarak defteri kapattı ve odadan çıkmamızı istedi. Kapı hırsla kilitlendi.

Halamın evdeyken giremediğim odası artık babam tarafından da yasaklanmıştı.

İşte o günden sonra hayatım değişti, diyebilirim. Giderek yaşlanan evimizin sıradan sessizliği, annemin hiçbir şey olmamış gibi kendini ev işlerine vermesi, babamın her öğlen çözmeye başladığı ama bitiremeden uykuya daldığı *Cumhuriyet* gazetesinin köşe bulmacaları, geçen mevsimler boyunca tek ağacımız ihtiyar eriğin yeşerip sararması, her anın ve her şeyin eski ritminde akıyor gibi durması. Bu cümledeki "gibi" çok önemli. Zira ben bu sıradan akışa asla dahil olmamıştım.

Günlerimi büyük ıstıraplarla kavuran ve uğruna babamdan yiyeceğim belki de hayatımın en sıkı dayağına razı olarak, o uğursuz mezar odaya girmeyi başarmıştım. Hem de en umulmadık, belki de halamdan başka kimsenin bilmediği yoldan, odanın zemininden bodruma açılan saklı kapaktan. Mavi kaplı defterce ulaşmamı sağlayan bu ürkütülü yol, aynı zamanda yıllarca halamın içindeki gri rüzgârları akıttığı geçit olmuştu. Sanki evdeki son adımlarının sıcaklığı hâlâ oradaydı.

***

"Selim'in oğlu oldu. Epeyce erken doğdu. Bana göstermediler. Uğursuzluk getirirmişim. Boşuna laflar bence. Gece bebeği aya tutup yüzüne baktım. Nefesi hırıltılı ama yaşayacak."

"19 Haziran 1962.

Şifalı otlar: Ayva danası, mavi kanneş, murt gülü."

Halamın defteri, her şeyin derin bir giz perdesi altında yaşandığı ve kazınarak unutulduğu evimizin gayri resmi tarihiydi adeta. Dua gibi sessizlik içinde yaşayan halam, yüzü unutulmuş tarih yazıcıları gibi hepimize rağmen zamanı atlamamıştı.

***

"Yüz gün oldu babam öleli. Ölümün bana bu kadar yaklaşabileceğine inanmazdım. O hep küçük bahçemde dolaşır, duvarları yoklar, oradan çatıya akıp tahta nalınlarıyla üzerimizde gezerdi. Ama kapıyı zorlayıp içeriye kadar girebileceği ve bunca yılın Nalbant Asım'ını soluksuz bırakacağını düşünmemiştim. Ge-

ce herkes uyurken koyduğum gözlerin tam yüz gündür aynı kavanozun içinde Nalbant Asım! Hâlâ mavilikleri durulaşmadı."

"11 Aralık 1973"

Tam da bu satırları okurken aslında yıllardır içimde demirden bir lokma gibi asılı duran o duyguyu tanımlayabildim; tiksinti.

Beni evin temelinden itibaren avuçları içine alan, dizlerimi aşıp giderek yükselen ve ıslaklıklar içinde kalıp boğulmama neden olan buydu işte; dedemin muhtemelen grileşmiş kavanoza tıkılmış gözlerinin bir oda uzağında yaşamak. Ellerim ve kanım kızgın saca değmişçesine geri çekildi o an.

Hayatı durdurup yeniden başlatamazsınız. Çürümüş zaman kokan bu odaya asla girmemeliydim ama artık çok geçti. Aslına bakarsanız en büyük şanssızlığım bu evde doğmaktı. Halbuki otuz beş yıl önce henüz yedi buçuk aylıkken ölebilirdim. Kırmızı bir et parçası gibi geldiğim dünyaya hiç bakmadan, bir tutam bile nefes almadan başlamayabilirdim bu müthiş oyuna. Halamın kavanozunda gözlerimin iki iri mercimek tanesi gibi kuruması bunları yaşamaktan daha iyi olacaktı. Bütün bu olup bitmiş talihsizliklere rağmen, etrafımı dolduran şu yüksek dozlu unutma alışkanlığına sahip olabilseydim, belki de her şeye daha kolay katlanabilirdim. Ama nafile işte. Zamanın çarklarını geriye çeviremediğim gibi yaşadıklarımı da unutamıyordum.

...

Belki de bizim ailenin en güzel huyu herkesin aniden ölmesidir. Yıllarca komşu teyzelerden duyduğum yüz yaşına kadar yaşayıp son yirmi yılını yatalak ve bunama halinde geçiren dede, nine ve kayınvalide öyküleri bizim evde hiç yaşanmadı.

Mesela hiç görmediğim babaannem evde kimsenin sevmediği meşhur puf böreklerini yaparken ocağın yanına yığılıvermiş.

Dedemi hatırlıyorum tabii. 30 Ağustos Bayramı'nda beni yanına oturtup *Bir Millet Uyanıyor* filmini ısrarla izlettirirken hem de filmin finaline az kala gitmişti. Silkinip benliğini kazanan, hayata yeniden başlayan, gülen çocuk gözleriyle nurlu ufuklara doğru koşan bir milletin evlatları uyanırken Nalbant Asım sonsuz uykuyu seçmişti.

Babam da bu geleneği bozmadı. Göğüs ağrılarıyla uzandığı kanepede ilk kez o akşam *Cumhuriyet* gazetesinin giderek düşen tirajından bahsetmedi. Sabah bembeyaz buldum onu.

Hikâyenin ve acılarımın burada bittiğini düşünüyorsanız açık söyleyeyim; aldanıyorsunuz.

Babamın ölümünün kırk birinci günüydü. Hani şu bilinen "kırk biri" dedikleri şey gelmişti. Annem yine arka bahçede bulutları izliyordu. Mahallenin kara yaşmaklı kadınları soluk kırmızı bir testiyi ve içindeki suyu saatlerce okudular. Artık sıra bendeydi. Ailenin tek erkek çocuğu olarak mezarlığa yollanıp testiyi babamın küçük yükseltisinin etrafında üç defa döndürdükten sonra, suyu toprağa boca edecektim.

Evden en gerekli ihtiyaçları için bile çıkmaktan kaçınan biri si için mezarlığa gitmek nasıl bir duygudur bilemezsiniz.

Mezarlığa yorgun adımlarla vardım.

Yıllar boyunca hayatı birbirlerine zindan etmiş insanların ölümlerinin ardından aile kabristanına defnedilmeleri eski bir şaman laneti miydi acaba bilemiyorum, ama kucak kucağa yatıyorlardı işte. En önde, eski dilde dualarla dolu yarı yan yatmış taşlarıyla çoktan unutulmuş büyükler, ikinci sıradan itibaren yakın kuşaklar sıralanıyordu. Dedem, babaannem, bulunamayan bedenine rağmen halam ve en sonda babamın taze mezarı. Annemin gelecekteki yerinden sonra bile epey boş yer vardı. Buraya gömülme düşüncesi bile beni ürpertmişti ama ne kadar çabalarsam çabalayayım bundan kaçamayacağımı biliyordum.

Hızla babamın tarafına geçtim. Aslında testiyi o hafif yükseltiye koyar koymaz içimde bir şeyler kopmuştu. Ama yine de inanmak istemedim. Testinin tabanı kırk bir gün önce tavlanmış toprağa böylesine gömülmezdi. Diz çöküp elimi yumuşak toprağa bileklerime kadar soktum. İlk dokunduğum sert nesneyi çektim. Sarı çam gövdesinden yapılmış mertek tahtasıydı bu. Ardından rengini yitirmeye başlamış küçük çam dalları geldi elime.

Gözümün önüne mahalleli kalabalığı içinde babamın gömülme töreni geldi birden. Beyaz kefene dürülmüş babam önce üç kişinin ellerinde indirilmiş, ardından çukurun güney duvarına

kazılmış oyuğuna yerleştirilmişti. Oyuğun girişi sağlam çam gövdesinden yapılmış merteklerle örtülmüş, çukurun tabanı çam dallarıyla kaplanmış ve en son toprakla doldurulan mezarın üstü hafifçe kabartılmıştı. Yani elime gelen bu nesneler aslında mezarın en altında olması gereken şeylerdi.

Koştum.

Sadece koştum.

Eve vardığımda ciğerlerimden gelen yapışkan suyu geri yutamaz durumdaydım. Halamın yarı karanlık odası yan duvardan gelen dua mırıltılarıyla daha da grileşiyordu sanki.

Mavi defterin en son sayfasını açtım. Aslında ilk hamlede bunu başaramadım. Çünkü alışkanlıkla son diye açtığım o sayfa artık son değil sondan bir önceki sayfa olmuştu. Defterin yeni bir "son" sayfası vardı.

***

"Sizin terli soluklarınızı vücudumdan hiç yıkayamadım. Sonsuza kadar birbirinize bakın şimdi. Gözkapaklarmız bile yok utancınızı örtecek..."

"11 Temmuz 1980

Bu ayın en önemli hava olayı; kara erik fırtınasının başlangıç günü"

...

O ay fırtına çıkmadı.

Sonraki ay da su gibi duruydu hava. Ama eylülde ağaçlar yıkıldı neredeyse.

Önce annem öldü. Ardından karşı komşunun kızını götürdü polisler. İki ay sonra geri döndüğünde aynen anneme benziyordu. Hiç konuşmadan arka bahçede bulutları izler olmuştu.

Bugünlerde annem sağken gündüzleri gelen Naciye Abla, artık geceleri geliyor. Her gece çıplak göğsünde uyuyorum. Boğuk ağlamalarına ve gözkapaklarımda dolanan parmak uçlarına rağmen beni bu rezil hayatta tutan tek şey o. Bana her şeyi unutacağımı söylüyor.

Bunu bilmiyorum...

Temmuz 2002

FOTO NURİ'NİN RESİMLİ HATIRATI...

Clark Fehim'in Fena Sonu

Sandığın en altında buldum Fehim'in arabını. Ah Fehim Bey evladım. Senin gibi kaytanı gelmedi daha mahalleye. Gelişin de gidişin gibi aniden oluvermişti hani.

Bir yaz öğleden sonrası, Körfez'in uzun sıcağı Çardak Kahvesine abanırken, büyük beyaz mendilinle çıkagelmiştin hayatımıza. Terini sildin uzun uzun; dün gibi hatırlıyorum. Koltuğunun altındaki keman kılıfını görünce sevinmiştim hatta. Hani yaz geceleri pek uzun olur ya burada. Rakı buzun içinde al gülüm ver gülüm olurken çatlatırız, demiştim kefalları.

Nerede!

Sen kahvenin en orta ve en manalı masasına çöküp o siyah deri kılıftan keman yerine kocaman piştolu çıkardığında "Yandık cemaat-i müslümin" diye bakışmıştık Terzi Tahir'le.

Hele tabancayı kaldırıp, kahvenin giriş kapısına asılı gemici fenerini "grav, grav" diye bin parçaya böldün ya; tansiyon denen musibet o vakit mülk oldu bana.

"Lan burada Sarı İmam diye bir hergele varmış, çıksın karşıma puşt!"

Sarı İmam'a bakarsan sadece adı İmamdı haylazın. Yoksa alnının secdeye değdiği vaki değildi. Geceleri kumar masası kurardı kahveye. Üstelik eski hamamın çatısında yetiştirdiği afyonları çizermiş kerhaneci.

"İmam, al abdestini, taksiratın benim boynuma."

Sarı tıss tabii. Kaşla göz arasında cup akıntı kanalından denize. Karşıyaka İskelesi'ne kadar arkasına bile bakmadan kulaç atmış. Tevatürdür bilmem, ama kırk yıl lafı edildi bunun.

Hani bende ne kadar bet beniz atsa da, yan gözle Fehim'e bakıyorum. Külhanbeyi sıfatı yok bu çocukta aslında. Tiril tiril beyaz, kolalı gömleği, gönden şayak gibi yanan bel kayışı, potinler ayna. Saçları yatırmış, biryantinlemiş. Kaytan bıyıklar zaten ondan sonra moda oldu mahallede.

O günü ömrüm boyunca unutmayacağım. İmam karşısına çıksaydı gözünü kırpmadan indirirdi edepsizi, ama sanki karşılaşmak da istemiyordu. Zaten pusulamak niyeti olsa gelir müşteri gibi çöker, İmam çay tepsisiyle önünden geçerken mıhlardı. Daha çok gürültüye vurup "Ben buradayım, canın tatlıysa karşıma çıkma!" der gibiydi.

Ortalık yatışınca, ocağa gidip Motorun Selim'e elini öptürdü. Kahvenin yeni ağası olmuştu artık.

Sonra ilk iş ablasını kahvenin arkasındaki odaya yerleştirmek oldu. Zeliha, İmam'ın "Gönlü bana var," diye kaçırdığı kızcağız, meğer Fehim'in ablasıymış. Odanın küçük avlusunu duvarla ördürdü ki kahveden içerisi görülmesin diye. Sakız gibi temizletti etrafı. İki parça eşyasıyla Zeliha başı önde yerleştiğinde sıcaklar

iyice bastırmıştı.

Fehim kahvede yatar kalkar, elleriyle doldurduğu çarşı filesini, lokum çipuraları, ballı incirleri duvarın üzerinden ablasına uzatırdı. Zeliha günde üç öğün sahandaki yemeğini aynı yerden Fehim'e verirdi. Konuştuklarını hiç görmedim.

Fehim ablasından esirgediği kelamı kahve ahalisinden sakınmazdı. Herkesin hatırını sorar, sevdiklerinin kahvesini bakır cezveyi mangala sürüp eliyle pişirirdi. Ama o sakin halleri tavlaya oturur oturmaz sihirli bir değnekle değişiverirdi. Kaç defa öfkeden zarları denize fırlattığına şahit oldum gözlerimle.

Akşam olup dalgaların yaslandığı kenara masayı kurduğumuzda mahzunlaşırdı. Rakıyı susuz içerdi Fehim. İlla deniz börülcesi ya da pilaki koyardı ortaya. Anasona doyunca şarkıya başlardı.

Sana ey cânımın cânı efendim
Kırıldım küsdüm, incindim gücendim
Benim nevreste-î bâğ-î bülendim
Kırıldım küsdüm, incindim gücendim.

İkinci kıtaya geldiğinde Zeliha denize bakan penceresini açardı. Fehim'in sesi suyun karanlığında yuvarlanırdı iyice.

Nic'oldu şimdi evvelki muhabbet
Sana düşmez kulundan böyle vahşet
Be zâlim sende yok mu hiç mürüvvet
Kırıldım küsdüm, incindim gücendim.

Fehim kırık bir adamdı aslında ya bunu geç anladım ben. Masa ahalisi birer birer dağılıp baş başa kalınca anlatamaz gözlerle bakardı bana.

"Fehim, bir derdin var senin oğlum."

Anlatmadı hiç. Karanlıkta için için ağlar mıydı bir de. Görmedim ama hissettim bunu hep.

"Nuri Abi, yarın senin dükkâna uğrayayım da şöyle afilli bir resmimi çek."

Ah nerden bilirdim ki, fotoğrafını vermek nasip olmayacak bana. Geldi, kuruldu karşıma her zamanki edasıyla. Özene beze-

ne çektim fotoğrafını. Güzel çocuktu şu Fehim be.

Akşama yine masadaydık. Dede Efendi'den okumadı bu kez. Kadehi avucunda Karşıyaka'yı izledi uzun uzun.

"Abi, biliyor musun, ben günahkârım. Olmayacak bir aşka düştüm de kendime bile anlatamıyorum."

Bildim kendine bir şey yapacağını. Belindeki silahı alana kadar birkaç el sıktı Zeliha'nın penceresine.

Öfke adamı ince ince kurutur. Hele bir de olmazlı bir sevda varsa içinde.

Elimle yatırdım, üstünü örttüm. Küçük bir kedi gibi kıvrıldı yatağında. İçi üşüyordu belli.

Sabaha kahvenin ortasındaki günlük ağacının dalında bulmuşlar Fehim'i. Kalkmış, tıraş olmuş. En güzel ceketini almış sırtına.

Kimse bilmedi, ben de anlatmadım son geceyi.

Mezardan döndüğümüzde Zeliha gitmişti. Kimi "İmam'a geri kaçtı," dedi. Kimine göreyse anasının memleketine, Girit'e dönmüştü.

Ben asıl Fehim'e yandım durdum. Mahalleden bir akşamüstü rüzgârı gibi geçti gitti. İnsanın ne bilinmez bir mahluk olduğunu bu çocuğu tanıyana kadar bilmezdim. Zeliha, Fehim'in gerçekten kardeşi miydi? Neden canına kıymıştı böyle apansız? Bunları hiç karıştırmadım.

Fotoğrafını gelip almadı benden Fehim. Gülümsemesi kaldı yadigâr...

"Zeytin Ağaçlarının Ardına..."

Rahmetli dedem, "Bir adamın duruşuna değil bakışlarına inan," derdi. Ömrünün çoğunu kışlada, savaş alanlarında, bin bir türlü insanın arasında geçirmiş birisi için bakışlar çok önemli olsa gerek. Orada zaten herkes ya rahatta ya esas duruşta, değil mi? Ama ya bakışlar...

"Gece siperden kim kaçacak akşam içtimasında anlardım. Onca yorgunluğa, bitmişliğe rağmen adamın içinde uçup duran kelebeğin pırıltısı gelir oturur gözlerine. Gece bu çukurdan uçacaktır. Geriye, kurşunların değmediği düzlüklere sonra da memleketine koşacak. Ama memleket nerede, kaç bin kilometrenin sonunda? Bunun hiç önemi yoktur artık onun için..."

Dedem yatağına uzanmadan önce kaç adamın bakışlarında kaç kelebek gördüyse o kadar mermi sürermiş tabancasına.

"Buna mecburdum, bunu bilirdim ama yine de bir tane fazla tutardım kendim için."

Dedem, Mülazım-ı Sani Enver evinde öldü.

Bana başucunda belki birinci kez asker kaçaklarını nasıl vurduğunu anlatırken ve belki de anlattıkça arınacağına, boğazını sı-

kan o bakışlardan kurtulacağına boş bir umutla inanırken gidiverdi.

Ona ait ayrıntıları çoktan unuttum. Hatta şimdi kaşı gözü nasıldı deseler anlatamam. Ama dedikleri zihnime kazınmış bir kere; "Bir adamın duruşuna değil bakışlarına inan."

Bu sözler Terzi Tahir'le göz göze geldiğim o akşamüstü vaktinde yine çakmıştı içimde.

Mahalleye yeni taşınmıştım. Galiba ayı çıkmamıştı daha. Yaz iyice devrilmeye başlamıştı, yine de pastırma sıcaklarının kuyruğu şehrin üzerinde dolaşıyordu.

Gündüzleri sağını solunu henüz tamamladığım fotoğrafhanede oyalanır, güneş denizin üzerinden demir almaya başladığında da kiraladığım odaya yollanırdım.

Eh, o zamanlarda da cebim fazla para görmezdi ya, sevimli bir yoksulluğum vardı aslında.

Terasa çıkardım. Kadifeden rüzgâr dolanırdı boynuma.

Koca çinko tabak çingen salatası yapardım kendime.

Kıyak olur benim çingen salatam. Hafif tuzlu katık, şarabından yarılmış iri domates, yeşil soğan, mis maydanoz, üzerine Karabun zeytinyağı, az biraz hurma zeytini. Yanında illa Kulüp Rakısı... Peşkirde kırdığım buzun buğusu kadehimi sardığında kuşlar dönerdi başımın üzerinde.

İhtiyar bir sarman dadanmıştı keyfime o günlerde. Deja Vu, derdim ona. Ansızın gelir payını kaptığı gibi sessiz kaybolurdu.

Kırkımı devirmiş olsam da delikanlı bir rüzgâr vardı damarlarımda. Ya da ben öyle hissederdim. Hayat şimdiki gibi ağır gelmezdi bana.

İşte yine öyle bir akşamüstü, belki de hızlı içilmiş ikinci kadehin ardından yan terastaki gölgeye çevirdim kafamı. Şişe dibi gözlükleriyle bir adam, üzerinde yensiz gömleğiyle tiril tiril karşımdaydı. İki eliyle uçuşan saçlarını düzeltti önce. Ardından dirseğimi dayadığım bizi ayıran alçak tuğla duvara yaklaştı.

"Afiyet olsun."

Nedense telaşlandım. Hani aniden hatırlı bir misafir gelir de sizi hazırlıksız yakalar ya, öyle oldu işte. Masanın dağınıklığın-

dan utandım. Toparlanırken yeşil biberleri düşürdüm yere.

"Buyurmaz mıydınız? Ben yeni taşındım da. İçeriden kadeh getireyim size."

Eliyle durdurdu beni.

"Benim kedi size kaçıp duruyor. Görüyorum bazen pencereden. Yüz vermeyin arsıza. Hem..."

Yok illa adamı masaya oturtacaktım. Sözünü ortasında kesip içeriye doğru hamle yaptım.

"Nuri Bey, ben rakı içmem."

Ayakta kalakaldım. Adımı da biliyordu üstelik. Aynı kedisi gibi arkasını dönüp terasının ucuna yürüdü. Tabakasını çıkardı. Sarma sigarayı kokladı. Gelen tütünle harmanlanmış mavi kokuyu gençliğimin hamam sefalarından anımsadım. İyi cigaralık sarıyordu bu adam.

O günden sonra uzun süre göremedim yan komşumu. Zaten pek dışarı çıkan bir adam değilmiş. Çardak Kahvesinde anlatmıştım onu. Mahallenin en eskilerindenmiş.

"Terzidir ya terziliğini ben görmedim," demişti Hulusi Bey.

Kimi zaman sabahın ilk ışıklarıyla dükkâna giderken rastlardım ona. Elinde dolu pazar filesiyle yokuş aşağıya, denize doğru yürürdü. Patlıcan, biber, üç beş domates, şişesine sabahın ilk ışıklarının vurduğu şarap şıngırtısıyla yanımdan geçerdi. Hafifçe başımı eğerdim. Gülümserdi kalın gözlük camlarının ardından. Sandaletlerinin ipleri dizine kadar inmiş kısa pantolonunun açıkta bıraktığı ayak bileklerine sarılı olurdu. Sert çuhadan sırt çantası ve ensesine ittiği siperli şapkasıyla kaybolana dek izlerdim onu. Uzun uzun adımlardı yolu.

"Arada kaybolur Tahir. Yıllardır yapar bunu. Motorun Selim'in sandalını kiralar. Kimse bilmez nereye gittiğini. Bir bakarsın sandal yerine bağlanmış, Tahir dönmüş."

Aynen de öyleydi. Bir akşamüstü kaç günlük kaçağının ardından terasında görünürdü yine.

Aslında ısrar etmeyi sevmem ama illa konuşmak isterdim onunla. Az biraz uzaktan, terasın ucundan dinlerdi beni. Ardından aramızdaki duvarın yanı başına sandalyesini çekerdi.

"Siz anlatın kuzum. Ben dinlemeye bayılırım."

Rakının açamayacağı kilit var mıdır ki. Hele meltemin getirdiği, göğüs kafesimi tırmalayan yosun kokusu yükseldi mi, durmadan konuşurdum.

Mahalledeki Demokrat-Halkçı kavgalarından, Vatan Cephesine adını yazdıran Sarı İmam'ın nasıl akşam ajanslarını iple çektiğinden bahsederdim. Yeni gelen filmleri, sinemada elini tuttuğum mektepli kızın sıcaklığını, fotoğrafhanede açılan işleri, akasyaları kesip aşağıdaki yolu genişleten Belediyeyi daha ipe sapa gelmez çuvalla muhabbeti dökerdim ortaya.

Uzak gözlüklerinin ardından gülümserdi bana. Onun birkaç kat bakışı vardı sanki. Dünyaya en yakın olanıyla beni dinlerdi. Kuşları izler, penceresindeki arap saçını sular gibi yani. Daha gerilerde ise benim bilmediğim, açamadığım kapıları saklıydı. Kilitlerini çoktan kırıp atmıştı, bunu hissederdim, ama o sırtı lacivert eskilerinin arkasına bakamazdım bir türlü.

İkinci cigaralığının sonuna doğru dalgalanmaya başlardı. Ben belki de Motorun Selim'in evine yeni taşınan Rus kadını anlatırken yani lafımın en ballı ortasındayken kalkardı.

"Hadi Allah rahatlık versin size..."

Deja Vu'yu görürdüm penceresinde ışığını kapatmadan hemen önce.

Arada kahveye de geldiği olurdu gündüz vakti. En uzak masaya oturur, sade kahvesini yudum yudum içerdi. Denize ya da denizdeki karşılara bakarken nerelere uçururdu acaba kelebeklerini?

Dayanamadım bir gün Motorun Selim'i sıkıştırdım ocakta.

"Nuri Bey, vallahi bilmem nereye gider, ne eder denizin ortasında. Eskiden de kendi sandalıyla açılırmış. Siz en iyisi Hulusi Bey'e anlattırın onun hallerini."

Emekli Zabıt Kâtibi Hulusi Bey yüz okkadan fazla çeken bir adamdı. Kahvede iki sandalyeyi birleştirir öyle otururdu. Sızlayan pide gibi şişmiş ayaklarını uzatırdı.

"Ah bu benim kaşık düşmanı yok mu, bilir benim işkembemin salon salomanje olduğunu yine de künefeyi, kalburabastıyı

eksik etmez evden."

Bir eşref saatini kolladım Hulusi Bey'in. Fehim'i nihayet uzun aradan sonra mars ettiğinde yanaştım yamacına. Fehim öfkeden kudurmuş, koltuğunun altına verilmiş tavlayı söylene söylene masalara çarpıyordu. Hulusi Bey fötrünü çıkartıp terleyen keline mendilini yerleştirdi.

"Akranız galiba biz. Biz Çine'den göçüp geldiğimizde onlar mahallede oturuyorlardı. O zamanlarda da içine kapalı bir adamdı. Kemeraltı'nda Rum terzihanelerinde çalışırmış. Görmedim de derlerdi işte. Bir eski ev, ihtiyar anacığı, üç kuruş babadan kalma şehit maaşı, ezcümle, kasnağı kırık felek ondan yana dönmezdi pek."

Mendilini tersyüz etti Hulusi Bey.

"Bu deniz tutkusu nedir peki?"

"Vallahi buralarda denizi sevmeyen yoktur cancağızım. Onun gitmeleri değil de dönmemesi olay olmuştu mahallede."

"Dönmemesi?"

"Evet. Sır oldu adam. Savaş yıllarıydı. Bir akşam kapı dan dan dövülüyor. Rahmetli babam açtı. Tahir'in annesi. Balığa diye çıkmış iki gündür yokmuş ortalıkta. Tahir döndü ama tam bir yıl sonra. Anasının kırk bir duası okunuyordu onu yeniden gördüğümde."

Hulusi Bey ağrıyan gutlarına döndü. Daha fazla üstelemedim ama içimdeki merak çoktan bacayı sarmıştı bile.

Titreyen Fehim'i örttüğüm o uğursuz gecede benim üşüyen içimi saracak kimse yoktu. Terası ve beni altına alan yıldızlı kuşak, damarlarımı zorlayan rakının harareti ve ebedi yalnızlığım eski tanışlar gibi omuz omuzaydık.

Ağlamak geliyordu ya içimden, yine de kendimle uğraşmayı bırakıp ince duvarı aşıverdim. Taş döşeli geniş düzlüğünden süzüldüm. Denize gittiği zamanlar teras kapısını açık bırakırdı Tahir Bey, kedisi için elbet. Karanlıkla dolu odasına girdim. Tavanda çakan loş ışık önümdeki boşluğu aydınlattı.

Mavi döşemesiyle tahta divan, üzerinde birkaç mecmua, yerde yarısı dolu camdan sürahi, varlıkla yokluk arasında salınan

bir oda. Evin diğer kısmına açılan kapısı kilitliydi.

Beyaz badanalı duvardaki bir çerçeve dikkatimi çekti. Yerinden kavrayıp soluk ışığın altına yürüdüm.

Fotoğrafın köşesinde zeytin ağacının eski gövdesine dayanmış bir adam gülümseyerek duruyordu. Üzerinde koyu kalın kumaştan acemice dikilmiş üniformaya benzer elbisesi, gülerken kalkmış kaşına doğru yıkılmış kasketi, kasketine farklı renkten bir kumaştan iliştirilmiş yıldızıyla yere uzattığı tüfeğine dayanmıştı. Solundan sağına çaprazlama fişekliği fotoğrafın çekildiği ışığın altında parlıyordu. Hemen yanında çatılmış mavzerler, arkada kucağına aldığı metal kundağa eğilmiş saçları topuz bir kadın. Daha da arkalarda dalga dalga bir tepeye tırmanan zeytin ağaçları, zeytin ağaçları.

Fotoğrafın kenarına kıvrak el yazısıyla, "Kardeşim Tahir'e, cansız bir hatıramdır..." düşülmüştü.

Geri döndüm çaresiz.

Fehmi'i gömdükten iki gün sonra dükkânda oturmuş önümdeki fotoğraflara bakarken çıka geldi.

"Başımız sağ olsun Nuri Bey..."

Onu ilk kez böyle iki dirhem bir çekirdek giyinmiş görüyordum. Parlak alpagadan ince çizgili ceketi, sakız beyazı gömleği, yelek cebinden sarkan altın saatiyle dimdik önümde duruyordu.

Bakıştık bir süre.

"Bir fotoğrafımı çeker misiniz?"

İçeriye geçtik. Ben ışığı ve makineyi ayarlarken konuşmaya başladı.

"Aris benim tek dostumdu."

"Aris?"

"Evimdeki fotoğrafta gördüğünüz adam... Yok size kızmadım merak etmeyin. Oynayan çerçevenin arkasından çıkan izden anladım bana uğradığınızı."

"Tahir Bey, ben... inanın ki..."

Kaldırdığı eliyle lafımı kesti ve "işe devam edin" der gibi daireler çizerek salladı parmaklarını.

Konuşmak istiyordum ama ısrarımın faydasız olduğunu da

biliyordum.

Fotoğrafhaneden çıkarken arkasına döndü.

"Benimle denize çıkmak ister misiniz?"

"Elbette."

"O zaman bir sabah erkenden sizi rahatsız ederim. Şu rüzgârlar geçsin de önce."

Bozan hava haftasına düzeldi. Güneşin sakince doğduğu ilk sabah yola düştük. Ellerimizde sarılı paketlerin doldurduğu fileleri Motorun Selim'in sandalına bıraktık.

Açıldığımızda masmavi gökyüzüyle aramızda uçan martıların gölgeleri bizi geçip duruyordu. Pat patlarımızın yankılandığı eski yalıları, sabahın ilk vapurunu arkada bıraktık. Tüm dünya çarşaf gibiydi o gün. Ne tek bir çırpıntı ne kadife suları yaran kırlangınçlar. Bizi bırakan dünyayı tek bir çizgi gibi görene dek uzaklaştık. Körfezden çıkmadan önce mazotu tamamladı Tahir. Burnu açığa kırdı, tam gaz verdi.

Güneş tepeye yükseldiğinde arkada Ege dağlarının mor izleri, yakınımızda ise karşı tarafın büyük ada sıraları yükseliyordu.

Suyun üzerindeki küçük beyazlığa doğru döndük. Yaklaştıkça lekeler büyüdü, büyüdü. Kıyısına dalgaların çarptığı ak taşlarını çalıların örttüğü küçük bir adaydı bu.

Motoru ıslak kumsala çektik. Yükümüzle beraber tek tük günlük ağaçlarının büyüdüğü tepeye tırmandık.

Aşağıdaki denize çıkma yapmış kayalığa geldiğimizde durduk. Tahir oyuk kına kayalarının arasına daldı. Elinde orası burası parçalanmış büyükçe hasırla geri geldi. Yorgun uzandığımızda uzakta taşlara vuran dalgaların sesini dinlemek dünyanın en güzel teslim oluşuydu. Tahir, bir de ben denizin ortasındaki bu adada uyuduk uzun uzun.

Gözümü çıtırtılara açtım. Tahir taşlarla çevrelediği ateşi alevlendiriyordu. Kuru çalıların altındaki günlük kütükleri tutuşmak üzereydi. Fileleri işaret etti. Usulca yanına yaklaştım.

"Bilir misiniz, balık tutmayı hiç beceremem. Ama mis gibi taze aldım bunları halden."

Altı ıslanmış düğümlü bezleri açtım. Buzun üstüne yatırılmış

sardalyaların lacivert sırtları ateşin yanında parlıyordu.

Tahir balıkları tek tek tuza basılmış asma yaprağına sardı, ince telli ızgaraya yerleştirdi.

O gece yıldızlı atlas örtüsüyle koyu gecenin koynunda uzun uzun içtik. Tahir şişeleri kıçına vurup gevşeyen mantarıyla önüme koyuyor, cigaralık dolu tabakasını seyreltiyordu.

"İşte benim hikâyemin başladığı, düğümlendiği, bittiği yer burası Nuri Bey."

"Kaçtığınız, kaybolduğunuz yer burası mıydı?"

"Evet. Hem de yıllardır."

Kalktı. Uçurumun kıyısına kadar yürüyüp oturdu. Ortamızdaki ateş yüzünün benden yana olan yarısında dalgalanıp duruyordu.

"Aris'le ben aynı terzihanede çalışırdık. O kadın terzisiydi. Güzel, çirkin ama hepsi de zengin Rum kadınları giydirirdi. Biz beraber büyüdük sayılır. Bayram yerlerinde çalım sattığımız çocukluğumuz ve ilk gençliğimiz şarkılar gibi güzeldi. Ta ki savaş çıkana dek."

"Savaş?"

"İkinci Cihan Harbinden bahsediyorum. Dünya yanıyordu ya en çok karşısı yani Yunanistan içini burkuyordu Aris'in. Bana akrabalarından gelen mektupları okuturdu. İşgal, Naziler, kurşuna dizilenler, açlıktan kırılanlar. Her gün daha da kaynayan içini fark ediyordum da elimden bir şey gelmiyordu. En sonunda kararını verdi. Önce adalara geçecekti, ardından Yunanistan dağlarına. 'Kapetanios olmak lazım be Tahircim,' dedi bir sabah."

Tahir'in yanına yaklaştım. Ağlıyordu.

"Ben onsuz yaşayamazdım. Geride tek başına kalmak ölüm gibi geliyordu düşününce. Yalvar yakar razı ettim. Beraber gidecektik neresi olursa. Ölümse ölüm... İşte yıllar önce buraya, bu tepeye geldik. Sabah karşı adadan partizanlar alacaktı bizi."

Parmaklarının arasında yarısı içilmiş tütünü uzattı.

"İlk kez o gece içmiştim. Aris sarıp burnuma burnuma dayıyordu. Sabah anladım ne bok olduğunu. Küp gibi sızıp kalmışım. Uyandığımda ada bomboştu... Beni bırakıp gitti işte..."

Tahir sarsıldı.

"Hiçbir şey yapmak istemedim. Orada burada sürttüm aylarca. Belki de dönmüştür umuduyla eve geri döndüğümde bana yollanmış mektubu buldum. İçinde gördüğün fotoğraf ve Yunanca yazılmış mektup vardı."

İç cebine uzanıp kat yerleri yıpranmış kağıdı uzattı bana. Başlığındaki yıldızı çerçeveye alınmış mektup Yunancaydı. En altta basılmış mavi mührün ilk harfleri okunuyordu: KKE.

"Kimseye göstermedim bunu. Belki kötü haberdir diye okutmadım kimseye."

Gözlerini sildi. Ayağa kalkıp denize döndü.

"İşte ben yıllardır buraya geliyorum. Belki döner diye. Yaşlanmıştır, bir ayağı tutmuyordur belki... Beni götürmedi o zeytin ağaçlarının ardına..."

Sabah uyandığımda Terzi Tahir yanımda yoktu. Hasırın uzandığı yerinde şişe dibi gözlükleri duruyordu. Öğlene kadar gözlerim denizde adanın etrafında dört döndüm.

O akşam ellerim boş yanaştırdım sandalı kahvenin önüne. Tahir'i soran olmadı hiç.

Ben onun gözlerine konan kelebekleri görememiştim. O da zeytin ağaçlarının ardını...

Nerede? Nasıl?...

Galiba kendimden bahsetmem gerek. Buradaki genç çocuklar ısrar edip duruyor. Ama bunun pek mümkünü yok. Çünkü hafızamdaki ayrıntılar farelerin kemirdiği sandık kitapları gibi. Orası burası yenmiş, nemin ısırıcı gücüyle yazılar uçmaya başlamış.

Şimdi bana ait tek fotoğrafa bakıyorum da gençliğimin uçarı sevincini hatırlıyorum. Galiba atları çekmek için giderdim haraya sık sık. Islak çimenlere uzandığımda işlediğim ne kadar ayıp, boynuma asılı ne kadar günah varsa toprağa bırakırdım.

Toprak... Dünyayı doğuran bütün acıların ve sevinçlerin kaynağı değil midir zaten? Yaşarken kaç kez göz göze geliriz onunla ama yoksunluğu acıtır içimizi. Avludaki el kadar bahçenin karşısına geçip saatlerce izleyen adamlara bakıyorum da, hayatta en kötü şey topraktan uzak yaşamak gibi geliyor bana. Birisini erken öldürmek istiyorsan betondan dört duvarın içine koy.

Yine de Meydancı Ahmedo imdadıma yetişti işte. Terzi Tahir'in gözlüklerini verdim ona.

"Dünyam açıldı beyim. Dile benden ne dilersen," dedi şişe dibi camların ardından kırpıştırdığı gözleriyle.

Üç kova çam toprağı getirttim ona. Dış bahçedeki ağaçların altından kazdırmış onbaşının birine.

"Hemşehrimdir dedim, naz yapmaz dedim, ama bir paket birincimi aldı gavat yine de."

Ah Ahmedo nasıl kıvırdığını biliyorum, kırık dökük üç saksı için çarpacaksın benden sigarayı ama olsun.

Şimdi yan koğuştan iki üç kök sardunya, biraz arap saçı, belki de boynu bükük bir aslanağzı almak mümkün olacak. Hiç olmazsa sabahları penceremden toprak kokusuyla uyanayım.

Aslında Müdür iyi adamdır. Gelir gelmez cezaevinin fotoğrafhanesine koydu beni. Yeni gelenlerin fotoğraflarını çekiyorum, önden, iki yandan. Eh arada da boktan işler olmuyor değil. Geçen sene şişlenmiş iki adamın fotoğraflarını çekmemi istedi. Mal tada vurmuşlar. Duvarlara kadar kan her yer. Boydan boya açmışlar içlerini.

"Müdür Bey çekerim ama bir şartla. Hayatımı boyunca çektiğim fotoğrafları sakladığım bir sandığım var dışarıda. İzin verin yollasınlar."

Haftasına kapı altına çağırdılar. Moturun Selim ensesine kadar terlemiş sandığı getireceğim diye. Çay söyledim içeriden.

"Nuri Bey, bunu getirdiğim mahallede duyulmasın, malum..."

Malum, herkes şaşkın, herkes öfkeli.

Savcı da pek sinirliydi zaten.

"Şu görmüş olduğunuz canavar, en yakın iki arkadaşını hunharca..."

Hâkim iki kere ayrı ayrı idam cezası verdi. Kalemini bir kere kırdı.

Hayat işte akıp gidiyor. Ama en azından nerede ve nasıl öleceğimi biliyorum. Avluda, nar ağacının yanına kuracaklar sehpayı. Üç uzun sağlam kalas, aralarından sarkan yağlı ip. Hepsi bu işte. Gerisi toprak ve huzur...

Yazarın ihmal edilebilir sonsözü

Küçükken taş duvarın üzerine oturur, babamın benim için çizdiği sınır çizgisine kadar olan dünyamı izlerdim.

Pazar çantasını taşıyan kadınlar, camiden gelen ihtiyarlar, uçuşan serçeler, dallarını salmış iğde ağaçları ve hayatın benim için durdurduğu her şey. Suskun bir çocuk her şeyi merak eder. Ellerime düşen bu görüntülere bakardım uzun uzun.

Hikâye kurmak o zamanlar düştü içime işte. Neredeyse gördüğüm her nesneyi içime atıp kapalı gözkapaklarımın ardından hikâyesini yazardım. Bu huyum yüzünden yaşadığım bu sıkıcı dünyadan kopmam kolay oldu. Annemin bana bakıp bakıp ağlamalarına rağmen mutluydum.

Çöpe atılmış bulduğum bu üç fotoğrafa bakınca içimdeki o marangoz cücenin yeniden uyanacağını adım gibi biliyordum.

Kimdi bu adamlar, nerede, ne zaman yaşamışlardı? Hayatları boyunca kimleri sevmişlerdi, günahları, ayıp yanları nelerdi? Bu güzel fotoğrafları çöpe atan hoyratlık neydi?

Hiç birini bilmiyorum. Ama hikâye için bunları bilmeme gerek de yok zaten.

Hayatın ağır geldiği ışıksız bir gecede otururken hepsi birer birer onları sakladığım kutudan çıktılar. Gerisi yazının koynunda duruyor.

Ama şunu anladım ki, niyetim sadece hikâye yazmak değil. Ona karışmak ve hikâye olmak da istiyormuşum meğer...

Ekim 2003, Buca

YÜZ ELLİ İKİLİKLER

Vicdan yine sabaha karşı geldi. Duvardan atlayıp kırık tahtalarıyla tam kapanmayan arka kapıdan süzüldü. Yatak odasının bildik kokusunu izledi, yumuşak hareketiyle şilteye çıktı. Her zamanki gibi adamın ağzına eğildi, kokladı, yorganın altına usulca sokuluverdi.

Az sonra ayva göbeğiyle Faruk Bey uyanacak, yarın dönmüş vücudundan uzanan sağ kolu ve kızarmış gözleriyle onu sevecekti.

Yatakta bir süre yan yana oturacaklar, adam kalın parmaklarını yumuşacık sırtında gezdirirken, "zoort" diye bırakıverecekti. "Affedersin cancağızım, akşamki rakıdan olsa gerek pek bi gazım var. Yoksa piyaz mı yaptı ne?" diye hayıflanırken Vicdan onu ayak yoluna kadar izleyecekti.

İşin uzun süreceğini bilen Vicdan, beklemeden mutfağa geçecek ve sandalyesine kurularak kahvaltısına hazırlanacaktı. Faruk Bey her sabah süte yatırılmış beyaz ekmeğin üzerine birkaç damla pekmez düşürür, kaşık kaşık yerdi. Vicdan'a da pekmezsiz sütlü ekmek hazırlardı.

Birlikte sokağı izleyerek günün ilk yemeklerini yiyeceklerdi. Huzur dolu bu ayinden sonra belki de ikisinin en mes'ut anları

gelecek, arka bahçedeki tahta kerevetin üzerine yan yana kurulup yeniden uyuyacaklardı.

Nar ağacının kokusu, duvarın dibindeki aslanağzı kümesine karışacak, duvarın üstünden aşan servi rüzgârıyla koyunlarına dolacaktı.

Sokağı sıcak bir dalga kaplayacak, birilerinin tıpırtısı merdivenleri seslendirecek, derinden gelen başka sesler duyum sınırının bir altında bir üstünde oynayıp duracaktı.

Onlar uyku denizinin yeniden yolcuları gibi, ayrı rüyalara asılı olsalar da, bu dünyadan kısa süreliğine yine vazgeçeceklerdi. Ne güzel bir vazgeçmeydi bu. İnsan elinde olsa bir daha dönmeyebilirdi. Yok, kesinlikle dönmezdi geriye.

Namı diğer Manifaturacı Faruk o sabah uyanmadı. Vicdan'ın o kadar mızıldanmasına, üstüne çıkıp göbeğini yoğurmasına rağmen gözlerini açmadı. Vicdan sıkıldı. Açık pencereden avluya çıkıp yalanmaya başladı.

Gün doğdu ardından.

Mahallenin merdiveninden inenler oldu.

Sokağın başını dik kesen yoldan kırmızı kasalı bir araba geçti. Sıcak, çıtır bir dalga kapladı evlerin kapılarını. Geldiği gibi aniden kayboldu ekmek kokusu.

Birisi derin derin öksürdü.

On numara, elinde maşrapayla duvara sarmış hanımelinin dökülen yapraklarını yıkadı. Esen rüzgâr yeni yapraklarla birlikte üç beş çiçek düşürdü betona. Kadın içeri gidip yeniden doldurduğu tasla döndü. Son dökülenleri yıkadı. Bir yanı aşınmış sarı süpürgeyle ovdu yerleri.

Az sonra Faruk Bey'in ikinci katına güneş vurdu. Camdan yansıyan ışık, on numaranın yıkanmış betonuna el kadar düştü. Kadın boş maşrapasını bırakıp ağrıyan beliyle "el kadar" yere baktı. "Boş her şey boş," diye düşündü. "Her şey aynı, dün de düştü güneş buraya. Bitirdi beni bu merdivenlik..."

On numaradaki kadın kapıdan içeriye doğru kaybolduğunda sabahın uzayan dakikaları yavaşça merdivenlerden düzlüğe doğru kaydı. İki çocuk siyah önlükleriyle çıktı yukarıya. Her şey, ya-

ni hemen her şey dünün tekrarıydı neredeyse.

Aslına bakarsanız bu sıkıntılı ruh hali Baba Beğenmez Sokağı'nda genelde yaşanırdı. Atlas Camii'nin sağından başlayan, sağlı sollu beş evlik düzayak yoldan sonra tam yüz elli iki basamaklık merdivenle devam eden sokağın sıfatı, nerdeyse yüz yıldır bırakıldığı gibi duruyordu. Zamanında Atlas Camii'nde post atıp el öptüren Rufai Dedesi bile bu yokuşluğu beğenmemişti de ismi böyle çopur çocuklar gibi kalmıştı boynunda. Zamanla sakinleri yavaş yavaş nüfus kayıtlarından düşmüş; bakımsızlıktan bel veren ahşap evleri fason ayakkabı ve tişört tezgâhlarının boya ve zamk kokuları almıştı. Merdivenden hemen önceki son evler, yani Manifaturacı Faruk'un hanesiyle yirmi numara, iki mezar taşı gibi duruyordu şimdi. Bu iki evden sonra başlayan merdivenin sağlı sollu evlerini ise Urfalı, Mardinli yangın yerinden kaçar gibi gelmiş aileler doldurmuştu. Arnavut kaldırımlı kısa yolu ve çıktıkça dikelen geniş taşlı basamaklarıyla sokak, bu sıcak şehirde adamı tere batırıp çıkarırdı.

Baba Beğenmez Sokağı, zamana göre seyyar satıcı ve gezgin esnafın şikâyet edip sövdüğü yerlerin de başında gelirdi. Bir kere, ramazan davulcuları asla ve kat'a merdivenleri çıkmazlar, yokuşun başında var güçleriyle tokmağa asılırlardı. Her gece tekrar eden bu hadise mübarek ayın yarısına gelmeden düzdeki evlerin isyan etmesine neden olurdu. Davulcu esnafıyla pencereden girişilen ağız dalaşı, yakası açılmadık küfürlere ve hatta hırlaşmaya kadar varsa da, bu durum orucun mundar olmasından başka işe yaramazdı. Çünkü ertesi gece yine aynı sahneler yaşanırdı.

Arefe günü her şey değişirdi tabii. Arefe demek davulcu bahşişi demektir buralarda. Ay boyunca işi kestirmeden çözen davulcular bu kez merdiveni şikâyet etmeden tırmanırlar, bir yandan da mâniler gırla giderdi. Eh, bu kez de siktir çekme sırası sokağın merdivenli kısmına gelirdi haliyle.

Zamanla gelmez olan davulculardan başka, bugün bile haftada bir eşeğiyle uğrayan bahçıvanın da menzili yokuşun başına kadardır. Yukarılardan çığrılan "İki kilo domat, iki bağ maydanoz," siparişlerine "Hanımın çocuğu yollaver ben nasıl çıkam or-

lara be," diye yanıt verir, içinden de "Eşek osurtan yokuşu burası iniver de semer götün erisin biraz," diye geçirir.

Baba Beğenmez Sokağı'nın bahtsızlığına dair başka hikâyeler de var aslında.

Ellili yıllarda ortalık Demokrat Parti ve Halk Partisi'nin öfkeli vuruşmalarıyla yıkılırken, yokuş eşrafının genellikle Halkçı olması başka sıkıntılara yol açtı. Baba Beğenmez Sokağı'nın dahil olduğu Nazımeli Mahallesi'nin Muhtarı Demokrat Tayyar'ın ne zamandır beklediği fırsat o gün doğdu işte. Merdivenin en hızlı Halkçısı Mustantik Kâzım'ın bunak babası İsmail Efendi, bir yaz sıcağında iyice sıyırıp evin çatısında, elinde altı oklu parti bayrağı olduğu halde marşa başlayınca kızılca kıyamet kopar;

"Al bayraklar bulutları sarıyor
Şenliğimiz asumana varıyor
Mazlumlara zalimler yalvarıyor
Hey Allahım bu nasıl ruz-i mahşer

*

Uyan Midhat uyan geldi zamanın
Tutsun dünyaları şöhret ve şanın
Sen bulun önünde şu mebusanın
Artık yaşa evladınla beraber"

Daha saati bulmadan, önde Muhtar arkada bir manga polis kapıya dayanır. Kâzım, babasının bunadığını ve söylediği marşın eski zamanlara ait olduğunu anlatmaya çalışsa da, kimse aldırmaz. Yaşlı adam derdest edilip savcılığa kadar süründürülür. Allah'ın işi ki, mürekkep yalamış bir zat olan savcı, İsmail Efendi'nin okuduğu dörtlüklerin aslında zamanın Meclis-i Mebusan marşına ait olduğunu anlayıp işi fazla uzatmaz.

Aslında İsmail Efendi'nin dama çıkma hadisesi sadece ihtiyarlıkla ilgili değildir. Sokağın eskileri, İsmail Efendi'nin henüz yirmili yaşlara varmış genç bir delikanlıyken, Pierre Loti Vapuruyla İzmir'e gelen Darülbedayi sanatçılarından Şehber Hanım'a vurulduktan sonra bir daha düzen tutmadığını söylerler. Sinema Palas'da ışıkçılık, teşrifatçılık gibi ufak tefek işleri yapan adamcağız

Şehber Hanım'ı görür görmez sarsılmış. Tam bu mümkünsüz sevdayı içine gömmeye hazırlanırken, Muvahhid Bey bizimkine "Ceza Kanunu" isimli oyunda ufak bir rol vermez mi?

Sahnede ve sahne arkasında Şehber Hanım'la yan yana olan, onun gözlerinin içinde kaybolmak isteyen İsmail Efendi'nin yaşadığı fırtına, Pierre Loti Vapurunun İstanbul'a doğru halat çözmesinden yıllar sonra bile zaman zaman durulup tekrar esmiştir.

Neyse, tekrar altmışlı yıllara dönersek, iyice mimlenen sokağa, akabinde bir darbe de Belediyeden gelir. Özellikle yokuşluk yerlerde işleyen biçare çöp eşekleri uzun süre bu zavallı yokuşa sokulmaz.

Zamanın siyasi öfkesi ve çürüyen çöplerin merdivenden akıntıya dönmesi 27 Mayıs ile sona erer. Denilene göre Mustantik Kazım, sabaha kadar muhtarın kapısının önünde davul çaldırmış. Vebali anlatanların boynuna.

Bütün bunlar aslında eskilerin dediği gibi laf-ü güzaf, yani beyhude lakırdılar artık. Çünkü biricik "ev sahibim," yol arkadaşım, zaman sırdaşım, sokağın son eskisi Manifaturacı Faruk bu sabah uyanamadı.

Henüz kimse bilmiyor dönmeyişini.

Biraz önce boynuna tütün sarısı mendilini bağladım. Her zaman duran yerinden, yastığının altından çekip doladım boynuna. Yastığımızın altında her daim tütün sarısı bir mendil bulunur bizim. Şimdi geriye bir ben kaldım. Son tütün sarısı mendilli adamım artık...

Yirmi beş yılı geçti galiba bu iki katlı eve gelişim. İstanbul'da Edebiyat Fakültesini bitirmiş, öğrencilik yıllarında atlattığım nice badirelerden sonra nihayet başarmış ve "Hareket"e kabul edilmiştim. Tayinim İzmir'e çıkınca yeni çalışma mekânım da belli olmuştu. Vişnezâde Sokağı'ndaki son gecemde, eve gelen arkadaşımın ezberlememi istediği "Baba Beğenmez Sokak, Numara 9" adresini içimden tekrar ederken ömrümün kalanını burada geçireceğimi nereden bilebilirdim. Ne kadar heyecanlıymışım ki, adresin komikliği hiç aklıma düşmemiş. Halbuki o yıllarda, onca acıya ve sıkıntıya rağmen gülmek en olağan halimizdi. En cid-

di kitapları okurken, en hararetli bildirileri yazarken, bizce en şaşmaz tarihsel altüst oluşları bir bir masaya çakarken bile kahkahalarımız yuvarlak omuzlu yosmalar gibi koynumuzdan yuvarlanıverirdi. Galiba savaşın her şeyi, neredeyse nefes almayı bile karneye bağladığı o yıllarda, en bolluk yanımız "son tahlildeki" sevimli iyimserliğimizdi. Hatta, "O büyük günü görmeden ölürsem, yine de uzun gölgeli bir mezarlığına uzanmak isterim," diye düşündüğüm şehri arkamda bırakırken bile gülümsediğimi hatırlıyorum.

Bu gülümseme halini uzun zaman yüzüme konmuş bir kelebek misali taşıdım. Nedenini şimdi, sona yaklaşırken anlıyorum. Hepimiz şefkate ihtiyaç duyarız. Sıcak bakışlara, teni okşayan koyu mırıltılara, vücudun son kıvrımlarına kadar işleyen dokunuşlara, kim hayır diyebilir ki? Tepeden denize bakan bir evin, en güzel yastıklarının üzerinde, uykunun o en güzel elbiselerine teslim olur gibi bırakmak isteriz kendimizi sevgiliye. İşte dünya ile inatlaşmaya, zamanın tekerleğini başka yöne çevirmeye niyetlenmiş birinin yapabileceği en iyi şey kafasını göğsüne indirip kendisini sevmesidir. Yaşamın şakaya gelmez yanlarını gördükçe, omzunuza dokunan bir dost eli gibi gülümsemeniz gerekir. Başka türlü dizlerim kabuk bağlayamazdı. Başka türlü İstanbul'u unutamazdım, parmaklarının ucu derin çam denizlerini gösteren o esmerlikten geçemezdim.

Kemiklerimi ağrıtan tren yolculuğundan sonra, sora sora bulduğum Sokağa adımımı atar atmaz merdivenleri gördüm. Plana göre gideceğim evde kalmam için bir oda ayarlanacak, daha sonra temas kuracak arkadaş önceden belirlediğimiz şifreyle beni orada bulacaktı. Çift numaraların soldan başladığını anlayınca karşı gölgeliğe geçip yürüyerek saymaya başladım. Dokuz numara tam da yokuşun başındaydı. Sevindim. Yoksa merdiven pek de çekilir gibi değildi. Kıvrılan ucunun bittiği yer görünmüyordu bile. Kapıyı çaldım. Açan olmayınca, ucu düğümlü ipi çektim. Geriye doğru gıcırdayan kanatlar serinlik getirdi alnıma. Üç adımlık giriş, beyaz badanalı duvarlarıyla küçük bir iç bahçeye açılıyor, sağda henüz fidanken çiçeğe durmuş nar ağacının he-

men yanında ise evin esas giriş kapısı görülüyordu. İlerleyince, tahta kereveti ve üzerinde kıvrılmış, elinin içini ezan okurcasına kulağına koyarak huzurlu bir uykuya düşmüş adamı gördüm. Yaklaştım. Galiba mırıldanıyordu. Tahta valizimin üzerine çöküp beklemeye karar verdim. Omuz değiştirmek için dönerken uyandı. Hızla doğruldu, uyurken kulağının altında duran elinin çabucak yastığının altına uzandığını gördüm.

"Affedersiniz, rahatsız ettim galiba... Ben Ertuğrul Kemal... Oda için gelmiştim."

Birkaç saniye büyümüş gözbebekleriyle baktı bana. Alabros kesilmiş saçları, badem bıyığına doğru sertçe inen sağlam burnu, hafif yelken kulakları ve tabii yüzündeki o ifadesiyle uyku mahmurluğunu birkaç saniye sonunda atamayacak gibi görünüyordu. Nitekim birkaç saniye daha geçti.

"Ah evet... Mevzuyu biliyorum. İkinci kata çıkın. Kapısı açık olan oda sizin. Koridorun sonundaki banyo ve tuvaleti kullanabilirsiniz."

Odaya doğru yollanırken saçları sıfıra vurulmuş bir oğlan çocuğu koşarak avluya girdi.

"Faruk Usta hayırlı sabahlar. Anahtarları alacaktım."

Havada uçan anahtar dizisi çocuğun ellerine gürültüyle düştü.

Neredeyse on gün boyunca hiç konuşmadık. Her sabah evden çıkarken, onu tahta kerevetin üzerinde uzanmış buluyordum. Sessizce selamlaşıyorduk. Sokağı bitirip sola Kemeraltı'na doğru kıvrılırken eve doğru koşan keltoş oğlancağızla karşılaşıyordum. Çocuk beni görünce zınk diye duruyor, hazırola geçip, "Hayırlı sabahlar efendim," diye yarı beline kadar eğiliyor ve ağzımı açmaya kalmadan sanki benimle hiç karşılaşmamış, bu komik hareketleri hiç yapmamış gibi koşturmasına devam ediyordu.

Günler geçiyor, kapımı kimse çalmıyordu. İçimdeki sıkıntı yerini kaygıya bırakmaya başlamıştı. Hayatımda ilk kez geldiğim ve kimseyi tanımadığım bu şehirde tek şansım, denildiği gibi bana ulaşılmasıydı. Belki de beni bulması gerekenler yakalanmıştı, belki de tehlikedeydim. Şu Faruk denilen adam ne için geldiği-

mi biliyor muydu? Yoksa sadece fazla soru sormaması tembihlenmiş birisi miydi? Ya da tam buluşmanın olduğu anda tepemize çullanmaları için karşı evdeki karakola işaret çakacak bir muhbir miydi?

Bir an geldiğim gibi geri dönmeyi düşündüm. Endişe aslında faydalıdır. Kendinizi tehlikede hissettiğinizde hızlı düşünmenizi, onlarca olasılığı bir çırpıda beyninizde tartmanızı ve karar alma sürecinizi hızlandırmanızı sağlar. Ama ipin ucu kaçmaya başladı mı, bir çuval inciri de berbat edebilirsiniz. Tedbirsizlik ile paranoyaklaşmanın sonuçları kimi zaman aynı kapıya çıkmaya başlar. Sonuçta geri dönme kararımı birkaç gün ertelemeye karar verdim.

Ertesi akşam kapım çalındı. Yutkunarak açtım. Faruk karşımdaydı.

"Merhaba. Biraz geç oldu ama yeni geldim... Az laflayalım mı?"

O an daha önce fark etmediğim ona ait ayrıntıları görüyorum. El ense çekmeye müsait kalın ve sert görünümlü boynu ve üst kısımları hafif kırık kulakları dikkatimi çekiyor. İçimden "Delikanlılığında kesin güreşmiştir bu adam," diye geçirdiğimi hatırlıyorum. Nitekim az önce girer girmez sıktığı sağ elimin sızısı da bunu kanıtlıyor.

Şilteye geçtim. O masanın yanındaki sandalyeye çöktü. Masa ders notları, üç beş şiir kitabı ve geçen haftanın gazeteleriyle karmakarışıktı.

Lafa girmem gerek, diye düşündüm.

"Ya biz kira meselesini konuşmadık. Sabah erkenden çıkıyorum. Akşam da siz pek bulunmuyorsunuz."

Gülümsedi. Aslında bu gülümseme karşısında rahatlamam gerekirken gerildim birdenbire.

"Bana kira vermeniz gerekmiyor. Tabii mahalleli kiracım olarak bilecek sizi."

Sakin olmam lazım biliyorum. Renk vermek en kötüsü.

"Nasıl? Anlamadım."

Yine gülümsedi.

"Ben beklediğiniz kişiyim. İşler biraz aksadı. Bana söylenen tarihten epey erken geldiniz. Durumu teyit ettirmek falan zaman aldı. İşte hoş geldin yazınız."

Gene yutkundum. Ama tereddütsüzce bana uzattığı ikiye katlanmış sarı kağıda uzandım.

Açtım.

Bir el ilanı;

YANIK KAVAL

En değerli Türk artistleri tarafından çevrilen Yanık Kaval, bir aşk romanı çerçevesi içerisinde, baştanbaşa müzik-heyecan-ıstırap ve hareketle dolu yerli Türk filmidir. Birlik Filmin 1947 prodüksiyonu. Oyuncular; Talat Artemel, Nezihe Becerikli vs.

Sayfanın alt boşluğunda Elhamra Sineması'nın damgası vardı ve "E" harfi mavi kalemle daire içine alınmıştı.

Evet, işte İstanbul'dan ayrılırken bana anlatılan şifre buydu. Beklediğim adam karşımda duruyordu; Faruk.

Pelte gibi gevşediğimi hatırlıyorum.

Uzatmadan kalktı.

"Artık geç oldu. Sabaha kahvaltıya gel. Etraflıca konuşuruz."

O gece geldiğimden beri en deliksiz uykuya çekildim. Dalmadan önce son hatırladığım, camı döven sonbahar yağmuruydu.

Sabah çabuk oldu.

Faruk, kahvaltı için oturduğumuz masada hemen konuya girdi.

"Bizim işimiz dağıtım. Bir nevi postacıyız yani. Kadrolara yönelik dergiler, yayınlar, bildiriler, önemli yazışmalar, kararlar, kitaplar, yani aklına 'matbuat' adına ne gelirse Batı Anadolu'ya bizim üzerimizden geçer."

"Biz mi?" diyorum. Acaba daha kiminle tanışacağım diye merak düşüyor içime.

Gülümsüyor.

"Biz. Evet sen ve ben tabii."

"Senin anlayacağın mal toptan gelir. Biz onu perakendecilere satarız. Onlar da nihai müşterilere ulaştırır. Yani son derece mühim bir konumumuz var. En ufak falsoya bile tahammülü yok

işin. Dağıtım kanallarını kurmak için çok zahmet çekildi. Bu sebeple gerekenler dışında kimseyle temas kurmayacağız. Siyasi faaliyeti aklına bile getirme. Biz tamamen normal, halktan adamlarız."

İçim kararıyor birden. Çünkü düşlediğim ve yapmak istediğim şeyler değil bunlar. O kadar uğraşıp ter döktükten sonra bana layık görülen göreve bakın.

Birden, "Ya Faruk Bey, peki sizin mesleğiniz nedir burada?" diye soruyorum.

"Artık birbirimize Bey falan diye hitap etmeyelim. En azından yalnızken."

Sağ eliyle altından kavradığı fötr şapkasını kafasına yerleştiriyor, aynada badem bıyıklarını baş ve işaret parmağıyla okşayıp düzelttikten sonra kapıya yöneliyor. Tam çıkmak üzereyken dönüp;

"Bana adıyla şanıyla Manifatura Toptancısı Faruk derler. Yaman esnafımdır. Yaş tahtaya basmam. Sıkışan, daralan adamı çarşının Yahudi ahalisinden bile önce koklarım. Üçlük malı bire alır beşe satarım..." diyor.

"Akşama görüşürüz Muallim Bey!"

İşte o günden sonra, hayata dair derin sessizliğimiz başladı. Şehrin bu unutulmuş sokağında, ömrümüzün en derin gölge oyununu sahneliyorduk. Ben okuluma gidiyor, öğrencilerime edebiyat okutuyor, onları sözlüye kaldırıyor, yazılı yoklama kâğıtlarını koltuğumun altına sıkıştırdığım deri çantamla eve taşıyordum. İçimin sıkıldığı anlarda kendimi Karataş'a, yerden kalem gibi uzanan Asansör'ün terasına atıyordum. Konak'tan halatlarını çözen son Körfez Vapurunun ışıklarını karşı kıyının yıldızlanan parlaklığında kaybolana dek izliyordum. Helva ve şaraba bu uzun yalnızlık anlarında alıştım. Galiba şiire de bu yüzden düştüm;

...
bir yanın güneşe batmış,
baharat yüklü bulutlar geçiyor diğer yanından.
ben böyle

hayta ruhumu
sol omzuma asıp
Asansör'den son arabalı vapuru izleyeli,
şehir
kedi gözleri,
mahalleleri
ve
sokaklarıyla
karşı tepelere daha bir arsızca uzanıyor.
şeytan diyor ki,
tut kara saçlarından
çökert körfezin üstüne...

Faruk çok farklıydı. Galiba suda balık gibi yaşamak düsturu bu adam için uydurulmuştu. Görünen yanlarımız için büründüğümüz maskeler ve yaşadığımız paralel hayatlar onu hiç rahatsız etmiyordu sanki. Modası geçtiği için badem bıyıklarının yerini, kanatlara doğru üçgenleşen, ama dudaklarının ucuna kadar uzanmadan biten Kâzım Karabekir bıyığı almış, fötrünü atarak saçlarını daha uzun ve kesimli bırakmaya başlamıştı. Mahallenin Demokratlarıyla arası hayli iyiydi. Akşamları sıkça kahve toplantılarına gider olmuştu. Bir gece beni odamdan, şiirle boğuştuğum kâğıtlar arasından çekip aşağıya indirmiş zorla mahallenin kahvesine götürmüştü. İçeriye adımımızı atar atmaz bir alkış tufanı kopuverdi. Yakasına Demokrat Parti rozeti takılırken ellerini, "Ne yaparsın kardeş, işimiz bu," dercesine iki yana açıp gülümsediğini hatırlıyorum. Evet kesinlikle işi buydu; matrak bir profesyonellik. Ama bu maskeli balodan kesinlikle zevk alıyordu. Çarşının hızlı, açıkgöz esnafı Faruk, akşam üzeri dükkânı kapattıktan sonra Tilkilik'teki ayakçı meyhanelerde iki tek atıp mahallenin yolunu tutuyor, kahvede, kapı önlerinde, pencere pervazlarında takılmadık, laflamadık adam bırakmadan sallanarak eve geliyordu. Akşamları beni zorla odamdan çıkarıp gülerek o gün olanları; yani çarşıda ne dolaplar dönüyor, Sokakta kim kimin karısına atlıyor, hafta sonu Hamamda yükselen buhar bulutlarının ardında neler olmuş, bir bir sırıtarak anlatıyordu.

Hayatımızın rutin akışı, "teslimat" günlerinde değişirdi. Ağzımın kurumasına, sırtıma soğuk terler basmasına, Faruk'un da her zamanki mavracı ifadesinin değişmesine rağmen asıl kimliğimize döndüğümüz saatler başlıyordu böylece. Çoğunlukla Faruk'un dükkânına gelen denklerinin arasında özel işaretli bir paketin içinde ya da diğer malların içine karışmış biçimde gelirdi beklenenler. Aylık dergiler, değerlendirme notları, önemli olaylara ilişkin bildiriler, raporlar, Nâzım'ın teksire çekilmiş son şiirleri, henüz tercüme edilip basılmış klasik eserler kepenkleri indirilmiş dükkânın içinde elimizi yakar, bizi heyecana boğardı. Açılan paketin içinden duvarları kaplayan o güzelim mürekkep kokusu, kısa süre de olsa olmak istediğimiz dünyanın içine yuvarlanmamızı sağlardı.

Ben en çok kalın kaba kartondan rulolara sarılmış basma, pazen topları içinden sayfalar halinde çıkan kitapları severdim. Kumaşın bir ucunu tahta tambura sabitleyip, masanın üstünde tıkırdayarak dürerken, aşağıda dönen rulonun içinden her elli, altmış santimde bir sayfa düşerdi. Allı güllü, küçük mor çiçekli, kimi genç kimi koyu kocakarı işi yazlık pazen ve basmaların içinde bambaşka bir dünya gizliydi.

Acaba günün birinde, bu kumaşlardan, gecelik entari, tarlada tabanda iş elbisesi yapan kadınların haberi olacak mıydı bütün bunlardan? Ya pamuk toplayan, gece kırdığı sarı zehirden tütünleri, gündüz çardak altında iplere yatırılmış sergen kargılarına dizen, on beşinde evlenip, otuzunda beli bükülen o kadınlar, o erkekler, limana yük taşıyan sırt hamalları, Şaraphane'de üzüm ezen, Havagazı fabrikasında kömüre bulanan işçiler, gençler, ihtiyarlar bu uzun yalnızlığımızı bilecekler miydi? Bir gün kurumuş kabuğun altında atan kanımız güneşe çıkacak mıydı?

Faruk'un dediği gibi biz postacıydık. Gelen her şey, makul bir bekleme süresinin ardından, doğru adreslere teslim edilirdi. Kimi vakit, Balık Hali'nin yakınında balık ekmek satan bir sandala, Şirinyer İstasyonu'nda bekleyen yolcuya, Basmane'de gezen şipşakçıya bırakırdık paketleri. Bazen de Faruk bizzat şehir dışına manifatura mallarıyla birlikte götürür, "özel" amerikan kaput-

larının, Buldan işi dokumaların, sarı yağlıkların, renk renk çarşaflık, döşemelik kumaşların ve kanaviçelerin arasında bize değen o saklı dünya başka ellere ulaşırdı.

Bildik sularda akan hayatımız, 1951 yılının o sonbaharında tamamen altüst oldu. Hava yavaştan serinlemeye başlamıştı. Yazları neme bata çıka yaşadığım bu şehrin sonbaharını büyük lütuf sayarım her zaman. Artık geceleri daha rahat ve uzun uyuyabiliyor, gündüzleri okuldan kalan zamanlarımda daha çok yürüyordum. Ayağıma hiç üşenmezdim. Bazen Faruk'un dükkânından bir "eyvallah"la çıkar, Konak'a uğrar, deniz kokusunu içime çekip Karantina'ya kadar yürürdüm. Dönüşte Asansör Sokağı'nı atlamaz, o güzelim terastan Körfezi içime çekerdim. İşte yine serin bir sonbahar ikindisinde bildik güzergâhımı tepmiş, yorgun adımlarla sokağımıza adım atmıştım. Taştan kaleler arasında top koşturan, birbirlerine "Ver Lefter'e yazsın deftere" diye bağrışan çocukların arasından yürürken Faruk'u evin kapısında gördüm. Eliyle "gel" işareti çakıp içeriye girdi.

Mutfakta buldum onu, yüzü kül gibiydi. Elindeki gazeteyi masaya serdi; iri siyah puntolarla "Büyük Tevkifat!" yazıyordu. İstanbul, Ankara ve İzmir'de büyük gözaltılar vardı. Bir sürü tanıdık isim, fotoğraf yan yana sıralanmış, vatanın ne büyük tehlike atlattığı, ama işin bu kadarla bitmediği, yılanın başı ezilene kadar demir yumruğun vatan hainlerinin tepesinde olacağına dair sürüyle yazı döktürülmüştü. İşin ciddiyeti aşikârdı. Belki birazdan gelip üstümüze derin gölgeler gibi çullanacaklardı. Sokağın dehşetle açılmış bakışları arasında, gri bir arabanın arka koltuklarına çökertip ecelimiz olan o meçhule götüreceklerdi bizi. Eğer hayatta kalırsam kim bilir ne zaman güneşi, bu sokakları görecektim. Ne zaman uzun uzun yürüyecektim.

"Ne yapacağız?" dercesine bakıştık. Aslında beklemekten başka çaremiz yoktu. Haftaya, iki ayda bir görüşüp durum değerlendirdiğimiz ve gelişmeleri öğrendiğimiz arkadaşla buluşacaktık. Harekete geçmeden önce bu buluşmayı beklemeye karar verdik. Belki de her şey göründüğü kadar kötü değildi. Olayları abartıp moral bozarak, panik havası estirmek ve geride kalanların hata

yapmasını sağlamak istiyor olabilirlerdi. Ayrıca adam saklamak için güvenli yerlere ihtiyaç duyulabilirdi. Şimdiye kadar Baba Beğenmez Sokağı'ndaki maceramızda falso vermediğimizi düşünüyorduk. Yine de en kötüsünü düşünüp ufak tefek hazırlıklar yapmaya karar verdik. Faruk, elindeki nakdi fazlalaştıracak, ben de ani ayrılmalar için hazırlık yapacaktım. Yüklenince açılıveren dış kapıya yeni kilit ve arkasına demir sürgü taktırmayı, iç bahçedeki tahta kerevetin yerini değiştirerek daha alçak olan arka duvara dayamayı planladık. Böylelikle kapının bize sağlayacağı üç beş saniye sayesinde duvara çıkacak, yükselti boyunca ilerleyerek, yan evin ateş tuğlalı çatısına, oradan da arka sokağa inecektik. Sonrasını ışıksız ve yamru yumru yolları, çıkmazları ve az bilinen geçitleriyle tanıdık sokaklara bırakıyorduk. O gece Faruk, ne olur olmaz diyerek daha önce tuttuğu, ama ben dahil kimsenin bilmediği evi, kâğıt üzerinde tarif etti ve en kısa yoldan oraya nasıl ulaşabileceğimi anlattı. Cebinden çıkardığı yedek anahtarı avcuma bırakırken, kroki kağıdını kış sabahları ekmek kızartıp, kahve yaptığımız mangalın içinde yaktı.

Artık bizim için bekleme anları başlamıştı. Bu "anların" giderek "an" olmaktan çıkarak, aylara, yıllara yayılabileceğini nerden bilebilirdik? Bu bekleme işi daha başlangıçta sinirlerimi harap etmeye başlamıştı. Zaten nazik bir çizgide zor tutunan uykularım tamamen altüst olmuştu. Önceleri yarısına gelmeden beni gevşeten cep kanyağı artık bana mısın demiyordu. En ufak tıkırtıda gözlerim açılıyor, her gün güvenle yürüdüğüm sokaklar, saklı köşeleriyle beni ürpertiyordu.

Görüşme günü çabucak geldi. İkimizin birden gitmesinin doğru olmayacağına karar verdik. Böylelikle randevuya giden, belirlenen sürede dönmezse, geride kalanın uzaklaşması için ufak da olsa bir şans doğacaktı. "Kim gidecek?" sorusu hiç tartışılmadı. Faruk ağzımı bile açmama müsaade etmeden, masanın üzerine orta boy zarfın içindeki parayı, yedekteki evin anahtarlarını ve küçük not defterini bırakarak gitmek için davrandı. Kapının kapanma sesinin ardından, giderek uzaklaşan ayak tıpırtılarını duyarken, kendimden nefret ettiğimi hatırlıyorum. Çünkü

korkuyordum. Hem de ayaklarımdan başlayıp içimin buz gibi soğumasına, ağzımın çöl rüzgârları kadar kuru kalmasına neden olacak kadar korkuyordum.

Kendimle olan mücadelemden yorgun düşmüş olmalıyım; içim geçmiş. Birden kuvvetli bir pençe omzumu kavrıyor, gözümü açmama fırsat kalmadan enseme yüklenen ağırlıkla belim bükülüyor, ellerimi mutfak tezgâhına yapıştırıp boğazımdan bir ip geçiriyorlar, kafamı kaldıramıyorum, vücudumdan fışkıran ter doğruca boğazıma akıyor, nefes borum yanıyor, çatırlar ve kumaş yırtılma sesi duyuyorum, pantolonumu arkadan boydan boya kesiyorlar, kahretsin, doğrulamıyorum, donumu parçalıyorlar şimdi de, soğuk çeliği arkamda hissediyorum...

"Ertuğrul... Ben geldim, hadi aç gözlerini... Ertuğrul..."

Gözlerimi açtığımda Faruk'u gördüm. İki eliyle omuzlarımı sarsıyordu.

"Ne oldu sana? Hastasın galiba. Yere yatmışsın. Geldiğimi de duymadın."

"Yok bir şeyim," dercesine elimi sallıyorum, boğazım çatlak çatlak olmuş.

"Anlatsana. Buluştun mu adamla?"

"Kimse gelmedi. Fazlasıyla bekledim. Hatta acil durumlar için kararlaştırdığımız ikinci yere bile gittim. Gelen giden olmadı."

Bu iyi miydi, yoksa pılımızı pırtımızı toplayıp kaçmak için son şansımız mıydı, bilmiyorduk. Ama bekleyecektik.

Buluşma olmadığı için bir sonraki teslimatın olma ihtimali azalıyordu. Ama içimizde ufak da olsa her şeyin tekrar düzene gireceğine dair ümit kırıntıları vardı. Yıllardır emek verilmiş, bin bir çileyle teşkilatlanılmıştı. Elbette alternatif hareket tarzları geliştirilmiş, yedek planlar yapılmış, kriz durumları için kafa yorulmuş olmalıydı.

Sonraki ay gelmesi gereken "mallar" ulaşmadı. Buluşmaya tekrar giden Faruk yine eli boş döndü. Riskleri göze alıp, daha önce hazır paketleri teslim ettiğimiz birkaç yere gidip tanıdık yüzler aradık. Hepsi boşunaydı.

Yapabileceğimiz çok şey kalmamıştı. Ya neredeyse beş yıldır sürdürdüğümüz bu hayatı burada noktalayıp var olduğumuz mekânları terk edecektik ya da bizi bulmalarını, tekrar temas kurmalarını bekleyecektik.

Beklemeyi tercih ettik. Neredeyse neden beklediğimizi unutacak kadar bekleyecektik. Çevirdiğimiz kum saatinin haznesi hiç boşalmıyor gibiydi. Sanki dünyanın tüm kum tepeleri üzerimize boşalıyor, yavaş yavaş yükselip bizi içine alıyordu. Yıllarca iki değişik hayat yaşamanın verdiği zoraki denge, bu hayatlardan birinin yavaşça bastığımız zeminden çekilmesiyle sarsılıyor ve bizi sersemletiyordu.

Büyük gözaltı sonucunda başlayan yargılama süreci neredeyse üç yıl sürdü. Faruk, kısa bir süre sonra bizimle tekrar temas kuracaklarını ve her şeyin tekrar başlayacağını düşünüyordu. Ona göre durumumuzu hiç bozmamalıydık. En azından burada sağlam kalan bir nokta vardı ve yeniden yapılanma için hiç yoktan iyiydi. Ben susuyordum. Umudumun olmamasından öte, her şeye yeniden başlayabileceğimden emin değildim. Zaman dayanma gücümü koca sıçanlar gibi kemirmişti. Sık sık geçirdiğim, ellerime sıvaşan yağlı balçık gibi zorlu titreme nöbetlerini, odamda yuvarladığım kanyak yudumlarıyla atlatabiliyordum. Faruk'un tekrar beklentilere boğulması beni daha da yoruyordu. Ama hepsi boşa çıktı. Kapımızı çalan olmadı. Faruk beklemeye devam etti.

27 Mayıs'ın yaydığı umut havası, memleketin kalan yanını sardıktan sonra, biraz ihtiyatlı da olsa Baba Beğenmez Sokağı'na da uğradı. Faruk, "Bizimkilerin biraz nefes alması için uygun fırsat bu," diyordu. "Daha özgürlükçü bir anayasa, derdini anlatabileceğin daha uygun zeminler yaratır. Belki açık çalışma olanakları bile doğar. Bize ulaşmaları yakındır cancağızım."

Bu lakırdıları dinleyecek halim yoktu. Zira ellerimi tutan titreme nöbetleri, giderek vücudumu sarmaya başlamıştı. Gelen fırtınayı, beynimin sağ tarafını tutan ve önceleri hafifçe başlayan ağrıdan anlıyordum. Kara dalgalar şiddetini giderek artırıyor, midemi altüst edene kadar devam ediyor. Tam geçti diye düşünür-

ken, vücudum kuru yapraklar gibi titriyor, yüzüm ve damarlarım parçalanıyordu. Bu kriz anlarımda tek isteğim, karanlık odalara kapanmaktı. Aynı durum okulda da birkaç kez tekrar edince, doktora gitmeye mecbur oldum. Vücudum ve sinirlerim harap olmuştu. Uzun istirahat verdiler.

O güne kadar alkolün pençesinde sessizce kıvrandığımın farkında olmayan Faruk, şok olmuştu adeta. Başucumdan ayrılmıyor, bu kadar gözleri kapalı olduğu için kendini affetmiyordu. Bir bahar sabahı, Faruk'un esnaf arkadaşlarından birisinin Karaburun'daki taş evine gittik. Deniz havasının bana iyi geleceğini düşünmüş olmalıydı. Ev, denize dik bakan yüksek tepelerden birisinin üzerinde kurulmuştu. Sabahları balığa çıkıyor, avladığımız balıkları, akşam lacivert sulara inerken zeytin odununda pişiriyorduk. Bir gece onu uyandırıp sordum; "Ya biz buradayken bizi ararlarsa, ya bizi bulamadıkları için bir daha geri gelmezlerse." Yatağından doğrulup, camı açtı. İçeriye buz gibi deniz havası dolmuştu.

"Umurumda değil. Artık yeniden başlayamam. Gelseler de fark etmez."

O gece o ana kadar hiç yapmadığımız şeyi yaptık. Sabaha kadar konuştuk. Doğduğumuz yerleri, ailelerimizi, çocukluğumuzu, ilk gençliğimizi anlattık. Bunca yıl sonra onu yeniden tanıyor gibiydim. Sanki eksik yanlarımız, inen tül perdelerin ardından çıkarak tamamlanmış gibiydi. Mutluydum bunca yıl sonra, hiç olmadığım kadar mutlu.

Düzelen sağlığımın yeniden teklemesi fazla sürmedi. Gizli saklı da olsa giderek artırdığım içki, vücut direncimin dibe vurmasına ve ağır bir zatülcenp geçirmeme neden oldu. Ayağa kalktığımda, Faruk her şeyi halletmişti. Hatırlı dostlarını araya koyup sağlık nedeniyle erken emekli olma işimi hızlandırmıştı. Artık gün boyu odamda yatıyor, akşam olup Faruk'un dönmesini dört gözle bekliyordum. Elinde Kemeraltı Mezecisinden doldurduğu mezeler ve her gece için kendimize ölçü olarak kabul ettiğimiz ufak rakıyla kapıya dayanırdı.

Her akşam yükümüzü usulca aldığımızda, sokağın bir başka

hikâyesini dinlerdim ondan. Hemen hepsi burnumun dibinde yaşanmasına rağmen, hayretle çoğunu bilmediğimi anlardım. Kimi zaman da, "Ya aslında bunu anlatmayacaktım ama hani şu İcracının karısını hatırlıyor musun?", "Hani bir hıdrellez gecesiydi ya, sabah karşı gelmiştim ve sen köpürmüştün bana..." diye mahcup cümlelerle başlayan çapkınlık maceralarını anlatmaya başlardı. "Bak arkadaş, bizimkiler geldiğinde bunları hiç atlamadan anlatacağım, ona göre," dediğimde, eskiden olduğu gibi ellerini "Ne yaparsın kardeş, işimiz bu," dercesine iki yana açıp gülümserdi. İki kadehte gevşeyip uyuklamaya başladığında odama çıkardım. Orada hayatımın tüm canavarlarından, kanayan yanlarımdan ve kâbuslarımdan acilen uzaklaşmamı sağlayan yegâne imdat simidim, kanyak şişelerim vardı. Yoksa bin yıl süren gecelerim bitmez, fırtınaya tutulan kayığım dingin sulara ulaşamazdı.

Zamanla eski uzun yürüyüşlerime de çıkmaz oldum. Sokaklar altımda uzayıp genleşiyor, asfalt beni içine çekmeye çalışıyordu. Her ani fren sesiyle sarsılıyor, ellerimi ısırarak kendime geliyordum. Sonuçta, tek ihtiyaç duyduğum şey için sokağın sonundaki bakkala kadar gitmeye başladım. Akhisarlı göçmen bakkal beni görünce, tezgâhın altında gazete kağıdına sardığı şişeyi çırağıyla yolluyor, dükkâna kadar yorulmama bile izin vermiyordu. İşte bu kısa yürüyüşlerimin birinde, elimdeki dolu şişenin çıkardığı sese kulak vererek eve doğru yollanırken, arkamdan uzanan ele yakalandım. Hızla döndüm; Faruk'tu. Kötü oldum. Aslında ona verdiğim "Her akşam kardeş hakkı bir ufak," sözünü hiç tutmamıştım ama ilk kez ona yakalanıyordum. Hiç oralı olmadı. Cebinden tütün sarısı mendilleri çıkardı.

"Dükkânı kapattım, her şeyi devrettim. Bak sadece bu iki mendil kaldı. Kıyamadım onları vermeye," dedi. Koluma girdi, beraberce eve girerken diğer elinde üstü yaşmakla kapatılmış küçük incir sepetini fark ettim. Küçük iç bahçemizdeki tahta kerevete oturduk. Örtüyü kaldırıp, iki elini içine daldırdı.

"Bak ne zamandır iki kişiyiz. Bu hücreyi büyütmenin zamanı geldi de geçiyor," dedi ve tuttuğu şeyi kaldırdı; Vicdan. Sarışın bir şeker topu çıktı ortaya. İki aylık bile yoktu. Küçük kuyruğu-

nu kaldırarak ikimize de sırayla sürtündü, dizlerimin üstüne çıkıp uzattığı burnuyla ağzımı usulca kokladı. Doğru, artık üç kişi olmuştuk.

Vicdan evdeki varlığını hemen fark ettirdi. Yüz yıllık yalnızlığımıza bu kadar hürmetli başka kim olabilirdi ki? O neredeyse geldiği ilk günden itibaren gecelerini sadece kendine ayırıyordu. Önce küçük bahçemizi keşfetti. Biraz büyüyüp serpilince de tahta kerevetin üzerinden arka duvara çıkarak mahallenin damlarını sevdi. Yıldızlara yakın olmak hoşuna gidiyor olmalıydı. Vicdan'ın gece ruhlu olmasını Faruk ikimize bağlar, "Körle yatan şaşı kalkar arkadaş," derdi. Sabahları mutlaka Faruk'la olurdu. Beraber yaptıkları kahvaltı asla şaşmazdı. Öğleden sonraları bana gelirdi. Genelde kapalı olan kapımı tırmalar, yumuşak sesiyle kapıyı açmamı isterdi. Orada uzun saatler yan yana uyurduk. Vicdan sessizliğiyle bizi biraz çoğaltmıştı sanki.

Yok, sanırım yanıldım. Vicdan aslında evde giderek büyüyen sessizliğe kendini katmıştı. Faruk, işlerini tasfiye etmesinin ardından az konuşur olmuştu. Her daim parlayan neşesi sönmeye yüz tutmuş, omuzları daha düşmüştü sanki. Galiba odamdan taşan ağır hava onu da boğmaya başlamıştı. Beni görmek için daha az yukarı geliyor, eskiden her akşam aksatmadığımız rakı soframızı daha seyrek kuruyorduk. Ona dışarısını, sokakları, olanları sorduğumda, "Pek iyi değil, her şey çok karmaşık," demekle yetiniyordu.

Ne zaman sonra ilk kez dün gece odama geldi. Gözleri kızarmış, saçları ıslaktı.

"Biliyor musun," dedi. "Geçen ay o üç delikanlıyı astılar... Gitti çocuklar."

Yatağımdan doğruldum.

"Kimi astılar? Bizim sokaktan mı? Neler oldu?"

Elleriyle ıslak saçlarını geriye yatırdı. Derin aldığı nefesini yine uzatarak verdi.

"Evet bizim sokaktan sayılırlar," dedi. Ve gitti.

Öğlenden sonra Vicdan gelmedi. Onu aramak için indiğimde Faruk'u yatağında buldum. Eli yastığının altına, tütün sarısı

mendile doğru uzanmıştı.

Bu evde son günüm. Birazdan bu eve gelirken taşıdığım tahta bavulumla gideceğim. Hayır, Faruk'u gömemem. Çünkü o hâlâ bekliyor. Her şeye rağmen biliyorum ki, ümidini hiç kaybetmedi. Benim içinse çok geç.

Gidiyorum.

Geldiğim yere.

Vişnezâde Sokağı'ndaki o ahşap eve geri dönüyorum. Belki Vicdan orada da bulur beni. Akşam dönüşlerimde, kapıda karşılar, kuyruğuyla ayaklarımı sarar.

Her şeye yeniden başlamak için buna mecburum...

"KANATLARI GÜMÜŞ..."

Gece, derlenip toparlandı. Koluna taktığı serinliğiyle doğruldu usulca. Koyu lacivert karanlık önce tepelerden, ardından kuytudaki sokaklardan yürüyüp uzaklaştı.

Karanlığın kuşları yorgun kanatlarını kavuşturdular. Nar gibi kızardı dünyanın bir ucu. Denize kızamık şekerleri düştü. "Şahane Dünya Pavyonu" ki Basmane'nin en şahanesidir, kapattı kapılarını. Darbukacı, "Kordon Zeybeği" tımbırtısını çala çala Tenekeli Mahallenin yolunu tuttu.

Sabah, o güzelim kadın kokusu sonbaharın inatçılığına rağmen şehrin üzerinde dolanmaya başladı.

Dışarıdaki bütün bu olan bitene inat Dikran'ı yine de guguklu saati uyandırdı. Gıcırdayan kapaktan fırlayan tahta kuş, yayın ucunda yukarı aşağı salınıp kararmış halkasından kurtuluverdi. Taklacı güvercinler gibi odanın boşluğunda döndü. Dikran'ın ayak ucuna düştü.

Yorgun ihtiyar gözlerini aralayıp zayıf ışığın sızdığı penceresine baktı. Parmaklarıyla tahta kuşu nevresimin üzerinde yuvarladı. Dışarıdan ekmek arabası geçti. Pencereye konan serçelerin tıpırtısı duyuldu. Hayat gözünü yine açıyordu işte.

Doğruldu. Yaşlı kemiklerini kütürdeterek yerlerine oturttu. Başucundaki sehpada yüz üstü duran gözlüğünü taktı. Dünya gözüyle bir kez daha baktı odasına.

Kalkıp radyonun yeşil kulağını çevirdi.

"Ye, iç, gül, eğlen dostlar / Esenlikler sizin dostlar..."

Kanun ve kemanın kıvrak sesi serinliği itip odayı dolduruverdi.

Dikran her sabah olduğu gibi yaşadığına şükretti. Aynada badembıyıklarını düzeltti, kırlaşan sakallarını aldı. Kel kafasını yeşil tüpten sıktığı arko kremiyle ovdu.

İki lokma atıştırdı ayaküstü. Kırıntıları avcuna doldurup pencereden savurdu. Jilet gibi ütülü gömleği, siyah yeleği ve balıksırtı ağarmış ceketiyle odanın ortasında dolandı biraz. Evet hazırdı.

Bahçeye çıktığında az önce attığı ekmekleri gagalayan kumruları gördü. Arka bahçeye dolandı. Yapraklarının çoğunu dökmüş iğde ve kiraz ağaçlarının hemen ardındaki uzun tahta barakayı izledi. Beş büyük adım uzunluğundaki bu derme çatmalığı yaratan ellerine baktı. Ardından bakışları dama takıldı. Yağmur vakti geliyordu. Kolundaki saati çevirdi. Vakti azalıyordu. Bugün de bekleyebilirdi çatı.

Çıktığı sokak hâlâ boştu. Yaylanarak yürüdü. Küllükte eşinen kırçıllı tavukları geçti. Bakkal Yusuf pirinç çuvallarını kıçın kıçın dışarı çıkarıyordu. Fötr şapkasını çıkarıp selamladı sakallı adamı.

"Dikran Amca, erkencisin yine..."

Gülümsedi. Ellerini "ne yaparsın" der gibi iki yana açtı.

"Hayat beklemez, değil mi Amca? Sinema da beklemez..."

Dikran bakkalın lafını bitirmesini beklemeden yoluna devam etti. Çamurlu top sahasına girdi bir uçtan. Yerde krampon eskileri ve zemini bozmuş ayak izleri birbirleri üzerine abanmış ölüler gibi karmakarışıktılar. Anayola çıktığında ter bastı keline.

"Koca gâvur yaşlanıyorsun."

Dolmuş sırasında bekleşenlerin arasından geçti. Yorgun kadın ve erkek nefesleri şimdi uzak atölyelere, fabrikalara, merdiven altı çay ocaklarına taşınacaktı. Şehrin kenar insanları hayatı

ve umutsuzluğu yeniden yaratmak için aşağıya, düzlüklere gidiyorlardı.

Daha uzaktaki yamulmuş otobüs durağına vardığında dizlerindeki ağrı içine sokulmaya başlamıştı. Cebindeki abonman biletini kontrol etti. Yamuk direğe yaslandı. Kalabalık artıyordu.

Arka arkaya iki belediye otobüsü yavaşladı. Havalı kapılardan çıkan tıslar tozları uçuşturdu. Binen inenden çok oldu. Yine de eksilmedi durakta insan.

Dikran boynunu uzatıp yeni gelenlere bakıyordu. Uykulu insan kokuları arasında dönüp duruyordu. Sonunda dayandığı yerden doğruldu. Gözleri yavaşladı, büyüdü.

İki kafadar, on beşlerinde ya var ya yoklar omuz omuza yolu geçip durağa girdiler. Birisinin bıyıkları iyice terlemiş. Esmer teni güneş lekeleri içinde. Kısa olanı daha it sanki. Yere yakın kıçı ve yakaları ipliklenmiş kırmızı gömleğiyle sabahın ayazına aldırmadan, kollar hafif kanat olmuş halde diğerini takip ediyordu.

"Zeki, para var mı be?"

"Yürü lan, her sabah aynı kemane. Yok artık."

"Ya tamam bugün haftalık alıyoruz. Vallahi bundan sonra ben alırım."

Zeki, kırmızı gömleğinin cebine elini atıp durağın yanında bekleyen simitçiye gitti. Dört boyoz, iki yumurta sardırdı. Sadesinden. Yağlı çörekler sarı kağıdı hemen lekeledi.

"Rıfat, karabiber istiyor muydun sen?"

"Yok" dedi eliyle öbürü. Yan yana durdular sonra. Aç karnına sigara yaktılar. Yanlarından geçen kızlara üfürdüler mavi dumanlarını. O yaşlarda hayat yine de güldürür ya adamı, güldüler çaktırmadan.

Dikran omuzlarının ardından her hareketlerini, yaylanıp konuşmalarını, ayıpçı şakalarını atlamadan takip ediyordu. Usulca, sanki gelen arabalara binmek ister gibi etraflarında dolandı. Yan gözle baştan ayağa süzdü.

Tabelasında "Gümrük" yazan belediye otobüsü yaklaştığında bekleyenler dalgalandı. Yaşlı adam gençlerin ardından bindi. Sallandılar. Güneşin camdan düşen kenarları içeriyi ısıtıyordu.

Ayakta, derisi tutmaktan kararmış kayışlara asıldılar. Dikran boşalan arkaya doğru ilerledi. Tam arkalarından geçerken usulca süründü, kokladı. İki adım atıp yine yanlarında durdu.

"Pazara İnciraltı'na gidelim mi?"

"Bayram geliyor oğlum. Bırakmazlar. Mesaisi, otu, boku..."

Su gibi aktı duraklar. Havalı kapılar her açıldığında yolcular eksildi. Sabahın henüz çiğnenmemiş taze kokusu girdi içeriye. Camdan ötede sokaklar kıvrıldı. Canlanan şehrin koşturması büyüdü. Üst üste konmuş, birbirine dayanmış, renkleri yanındakine kaymış evleri geçtiler. Çöp bidonlarına tünemiş kediler, koşturan yakalı öğrenciler, şarampollerden havalanıp uçuşan gazete kâğıtları hızla kaçtı önlerinden.

Tepelerden inen ışık hayatın yinelenen sofrasını Dikran'ın önüne döktü. Gözleri ona her gün başka görünen bu perdeye yeniden tutuldu.

Yorgun otobüsün aştığı tepeden denizi gördüler. Uçuk mavi su, kocaman, sırları pullanmış bir ayna gibi parladı. En erkenci vapur beyaz çizgisiyle avuç içindeki Körfez'i çiziyordu.

"Kayık olsaydım," diye düşündü Dikran. Suyun en üstünde kayardı şimdi.

Çapa olsa bütün balıkları bilirdi. Onların ardı sıra dalan karabatakları tanırdı. Akşam çekselerdi onu ıslak kütüklerin üstüne. Sabah yine tepesinden huzmelerle inen ışığa, gelin telleri gibi başına bulanan güneşe açsaydı gözlerini. Misinalara dolansaydı isteye isteye. Sonra bir gün ipinden kurtulsa, ya da bıkkın balıkçı bırakıverseydi onu Kokaryalı'nın açığına. Havradan kaçan kızlar dalardı belki yanına. Kimse yüzüne bakmasa bile midyeler bulurdu onu.

Ah bu hayatı istediği gibi kesip biçemiyordu işte. Halbuki eteğinde bin bir ışığı, planı, öyküsü vardı. İstediği kareleri arka arkaya bağlamak elinde olsaydı keşke. Evde bekleyen kızılcıklı votkası geldi aklına. Rabbinden bütün bunların rövanşını alırdı ya şimdi vakti yoktu dönmeye.

"Hem şimdi bu çocuklar..."

Çocuklar? Yanındaki boşluğu fark etti. İnmişlerdi. Kapanmak

üzere olan kapıya doğru atladı. Güç bela sıyırdı kendini. Yokuştan aşağıya inen kalabalığın arasına karıştı. İkiçeşmelik, sabahçı sakinleriyle omuz omuzaydı. Ara sokaklarda camlarını açmış kadınlar, evlerinin önünü süpüren kız çocukları, seyyara çıkan muşamba kaplı arabalar ortalığı inletiyordu. Daha çok erkeklerin seçildiği yürüyüş kolu Kemeraltı'nın arka sokaklarına doğru dağılıyordu.

Yığılı kaldırım taşlarının üstüne çıkıp ilerisini taradı kısık gözleriyle. İnen ışığa karşı eline aldığı fötr şapkasını siper edip yeniden baktı. Kırmızı gömleğin lekesini tanıdı. Hızlandı o tarafa doğru.

İki kafadar camları sinek lekeleriyle dolu çay ocağının dışında sıcak çaylarını üfleye üfleye içiyorlardı. Dikran karşı kaldırımda durdu. Gazetecinin önünde. Saatkule'li bir kartpostal aldı eline.

"Rıfat baksana ya, şu moruk otobüste de yanımızda değil miydi?"

Rıfat, yaşlı adama değil yoldan geçen kızlara takıldı. Esen rüzgârdan mıdır, bilinmez, çiçek kokuları doldurdu ortalığı. Kavgacı bıldırcın sürüsü gibi taş duvarları sese boğan kızlar, üç katlı eski ahşap binaya girip kayboldu. Bardaklarını bırakan oğlanlar gülerek arkalarından gittiler.

Dikran durduğu kaldırımdan ilerleyip eski hanın kapısına baktı. Karanlık. Arap harfli, kararmış teneke plaka çakılı yüksek kapının altından geçip içeriye girdi. Dizi dizi küçük dükkânlar kapılarını yeni açıyorlardı. Baharat çuvalları, incik boncuk satanlar, yeşil kaplı namaz hocası kitapları, imamesi parlayan tespihler, arkaya doğru yün ve pamuk dolu denkleri tokmaklayan yorgancılar. Karmaşa etrafını sarıverdi.

Ortaya doğru loşluk açıldı. Yukarıdan düşen ışık, kirli meydanı aydınlatıyordu. Başını kaldırdı. Binanın cam kubbesini, kubbenin camlarına başlarını dayamış, kaçmaya hazır uçan balonları gördü. İkinci kattaki hareketlilik çekti onu. Tırabzanlara dayanıp merdivenleri aştı.

Dikran'ı felaket bir zavallılık karşıladı adımlarının sonunda.

Kir içinde koridorlar. Duvarları yıkılıp genişletilmiş kocaman boşluktu burası.

Genç işçiler büyük naylon çuvalları elleriyle yarıp demir arabalara boca ediyorlardı. Ardından gıcırdayan tekerlekleri bir ucu hanın ışıklı boşluğuna dayanan musluklu borunun yanına kadar itiyorlardı. Tahta oturakların üzerine çökmüş diğerleri, arabalardan aldıkları balonların büzük ağızlarını musluklara dayıyor ve metal kulakları çeviriyorlardı. Çelik borunun deliklerinden süzülen ağır kokulu gazla şişen balonlar canlanıyor, uçmak için çırpınmaya başlıyordu. Bu kez borunun diğer yanında ayakta duran çocuklar çevik hareketlerle şişen balonları boğazlarında yakalayıp kendi etraflarında iki tur attırdıktan sonra bellerinden çektikleri uzun iplerle bağlıyor, ellerinden bırakıyorlardı.

Biraz önce yaşlı kadınların pörsümüş göğüsleri gibi hareketsiz yatan balonlar onların elinde yeniden doğuyordu. Yavaş yavaş göğe doğru süzülüyor, hanın kirli camlı ışıklığının altında birikiyorlardı. İş üredikçe cam görünmez olmaya başlıyor, uçan balonlar panik halde birbirlerini itiyor, kıpırdayıp duruyorlardı. İşte o zaman çocuklardan birisi ışıklığın hemen altındaki asma kata demir bir merdivenden çıkıp sarkan iplere uzanıyor ve uçan balon demetleri yapıyordu. Elinde biriktirdiği iplerin ucuna belinden sarkan demir ağırlıkları bağlayıp bırakıyordu. Arkadaşlarından çırpına çırpına ayrılan balonlar süzülerek hanın giriş katının boşluğuna iniyordu. Aşağıda bekleyen gölge onları bodruma indiriyordu. Kim bilir ne zaman gün ışığına çıkacaklar, hangi çocuğun elinden kurtulup gerçek gökyüzüne uçacaklardı.

"Gaz bitiyoooor..."

Uzun borunun başında duran başı bağlı kız arkasını dönmeden bağırdı.

Duvarları yıkık katın rutubetten kararmış köşesinde bir hareketlenme oldu. Dikran kendinden geçmiş, yürüyen bir hayalet gibi oraya doğru ilerledi. En dipte büyük kazanı gördü. Gri şişko metal üste doğru inceliyor, küt ağzına kelepçeyle sıkılaştırılmış dirsek boru homurdanıyordu. Birisi önünden çelik bilyeli te-

kerlekler üzerinde yürüyen büyükçe bir kovayla geçti. Kazanın önünde durdu.

"Açıyoruuuum..."

Kazanın üstünü zorlayarak açmadan önce ağzını burnunu paçavrayla kapattı. Kapağı itti. Sert bir koku kapladı ortalığı. Birileri öksürdü. Dikran'ın boğazı yandı, yine de ayrılmadı durduğu yerden. Çocuk kovadaki parlak alüminyum plakaları, çiğ talaşları boca etti. Kazanda fokurdayan kostikten tiz bir çığlık duyuldu. Aynı anda kapağı sertçe itti. Pis gaz yine de doldurdu ortalığı.

İhtiyar adam arkasını dönüp uzaklaşmak istedi, ama ensesinden kavrayan el engel oldu ona.

"Sen kimsin ya?"

Takip ettiği iki genç karşısındaydı.

"Maliyeci misin sen?"

Kırmızı gömlekli olanı sertçe silkti adamı.

"Yok lan, sapık bu herif. Sabahtan beri izliyor bizi..."

"Sapık" lafı bomba gibi düştü ikinci kata. İşini bırakan kızlı erkekli kalabalık oraya doğru dolmaya başladı. Dikkati dağılan çocuklardan birkaçı musluğun ağzında unuttukları balonları ellerinde patlattılar. Gürültü koptu. Işıklıktaki çocuk demir ağırlığı asma kattan onlara doğru fırlattı. Kıyamet yerine döndü ortalık. Saçı, kaşları, kirpikleri bembeyaz bir çocuk zıplayıp Dikran'ın fötr şapkasını kaptı. Paniğe kapılan adam sıçrayıp kenetli ellerden kurtuldu. Ama her yanı doluydu. Birisi kaçış yolunu kapatmak için demir arabayı önüne sürdü. Kıl payı kurtuldu tekerleklerden.

Üstüne ayakkabı, terlik, çakmak yağmaya başladı. Deli gibi merdivenlere ulaştı. Birden dengesini yitirip duvardaki elektrik panosunun yarı açık kapağına çarptı. Ortalık önce kıvılcıma boğuldu. Havayı yırtan küt patlama sesinin ardından atan sigortalar bir an ışıkların titremesine neden oldu. Ardından koyu karanlık kapladı her şeyi. Küfürler, bağırışlar, hain gülüşler...

Dikran şeytan uğuldamasına dönen çığlıkların arasından sıyrılıp alt kata düşercesine indi. Yukarıya doğru ne olduğunu an-

lamak için koşturan kalabalığın arasından kurtulup sokağa attı kendini. Soluk soluğa koştu.

Durduğunda yüreği daraltan nefesinin altında iki büklüm oldu. Kaldırıma çöküp ellerinin arasına gömdü başını.

"Allahım ne zor meslek benimkisi."

Bir zaman bekledi. Yağmurun ilk tıpırtıları içindeki karanlığı savurdu. Etrafında aceleye karışan koşar adımlara baktı bir süre. Eski çarşı saçakların altına çekilmiş onu izliyordu. Yakalarını kaldırdı. Ah fötrü olsaydı keşke.

"Şapkacılar Sokağına mı gitsem" diye düşündü. Ama bir tepe daha tırmanamazdı şimdi. Titreyen dizlerini üzmek istemedi.

Erken giden gün alçalana kadar dolaştı orada burada. Adil Lokantası'na gitti. Ciğer sarma söyledi kendine. Üstüne bir tek rakı attı. İyice sakinleşti. Otobüse bindi. Şehrin ışıkları sarı damlara düşmeye başlamıştı.

Dikran evin arka kapısından adımını attığında karanlığın altında bekleşen gölgeleri fark etti. Saatine baktı. Duvar dibine çökmüş kadın kalabalığı onu görünce ayaklandı. Çekirdek çitleyen çocuklardan birkaçı ellerini çırptı.

Önde yaşlı adam hep beraber arka bahçeye, tahta barakaya vardıklarında sesler azaldı. Telle tutturulmuş kapıyı açan Dikran'ın ardından içeriye aktılar. Kadınlar içerideki uzun tahta sıralara oturmadan önce eteklerinde, koyunlarında taşıdıklarını girişteki masanın üzerine bıraktılar. Kimisi yarım yufka ekmeği, üç beş ceviz, ipe dizilmiş patlıcan kurusu, kimisi bir avuç kuru incir bırakıyordu. Çocuklardan birisi ağzından çıkardığı çikletini atıp annesinin yanına kaçtı.

Girecek kimse kalmayınca Dikran kapıyı kapattı. Elektrik düğmesini çevirdi. Tavanda yanan kirli ampul söndü. Onun yerine tam karşıda limon sandıklarıyla bir karış yerden yükselmiş yamuk sekiyi aydınlatan lamba yandı.

Yükseltiye çıkan Dikran oturduğu kocaman siyah minderin altından siyah kutuyu çekip aldı. Açtı. Işığın altında yanan klarnetini sevdi önce. Ardından gırtlağını temizledi. Hâlâ kıkırdayan çocuklar ihtiyar teyzelerin azarlayıcı çimdikleriyle sustular.

"Bugünkü filmimizin adı; 'Baloncu Şakir'in Hazin Aşkı'."

Nefesini ayarladı. Ağır ağır asıldı. Hüzünlü bir giriş çaldı. Dalından zamansız düşen akasya yaprakları gibi titretti dinleyenleri. Alçalıp çırpınan sesi tahta barakayı doldurdu.

Dikran klarnetine zaman zaman ara verip öyküsünü dillendiriyordu.

"Şakir yoksul çocuk. Uçan balon satar. Bizim mahalleleri arşınlar gün boyu. Mavi, kırmızı, beyaz, lacivert balonları elinde neşeli kuşlar gibi çırpınır..."

Balonları mutludur ya Şakir'in kalbi? Dikran'ın kalbi gibi buruktur. Tozlu ayakkabısına benzer içi. Nereye gideceğini, nasıl uçacağını bilemez. Bakışlarının yarısı yukarılardaki beyazlardadır, yarısı bileğine sarılı tutsak bulutlarda.

"Hayatın adaleti var mıdır? Vardır elbet. Şakir imalathanedeki kıza tutkundur. Her gün deli gibi koşturur. Satamadığı balonları kendisi koyuverir. Uçup gitsinler ister. Göçmen kızın beyaz ağzı gibi asılsınlar gökyüzüne. Sonra soluğu onun yanında alır. Kalbi kırık değirmen taşları gibi dönerken, gözleri kızın maviliklerine takılıyken yeni balonlarını alır..."

Dikran'ın kâh klarnetini dolduran nefesi, kâh gözleri kapalı söylediği sözler tahta barakayı inletti. Onu dinleyenleri hep başka rüyalara düşürdü. Kaç kişi varsa o kadar farklı resmi oldu hikâyesinin. Hele kostik kazanına düşen kızın çığlığını, cam kubbeyi yıkan ağlamasını, onun eriyen, gaza karışan soluğunu anlatırken kimisi beyaz yaşmağını kimi de anasının elini sıktı.

"Şakir fakir oğlan. Elleri gibi yüreği de boşa çıktı o sabah. Yüz değil bin balon istedi. Gözleri nazar boncuğu damlası gibi kızın ruhunu tutan bin balon aldı. Ucunu boynuna bağladı. Bıraktı kendini. Uçtular. Göçmen kızın kirli soluğu, Şakir'in bükük boynu, uçtular da bu adı unutulası şehrin göğünde kayboldular..."

Yaşlı adam gözlerini açtığında boşalan içerisini gördü. İzleyicileri geldikleri gibi kaynaşarak gidiyorlardı. Arkalarından yürüdü. Girişteki masada yığılı öte beriyi eteğine doldurdu. Kapıyı kapattı. Barakanın girişinde yamuk, birbirine uyumsuz harflerle yazılmış tabelaya baktı: Kuruçeşme Halk Sineması.

Bir elinde klarneti evine doğru yürüdü.

Dikran işte, namı diğer Makinist Dikran. Kırk yıl izbe, ışık salan küçük odalardan, makaralardan, gıcırdayan makinelerden, kesilmiş filmlerden, atılmış parçalardan sonra Ferah Sinemasından emekli. Şimdi kendi filmlerini çekiyor. Çektiklerini anlatıyor. Kimin umurunda. Kimsenin elbette.

O her gün, gördüğü, bildiği hayatı yeniden bozuyor, karelere ayırıyor. Ardından yeniden bir araya getiriyor. Sinema da bu değil mi zaten.

Dikran, "kanatları gümüş, küçük bir kuş" işte.

Kasım 2003, Buca

SESİM VAR

...

Deneme... Bir, ki... Ses...

Bugün Cumartesi. Soğuk ama yine de güzel bir gün. Bit Pazarından çıkalı yarım saat oluyor. Kemeraltı'nın deli kalabalığına girmeden, arka sokaklardan yürüyerek buraya indim. Deniz kenarındaki bankta oturuyorum şimdi. Denizin kokusu beni sakinleştiriyor. Hem de yalnız kalabiliyorum. Soğuk kendini gösterdiğinden beri kimse gelmiyor bu tarafa. Aman ne güzel. Başka türlü nasıl konuşabilirim ki?

Pazarlık yapmayı oldum olası beceremem. "Uhud Elektronik" yazıyordu galiba tabelada. Mendebur adam. Hacı takkesini de takmış kafaya.

"Olmaz güzel evladım. Bu paraya vallahi zarar ederim," diye tutturdu. Sonunda saydım eline lanetin. Biraz da bana kaldı. Aslında sinemaya gidebilirdim. Ama canım hiç çekmiyor. Yürürken burnuma götürdüm, yanık plastik gibi kokuyor sanki. Belki de rafın altındaki o siyah torbada uzun sürede durduğundan bu koku sinmiştir. Hacı titreyen elleriyle açmıştı poşeti. Örümcek gibi kıllı parmaklarıyla uzun uzun uğraştı. Sonra düğümün gelmişi-

ne geçmişine küfredip cebinden çıkardığı çakıyla uçuruverdi boğumu.

"Al bakalım. Birinci sınıf. Gâvur malı. Vallahi sıfır kilometredir. Hiç kullanılmamış."

Üfledi beyaz tozu. Nefesine tükürüğü de karıştı. İçim kalktı biraz. Ceketinin koluyla sildi kalanları.

"Bakma akşam pazarı. Yoksa satmam bu fiyata. Alıcısı boldur."

Ulan tam sopalık herif. Kim alır senden ses kayıt cihazını? Parası olan gider adam gibi mağazasından bulur. Sanki biz senin çalıntı mal sattığını bilmiyoruz.

"Hah içinde kaseti de var. O da müessesemizin ikramı olsun sana."

Aman Hacı bir daha gülme! Çarşının lagar kapağı açıldı sanki. Yarısı aşınmış koyu dişlerine sarı, yeşil çaputlar bağlamışlar. İhtiyarın ağzı türbe önü gibi. Pas kesmiş dilini yatır saymışlar. Başım döndü o an. Ölü görmeye gelemem hiç. Hacının ölmüş dili. Onu hemen gömmeli.

"Beni hemen kömün..."

Ah Haydar'ı hatırladım. Bitli Haydar. Eli hep apış arasında gezerdi. Sıra arkadaşım. Pis Haydar. Anası kovalardı mahallede elinde maşrapayla. Öldürsen yıkanmaz.

"Tutun. Tutun şu ırzı kırığı. Ali aşkına kolundan kanadından yapışın."

İki üç kişi çökerdik ümüğüne. Hatçe Teyze anca öyle yıkardı onu. Sonra ıslak kediler gibi iğde ağacının altında titrerdi Haydar. Yemin billah ederdi bizi doğrayacağına. Ah Haydar, nereden hatırladım şimdi seni.

Evlerinin kömürlüğünde bulmuşlar onu. Okula gelmemişti o sabah. Kimse umursamadı zaten. Öğretmen "yok" bile yazmadı.

"127 Haydar Temircan..."

Tıs. Kafasını kaldırmadı. Başkası olsa sorar, "Nerede arkadaşınız?" diye. Ama Haydar bu. Hem bitli hem fakir. Akşama doğru eve giderken çığlıklara koştum. Çatının uzun dilmesine geçirmiş çamaşır ipinin ucunu. Boğazı morarmış Haydar'ın. Ayakları

yeri hafifçe sürümüş. Koşar gibi duruyordu. Çantasının üzerine koyduğu yarısı yırtık çizgili dosya kağıdına "Beni hemen kömün..." yazmış. Hemen gömmediler onu. Polisler geldi, resmi adamlar geldi. Fotoğraflarını çektiler. Anası yalvardı da indirmediler ipten. Haydar'ın boyu uzadı. Yere dokunan bacakları hafifçe dizlerinden kırıldı. Sonra Haydar'ı kesip biçmişler. Teyzem söyledi. Teyzem ölü yıkar. Aslında kadınları yıkar ama mahallenin imamı çocuğu öyle görünce sararmış.

"Allah affetsin ama ben elimi süremem. Açtıkları yerleri kapatmamışlar. Çingen bohçası gibi bırakmışlar Sabiyi" demiş.

Beni bakkala saldılar. Paketlerce pamuk aldım. Teyzem Haydar'ın boş yerlerini doldurmuş. Yıllarca kadının elini öpemedim. Haydar'ın akan beynine dokundu diye.

"O da müessesemizin ikramı olsun sana."

Neymiş bu ikram diye baktım az önce. "Dünden Bugüne Hakkı Bulut Klasikleri-I" Vay vay, Hacı Yatmazın verdiğine bak. Baştan fark etse kaseti de ayrı satardı kara dinli. Usta başı paso Hakkı Bulut dinler. "İkimiz Bir Fidanın Güller Açan Dalıyız" sabah açılış şarkısıdır. Makinelerin sustuğu mola zamanlarında "Ben Köylüyüm", "Gönül", "Ben Buyum" döner durur teybin içinde. Ha bir de "Falcı" var. Hepimize söyletir.

"Bağırın lan yavşaklar. Hayatımın şarkısı bu."

Bir falcı bularak açtım ellerimi
Avuçlarıma bakıp bakıp
Boynunu büktü.
Söyle be falcı
Çekinme dedim.
Biliyorsun zaten dedi
Bahtın kara senin belli.
Yazmış bunu Mevla'm sana,
Değişmez hiçbir yönü.

Şimdi bu kasede konuşuyorum işte. Belki de Haydar'ı Falcı'nın üstüne çekmişimdir. Oh olsun Usta Başı Remzi'ye. Bu da böylece sana girsin.

Remzi, ağabeyimin yaşıtı. İki sene oluyor askerden geleli. Sanat Okulu mezunu diye ustabaşı yaptılar onu. Piç Remzi! Elinde kontrol kalemi gün boyu gezer. En çok da benim makinenin başına uğrar.

"Ulan Şahin, şakaya gelmez bu alet. Dalgınlığa düşersen alır kolunu. Benimki gibi kolay girer zor çıkar ha!"

Üçüncü preste çalışıyorum ben. Büyük yeşil olanda. Banttan gelen düz alüminyum levhayı alır, presin yuvasına yerleştiririm. Kırmızı düğmeye basınca ağır kalıp puflayarak düşer. Rezistanslardan akan elektriğin yakıcı sıcaklığı ve presin ağırlığı düz levhaya şekil verir. Kalıba göre kimi zaman lavabo kimi zaman da tırtırlı yıkama yüzeyleri çıkar. Hop çıkanı alır sağdan akan banda bırakırım. Hepsi bu işte. Tüm hayatım bu canavarın başında geçer gider. Hırslanırım bazen. Küfreder gibi çalışırım. Hızımdan ölmek isterim.

"Levhayı kaldır, yuvaya yerleştir, kırmızıya bas, pis kokuyu çek içine, yansın gâvurun metali, pres yukarı, pis hayat dışarı... değişmez hiçbir yönü..."

Adi makine arızalanır ikide bir. O zaman sigortayı indirip, presi emniyete almak ve içine bakmak gerekir. Hani sirklerde aslanın ağzına kafayı sokar ya palyaçolar. Onun gibi bir şey işte. Eğilirim pis kokan dişlerin arasına. Yapamazsam Remzi'yi çağırmam gerekir. O daha kötü. Bulaşık suyu gibi sırnaşır bana it oğlu it. Bir keresinde yine aletin içine sarkmıştım. Ellerim dışarıda gövdem içeride. Makatım delindi sanki. Acıdan sıçradım, kafamı çarptım prese. Remzi o haldeyken yetişmiş. Kontrol kalemini dürtmüş arkama.

"Ulan senin yedi sülaleni..." Atladım üstüne. Araya girdiler.

"Valla billa ışığı yandı kalemin. Bakın tornavida nasıl ısınmış. Senin ateşini almalı oğlum," diye güldü. Kıpkırmızı olmuşum. Gene konuşamadım. İçim düğümlendi. Ne zaman hırslansam dilim tutuluyor.

Remzi arkadaşlarının arasında giderken hâlâ konuşuyordu.

"Duymuştum ben bunun yalama olduğunu. Kalfası benim asker arkadaşım..."

Kalfam ya. Senin asker arkadaşın da o kadar olur işte. İlkokul sona giderken babam okul çıkışı takılayım diye Şahin Tepesi Berber Salonu'na vermişti beni. Metin kalfaydı o zamanlar. Fasulye sırığı, zayıf. Kürek gibi ayakları vardı. Kendine uygun ayakkabı zor bulurdu. Bir akşam, bayram önüydü işimiz geç bitmişti.

"Gel" dedi. "Seni Çakır'a götüreceğim."

Çakır aşağı sokakta boş bir evde yaşar. Çakır delidir. Elinde komşu kadınların çayla doldurduğu pis kavanozuyla gezer ortalıkta. Anladım ne yapacağını.

"Yok babam kızar, geç kaldım," dediysem de dinletemedim.

"Attırırım lan işten seni, 'para çalıyor' derim valla."

Bakkaldan peynir, zeytin, ekmek aldık. Çakır bizi görünce içeri girdi. Arka odalardan birine geçtik. Kırık pencerelerden ay ışığı sızıyordu. Metin gazete kâğıdını yırttı. Çakır hemen donunu indirip diz çöktü.

"Ellerini tut lan, döner ısırır falan bu deli."

Çakır'ın gözlerini gördüm. Bana maviyle yeşil arası baktı durdu. İçeriye düşen ışık gözlerinde yanıyordu sanki. İki ateş böceği gelip çukurlarına yerleşmiş gibiydi. Metin hızlandı. Ona çarptıkça ortalığa kötü bir koku yayıldı. Bok koku...

...

Kasetin ön yüzü bitmiş. "Dünden Bugüne Hakkı Bulut." Konuşuyorum işte. İçim beton gibidir benim. Hiç susmasam böyle keşke. Üstüme gelene şarjör boşaltır gibi konuşsam. Kırsam. Kıymık kıymık söksem. Paslanmış demirlere tutunmuş parçaları ufalasam. Boş binaları yıkarlar ya hani. Dinamitleri dizerler kolonlara. "Üç, iki, bir, ateş..." İskambil kâğıtları gibi yıkılır katlar. İşte öyle yıksam içimi. Tozların ardından gün ışığı gelecek sanki. Kendimi bildim bileli ardından baktığım perdeler yırtılacak o zaman. Güneş batıyor. Güneşle gidebilsem buralardan. Yoksa yarın pazar, yarından sonra yine canavarın başındayım. Alıcı kuşlar gibi Remzi yine tepemde.

"En esaslı iş benimkidir. Elektriğin dilinden anlarım ben. Nerede ark yapmış, nerede kısa devre var. Hangi makine kaçak ya-

par. Bana düzgün bir kontrol kalemi verin güneşi tamir edeyim."

Ustabaşı Remzi. Yalım gibi çarpıyor içimi.

"İçim koptu sanki. Kalbim, midem, bağırsaklarım ayrıldı birbirinden. Kıvıl kıvıl yandım."

Günler sonra ağabeyimi görüyordum. Lavabonun başında keçe gibi olmuş saçlarına su döktüm.

"Sonra insan nasıl susuyor bir bilsen. Dilin damağın kavruluyor. Ama vermiyorlar ölürsün diye."

Ağabeyimin içi parçalanmıştı sanki. O akşam hiç susmadı.

"En çok hayalarıma verdiklerinde ağladım. Bir daha elektriğin düğmesine bile dokunmam."

Sonra sustu. Aynen benim gibi. İçi katılaştı herhalde. Hâlâ da susuyor. Hatta babam odun sobasında tüm kitaplarını gözünün önünde yakarken bile kılı kıpırdamadı.

Ağabeyime aklım ermez. Zaten bana ne. Kendi derdime düşmüşüm ben. Güneş gitti işte. Ayaz çıkar şimdi. Yarından sonra iş var. Gece mesaisi de cabası. Remzi bir de. Düğümün üstüne düğüm. Eve gitmeli üşümeye başladım.

...

Bugün Cumartesi. Hava soğuk. Geçen haftadan daha da soğuk. Ama olsun. Sanki yatsam burada dokunmayacakmış gibi geliyor. Biraz önce yağmur yağıyordu. Vapur iskelesine girdim. Dindi şimdi. Yine aynı banka oturdum. Islak bank. Olsun dinine yanayım. Güneş uzakta olsa yeter bana.

"Hakkı Bulut"

Herhalde şimdi "Çare Sensin"in üstündeyim. Kasetin üçüncü şarkısı. Hatırlayamadım sözlerini. Aman bana ne. Usta başı Remzi bilir. Ya da "bilirdi" mi demeliyim.

Çarşamba akşamı yine mesaiye kaldım. Patron deli gibi iş almış.

"Aman çocuklar. Yetiştirelim, mesaileri ödemeyen adidir."

Hadi lan, kim inanır. Ama inanmış gibi görüneceksin tabii. Yemekten sonra tekrar başladım. Kollarım tutmuyor. Sık sık duruyorum. Boynumu kütletip tekrar canavarın ağzına yemini sürüyorum. Önce patron gitti.

"Hadi göreyim sizi. Yarına bitsin iş."

Sonra Remzi arazi oldu. Asma kattaki büroya geçip postu serdi. Uyu yavrum uyu. Piç Remzi!

Gözlerim karıncalandı bir an. Presi durdurup helaya gittim. Dönüşte sola saptım. Remzi'nin odasına. Elbise dolabının altında takım çantası durur hep. Hani şu kat kat açılanlardan. Her bir rafında vidalar, sigorta telleri, kırık dübel uçları. En üstte duruyor işte. Kontrol kalemi. Kıçıma değdirmişti bunu. Gel bakalım soğuk şey. Sen Remzi'nin sağ kolusun, öyle mi? Remzi seninle güneşi bile tamir edermiş ha. Çirkef maşası seni!

Ertesi gün oldu, iş gene dağlar gibi. Ama gece yarım yamalak uyumuşum. Yatak içime işledi sanki. Demirden yaylar çivi gibi bedenimi tırtıkladı. Hayaller arasında canavarımı besliyorum.

"Levhayı kaldır, yuvaya yerleştir, kırmızıya bas, pis kokuyu çek içine, yansın gâvurun metali, pres yukarı, pis hayat dışarı... değişmez hiçbir yönü..."

Aniden bir kopma sesi geldi. Sanki birinin içi kütürdeyerek koptu. Kalbi, bağırsakları kese kağıdı gibi ayrıldı. Işıklar alçaldı, yükseldi. Kısıldı tekrar yerine geldi. Ardından temelli gitti. İçerisini bir loşluk aldı. Salonun başından çığlıklar yükseldi.

"İçim kırıldı az biraz," diye düşümdüm o an. Hava girdi sanki. Betonumun çatırdayan gözenekleri serinledi. Çapaklarım aralandı. Öyle hissettim.

Herkesin koştuğu yere ben de seğirttim. Remzi. Ustabaşı Remzi. Piç olanı.

"Açılın, şalteri indirsin birisi."

"Gitti anacığım kül oldu çocuk."

Sanayinin doktorunu çağırdılar. Remzi'nin sağ kolu omzuna kadar kararmış. Dizleri hafifçe kıvrılmış. Aynen Haydar gibi. Ama o yerde. Gözlerinden kan sızıyordu. Rüzgârı gerçekten hissettim içimde. Remzi'nin gömlek cebinde kontrol kalemi duruyor. Metal kıskacıyla tutturmuş onu kumaşa. Remzi bir numaralı presin içinden savrulmuş.

Polisler geldi. Resmi adamlar geldi. Sağı solu incelediler. Sonra Remzi'yi bir poşetin içine koyup gittiler. Patronu da götürdü-

ler beraberlerinde.

Akşama döndü. Sövmekten kafası kalkmadı uzun süre.

"Ulan salak oğlu salak. Bozuk kontrol kalemiyle ne çalışırsın? İşin gücü itlik. Benim de başımı yaktın."

Sonra, "Aman çocuklar" dedi. "İş beklemez. Mesaileri ödemeyen..."

Dedim ya ferahladım sanki biraz. Ama hâlâ demirden bir lokma içimde. Onu iter miyim bağırsaklarıma? Atar mıyım çatlaya çatlaya dışarıya?

Güneş batıyor yine.

"Dünden Bugüne Hakkı Bulut Klasikleri-I"

Hangi şarkının üstündeyim şimdi acaba. "Ben Buyum" belki de. Bitiremeyeceğim galiba. Birazdan güneş gidecek. Kaseti çıkarıp denize atacağım. Tam da Selçuk Vapuru yanaşırken. Pervanelerin suyu altüst ettiği, dipteki kumu çamuru kaldırdığı yere. Yeni bir kaset almam gerek. Ta ki içim açılana kadar konuşacağım.

Sesim var benim, "değişmez hiçbir yönü."

Aralık 2002, Buca

"ÇIRAK" ARANIYOR...

Hana ilk adımımı attığımda sanırım on iki yaşındaydım.

Büyük çarşının derin sokaklarını geçip, ışık dahil tüm dünyayı yutacak gibi duran o kemerli kapıya vardığımızda, babamın eline daha da sıkı sarıldığımı hatırlıyorum.

Kapının azameti bizi ezmiş gibiydi. O ana kadar yürüdüğümüz uzun mesafenin verdiği huzurlu durgunluk, içimizden çekilip alınmıştı sanki.

Düşer gibi girdik içeriye. Gözlerimizin loşluğa alışmasını bekledik bir süre.

Siyah kültler önce kahverengileşti ardından şekle kavuştu. Boşluğun iki yanında uzanan kapılar belirdi. Ardından kapılara çıkmış, çıplak göğüslerini kirli iş önlükleriyle kapamış adamları gördüm.

Sesler donmuş gibiydi.

Koyu derinliğe doğru ilerledik. Adımlarımız yarısı dökülmüş ikonalarla dolu tavanda yankılanırken hâlâ bizi izliyorlardı.

Kor kızıllığıyla cehennemleri görünen odaların önünden geçtiğimizi hatırlıyorum.

Koridorun sonuna yaklaştığımızda, duran zaman aniden çözüldü. Örse inen kuvvetli çekiç sesleri, el tornalarının vızıltısı,

suya düşen kor demirin acı çığlığı ortalığı doldurdu.

Her şey kendi ritmine kavuşmuştu.

Hanın son odasına girdik. Babam tahta oturağı işaret etti. Ben çökerken, ilerleyip kayboldu.

Aniden ortaya çıkan sarman bir kedi ayaklarıma yaslandı. Kabarttığı sırtını aşan dik kuyruğuyla usulca kucağıma atladı. Mır mır bıyıklarıyla dudaklarımı gıdıkladı. Rahatlamıştım. Sıktığım dişlerimin çözüldüğünü, yavaşlayan kanımın tekrar yürüdüğünü hissettim.

Az sonra içeriden ayak sesleri duyuldu. Babam ve yanındaki dev bana doğru yürüyordu. Ayağa kalktım. Babam kulağıma eğilip "Akşama görüşürüz, yollarda çok oyalanma," dedi.

Kalakalmıştım. Yutkunmak istedim ama ağzımın içindeki çöl rüzgârları buna izin vermedi.

Kara adam eliyle onu izlememi istedi. İç odaya vardık. Demirden omurgasıyla uzanan tezgâhın başına çöktü.

Yüzüne bu kez bakabilmiştim. Beyaza kesmiş kıvırcık saçları omuzlarına doğru iniyordu. Kara teninde beliren koyu lekeler, alnında artan çizgilerle bölünmüş gibiydi.

Sertçe inen boynunu ve iri omuzlarını gerdi, arkaya doğru yaslandı. İri dudaklarını büzüp cebinden bir sigara çıkarttı. Yaktığı kibriti parmaklarının arasında ezip söndürdü. Gözlerimi kocaman açmış olmalıyım ki bembeyaz dişlerini ortaya çıkaran gülümsemesi aramıza düşüverdi.

"Merak etme evlat, ateş ona yakın olana dokunmaz."

Odanın içini tüm ayrıntılarıyla hatırlıyorum. Uzun tezgâh masasına boy boy cendereler raptedilmişti. Eğeler, irili ufaklı çekiçler, onlarca perçin ve demir parçası dağınık halde duruyordu. Duvarı kaplayan takım tablasının sonunda çerçevelenmiş eski bir fotoğraf göze çarpıyordu.

Fotoğrafa doğru yürüdüm.

Şaha kalkmış kül rengi kısrağın üzerinde bir asker görülüyordu. Siyah konçlu çizmelerini dizlerine kadar çekmiş ve üzengilerine dayanarak doğrulmuş adamın elinde tuttuğu kısa kamçısı güneşte parlıyordu.

"Nasıl çok yaşlanmış mıyım?" dedi arkamdaki ses. "Ben ordunun son süvarisiydim. Bu fotoğrafı da atımın vurulmasından önce çektirmiştim."

O sırada odanın sonundaki diğer kapı aniden açıldı. Güçlü bir adam çıplak omuzlarına yerleştirdiği tahta kasayla içeriye dalıverdi. Bizi görünce bir an yavaşladı ve koca zencinin gözlerine baktı. Yanlış zamanda geldiğini anlamıştı. Yükünü omuzlarında tekrar tartıp geriye döndü. Geldiği gibi çabucak kayboldu.

Odadaki yumuşayan hava birden soğumuştu. Adamın yüzü eski sertliğine döndü.

"Bana Zanos Usta derler. Bu hanın ağasıyım. Şimdi ilk işine başla bakalım. Dışarıda ibrik ve süpürge var. Hanı boydan boya sula, sonra da süpür. Bunu her sabah ve akşam iş bitimi yapacaksın. Hadi uğurlar ola," dedi.

Tezgâha dönüp işine başladı.

Çekiç seslerini arkamda bırakıp dışarı çıktım.

Han loşluğuyla yine sessizlik içindeydi. Kimse kalmamıştı.

Kapıları ardına dek açık odalara ürkek serçeler gibi baktım. Bazılarında tuğla ve toprak karışımı büyük ocaklar vardı. Nar gibi sıcaklığını hâlâ koruyan bu eritme potalarının önlerine uzun şişler, sapı tahtadan demir maşalar dizilmişti. Kendinden geçmiş kızıl koru tava getirdikleri örsler gri çapaklarla doluydu. Havada asılı ağır metal kokusu genzimi yakmıştı.

Gezintimi bitirince, uzun koridoru boylu boyunca ıslayıp inatçı çalı süpürgesiyle süpürdüm. İşim bittiğinde parmaklarım sızlamıştı.

Ustanın kapısının önüne oturup beklemeye başladım. Sarman yine aniden ortaya çıkıverdi. Kuyruğunu kısa pantolonlu ayaklarıma sürüp mızıldandı.

Beklemekten sıkılıp bu garip yerden gitmeye karar verdim.

Hanın o müthiş kapısından dışarıya adımımı atmaya hazırlanırken omzumu bir el yakaladı.

"Evlat, sabah hanın yolunu bulabilecek misin?"

Kalbim yerinden fırlayacak gibi oldu. Ama insan öyle kolayca ölmüyordu. Hele korkudan ölmek daha da zordu.

Çıraklığımın ilk günü bitmişti.

Eve vardığımda babamı her zamanki yerinde buldum. Evin hayatına serili kilime çökmüş, nar içi dolu tabağının yanına yarıladığı rakısını dikmişti.

"Merak etme onlar seni bulurlar," dedi.

Anlamamıştım ama babama soru sorulmayacağını daha o yaşımda biliyordum.

Sabah çabuk oldu.

Karantina'daki ahşap evimizden annemin elime tutuşturduğu sefer tasıyla ayrıldığımda günün ilk vapuru Göztepe'ye doğru yollanıyordu.

Babamla bir gün önce geçtiğimiz yollardan yürümeye başladım. Musevi Mahallesini geçip Asansör'den üst sokağa çıktım. Büyük Çarşı'ya girdiğimde işlerine giden, dükkânlarının ağır kepenklerini açan, birbiriyle laflayan insan kalabalığının içine girmiştim.

Sabah börekçilerinin titreyen buğuları uzun sokakların daralan duvarlarına sinip gökyüzüne uçuyordu. Çıngıraklarıyla seyyar satıcılar, esrarlı kokuların yükseldiği aktarlar, sırtlarına yükledikleri kaba deri denklerini titreyen bacaklarıyla saraçhanelere taşıyan hamallar, balık tezgâhları, kuşbazlar ve ışıkta süzülen toz üstüme yağıyordu.

Turşucular çarşısını boydan boya geçerken sirke ve sarımsağın kışkırtıcı kokusu elbirliği yapıp damağımı sızlattı. Sırayla dokumacıları ve lehimcileri geçtim.

Kalabalık ve keşmekeş giderek içimi kaldırmaya başlamıştı. Vücuduma çarpan denkler ve insan hızlarıyla sersemliyordum.

Bir süre sonra hafızama kaydettiğim tüm nirengi noktaları birbirine girmeye başladı. Her köşe bir öncekinin aynısı başka bir yola ve köşeye açılıyordu.

Ağır taşları ve eski düşleriyle kımıldayan bir labirentin içine düşmüştüm. Sanki tüm çarşı her adımımı önceden tahmin ediyor ve benden önce hamlesini yapıp yolumu yeniden karıştırıyordu.

Çaresiz koşturmalarım işe yaramadı.

Gün çarşının üzerinde yükselirken teslim bayrağını çektim; kaybolmuştum.

Dizlerimi aşan yorgunluk hissi son direnç kalelerimi de sarstı. Yosun tutmuş oturaklarıyla eski bir şadırvana oturup ağlamaya başladım.

Yüzümü yalayan tuz beni sakinleştirdi. Az sonra iç çekişlerim uzadı, durdu.

Önümden geçen arabalarına kendilerini koşmuş tekerlekli hamalları izledim bir süre. Kalkıp içlerinden birini durdurdum.

"Ben bir han arıyorum."

Saçı sakalına karışmış ihtiyar inler gibi konuştu;

"Bu çarşıda yüzlercesi var. Adı ne aradığın yerin."

"Adını bilmiyorum. Üzerinden zincirlerin sarktığı kocaman bir kapısı vardı."

Yorgun adam düşündü. Kafasından bildiği han kapılarını geçiriyordu sanırım.

"Zanos Usta'nın Hanı aradığım yer."

Yaşlı hamalın yüzü dalgalanır gibi oldu. Düşmüş hatları gerildi, kan yürüdü bakışlarına. Arabasının kollarını kavrayıp tekerlekleri sürümeye başladı. İki adım atmıştı ki, durup bana döndü. "Evlat geldiğin gibi evine dön. Kimseye de bir şey sorma," dedi ve devam etti.

Dönmeye ben de razıydım ama ilk günden pes etmeyi kendime yediremiyordum. Hem babama bu durumu nasıl açıklayabilirdim?

Asırlık şadırvanın içine yanaştım. Tunç musluklardan kıvrılarak akan suyla iç yangınımı biraz olsun hafifletmek istiyordum. Tam da o anda omzuma uzanan bir elin baskısıyla sıçradım. Yıldırım hızıyla arkama döndüğümde demir isiyle grileşmiş önlüğünü boynuna asmış, kel kafası yaz güneşinde ayna gibi parlayan adamı yanı başımda gördüm. Şaşkınlıktan kapatamadığım çeşmeye uzanıp avucuna doldurduğu suyu ensesine boca etti. Islak parmaklarıyla kalın bıyıklarını sıvazladı, büyük bir beceriyle kabarttı ve uçlarına doğru burarak uzun bir hilalin asi kıvrımları gibi uzattı. Yerde duran büyük su testisini omzuna aldı ve bana dö-

nüp "Hadi gidiyoruz," dedi.

Babamın dediği olmuştu. Beni bulmuşlardı.

Şadırvanın yükseldiği meydana çıkan yollardan birine saptık. Sonra yönümüzü deniz kokusuna doğru ayarladık. Daha yüz adım olmamıştı ki, Hanın demir kapısı belirdi. Şaşkınlıktan içim kaynıyordu. Çünkü bu sokakları sabahtan beri en azından on kez turlamıştım.

Uzun adımlarıyla arayı açan adam kapıda beni bekledi. Birlikte içeriye girdiğimizde gözlerim yine karardı. Loşluğa alıştığımda Zanos Ağa'yı kollarını kavuşturmuş bana gülümseyerek bakarken buldum. Hanın odalarından yükselen çekiç sesleri ortalığı inletiyordu.

"Odama git. Orada iş elbiselerin var. Sonra şu birinci odaya gel," dedi.

Az sonra kalın kaputtan kaba iplerle dikilmiş boyuma denk tulumu giymiştim. İnce kollarım ve önlüğün düşen yanlarının örtemediği göğsümün neredeyse tümü açıktaydı.

Odaya girdiğimde sıcak hava, boynu bükük önlüğümün örtemediği yerleri kalın diliyle yaladı. Odanın köşesinde, cehenneminde alevler kaynayan ocağın açık ağzı görülüyordu. Ve her adımda hanın içinde saklı güneşe biraz daha yaklaşıyordum.

Şadırvanda karşılaştığım adam elinde tuttuğu uzun maşayı alevlerin içine daldırırken diğer eliyle körüğe asılıyordu. Vücudunun her kasılmasında odanın yarı karanlığı geri çekiliyor, siluetlerimiz isli duvarda büyüyordu.

Ateşi yeterince cesaretlendirdiğine inanmış olmalı ki uzun maşasını değiştirdi. Bu kez sapında makasa benzer idare boğumu olan demir çubuğu aldı. Pütürlü haznenin kapağını becerikli hareketlerle açtığında özünden dışarıya doğru kızıllığı azalan sıvı, etrafındaki havayı titreterek kalıba akıverdi.

Adam hızla katılaşan kütleyi biraz bekletip demir aletin ucuyla örsün üzerine yerleştirdi ve maşanın tutma ucunu bana uzattı.

"Sıkı tut," dedi.

Kollarım titremeye başlamıştı. O anda odaya Zanos Usta gir-

di. Kirli suyuyla titreyen havuza ellerini daldırdı. Ardından yerde duran ağır çekici sol eliyle tarttı. Belinde uzanan kuşağından çıkarttığı bir avuç tozu örsün üzerinde ışığını yitiren korun üstüne saçtı. Odayı kaplayan ağır kükürt kokusuyla beraber ayaklarımda yürüyen karıncalar ordusu dizlerime doğru tırmanmaya başladı.

Zanos Usta'nın iri çekici örse inmeye başladı. Her vuruşta çıkan ses, vücudumu sarsmakla kalmıyor, zayıf surlarımı her defasında daha çok yaralıyordu.

Bir süre sonra yaşlı usta kendi ritmini bulmaya başladı. Seri iki darbenin ardından daha yavaş bir vuruş geliyor ama onu takip eden hamle odanın duvarlarını titretiyordu.

Ardından Zanos'la birlikte han örs dövmeye başladı. Artık bu büyülü delikte tek bir vuruş çınlıyordu. Dalga dalga yükselen ses bin yıllık taşları ayaklandırıyor, hırsla dönen hortumun içine tüm ruhumuzu ve ıslaklığımızı çekiyordu.

Korkudan kıstığını gözlerimi açtığımda Zanos'un kızarmış çekicinin her inişinde, sıçrayan kıvılcımların yanan yıldız parçaları gibi üstüme yağdığını gördüm. Alev yalımları, katılaşmış kollarıma, çıplak göğsüme, saçlarıma saldırıyordu. Hiç acı hissetmiyordum ama yanan derimin kokusu genzimi doldurmaya başlamıştı. Son vuruşla birlikte tüm vücudum kızıllığın içinde kalıverdi. Korkuyla elimdeki uzun maşayı fırlattım ve kaçmaya başladım. Çığlıklarımın yankısı ensemde beni izliyordu.

Gözümü Zanos Usta'nın odasında açtım. Doğrulup vücuduma baktım. Sert kaputtan giysim alev toplarıyla delik deşik olmuştu ama hiçbir yerimde yanık izi yoktu.

"Sana söylemiştim. Ateş ona yakın olanı yakmaz."

Zanos yaşlı bir dağ gibi arkamda yükseliyordu. Cebinden çıkardığı mendiliyle terini sildi. Çöktüğü demir tezgâhın yanında derin bir iç geçirdikten sonra eli yine tütününe gitti.

"Duvardaki fotoğrafı görüyor musun evlat?"

İçim hızla kasıldı. Çünkü dünkü fotoğraf değildi bu. Dikişsiz gömleğinden görünen çıplak siyahiliyle bir adam gülümsüyordu. Kıvırcık karası saçlarının önü leke gibi beyaza durmuştu.

"O benim dedemdir. Hayaller içinde hatırlıyorum onu. Ama bilekleri, şimdi bile aklımın en unutamadığım yerlerine kazınmış duruyor. Kolları ve ayaklarında kemiklerine kadar işlemiş pranga ve zincir izleri vardı."

Ayağa kalkıp masanın altında istiflenmiş tahta kasalardan birini çekti. Çivilenmiş kapağı yırtarcasına kanırttı ve içine daldırdığı elini hızla geri çekti. Önüne düşen şangırtıdan ürküp geri çekildim. Boğum boğum zincirler, kemerli sırtlarıyla parlayan kalın asma kilitler, perçinleri sıkılmış pranga uçları kıvranan solucanlar gibi önümde uzanıyordu.

"Dedemden bana kalan tek şey bunlar. Babamdan sonra dünyanın birinci kilit ve zincir ustası benim. Demirin en nazlı filiziyle, kömürün en hararetlisini buluşturururum. Ruhumun en yalçın yanıyla döverim koru. Sonuç işte burada. En babayiğit dev kıramaz, parçalayamaz pençelerimi. Yaptığım her demir baklaya kendimi de işlerim."

Ayağa kalkıp masaya dayandı. Devam etti.

"Evlat, bu bizim yazgımız. Dedem zincir ve kilidin içinden geliyordu. Demire tutsak olması onun sırrına ermesini de sağladı aynı zamanda. İki yanı keskin bıçak gibidir hayatımız. Zincirlenen de zincirleyen de bizim ruhumuzun iki yarım elmasıdır."

Masaya dönüp işine yeniden koyulduğunda gitmem gerektiğini anladım.

Ustanın çekiç sesleri bu kez de beni uğurluyordu.

Odadan çıktığımda Hanı yine sessizliğe düşmüş buldum. Kimseler yoktu.

İbriği doldurup ortalığı süpürdüm. Kükürt kokusu hâlâ dağılmamıştı.

Kapıdan çıkarken sarman kedi yorgun ayaklarıma süründü. Eğilip kollarıma aldım onu. Birlikte geriye döndük. Sabah kıvrımlarına beni hapseden çarşı, bu kez önümde çözülüp açıldı.

O akşam babam eve dönmedi. Annemle beraber sabaha kadar Körfez'i izledik. Evin hayatına sinen rakı kokusu seyrelirken, gün beyaz suların üzerinde doğdu.

Öğlene doğru babamın ikiye bölünmüş cesedini getirdiler.

Annem kanlı gardiyan üniformasını yıkadı. Ceplerine ıhlamur yaprakları koyup evin tek gömme dolabına kaldırdı.

Ben bir daha asla çarşıya dönmedim. Hanı aramadım. Ömrümün kalanını Zanos Usta'dan kaçmakla geçireceğime yemin ettim. Ama Sarman ertesi gün kayboldu. Geriye döndüğünden eminim. Şimdi geriye kalan tek korkum babamın bana son söylediği sözler.

Ekim 2002

İZMİR POSTASI'NIN ADAMLARI

Eski ceviz, belinden en az yirmi yıl önce çatal yapıp uzattığı yorgun kolunu yanı başındaki istasyon binasının kiremitlerine dayamış, son yapraklarından sıyrılmayı bekliyordu. Kış kapısına gelip dayanmıştı. Sabahları dalgacı kargalardan ve ürkek serçe sürülerinden başka uğrayanı yoktu. Üzerinde kalan birkaç kurtlu meyvesi de, eli kulağında yere düşmek üzere zayıf saplarında sallanıyordu.

Kınalı gövdesi, o bekleyenlerin, gidenlerin, kirli mendilli yolcuların el koyup sırtlarını dinlendirdikleri, dibinde cigaralarını söndürdükleri yaşlı bedeni, zamanının sonunu bilmeden orta yerde geriniyordu.

Az ilerisindeki eğik boyunlu çeşmeden yosunlu yalağa sızan ince sular cevizi yıllarca kudurtmuştu. Katmer katmer açmış, silkinmiş, her bahar dar gelen kazağını biraz daha çatırdatmış ve şimdi neredeyse bir dönümlük alana hükmeden bir gölgeye dönmüştü.

Ama bir gram et bin ayıp örter. İnsanı sersemleten kokusuyla yeşil damarlı yapraklarından uzakken kocamışlığı biraz daha ortaya çıkıyordu. Egzamalı bacaklarını sıvamış, külünü sararmış parmağıyla yeni beliren rüzgârlara vermiş bekliyordu. Olsun. Ne

fark eder ki? Kim bilecek, kim bakacak da görecekti onun bu hallerini? Zaten etrafını saran kocaman efkâr bulutunun arasında yitip gidiyordu.

Misal, şu tabela... Boyası çatlamış, grisi uçmuş, giriş kapısının hemen üstünde çivilerinden sıkılmış "Akhisar Tren Garı" yazısı. Ya da istasyon şefinin camında geçen bahar açmış ama şimdi kuru gövdesinde toz pamuklarının biriktiği, dibinde bilet tırtıklarının yığıldığı aslanağzı saksısı. İçeride kararmış bekleme oturakları. Oturakların dibindeki aşınmış döşemeler. Duvarda hava akını ikaz renklerini gösteren sivil savunma afişleri. Onların yanında lacivert mürekkeple düşülmüş tarife çizelgeleri. Bilet gişesinin dayanmaktan parlamış pervazı. Pervazın altında ters çevrilmiş çöp tenekesine tünemiş tekirin mırıltılı rüyası. Yolcuların kasaba kokan ayak sesleri. Seslerin vurup durduğu lokomotif malı, Rus malı kocaman duvar saati. Saatin geriye sarıp duran tik takları.

Daha mı? Neler neler, geçmiş arefeler, bayramlar, milyon kez inip kalkmış tantanlar, gelmiş kışlar, gitmiş zemheriler, sergen çatlatan sıcaklar, hatta yıllar oluyor Cerci Reşat'ın yarılmış karnından gelen kanlı zırıltılar.

İşte hepsi bir çırpıda dökülüveren bütün bu unutulmuşluklar arasında ihtiyar cevizin kim farkına varırdı ki? Tutun, birisi vardı. Bununla da kalmıyor iş. Bunları oturup dökecek haylaz bir yazar lazım ki, o da bu istasyon da bulunmaz. İlaç olsun diye bile geçmez buralardan.

Neyse, bu lakırdılar aslında fanilerin bileceği naneler değil. Çünkü hayatta bir Huda'nın bir de Devlet Demir Yolları'nın işine karışılmaz. Zira ıskalanan yaşamlarla, rötar yapmış trenler bir elmanın iki yarısı gibidir.

Evet, aynen de öyledir. İnanmazsanız bu çerçevesi kırık, eskimiş yağlıboya tablonun hemen köşesinde, yani cevizin istasyona uzak ucunda duran banka bakın. Daha doğrusu, bankta oturan iki adamı işaret ediyorum.

Kırk yıl geçince karı koca birbirine benzermiş derler ya, bir o kadarlık yarenlikten sonra birbirlerinin hem aynası hem de ah-

retliği olmuşlardı. Bakmayın sırt verip oturduklarına. Küslükten değil de çok beklemekten bu dar halleri.

Kirli yağmurluğuna sarınmış, Hayati marka kasketini dizine oturtmuş olanının adı Fethi'dir. Mirasyedi derler onun için, ama yalandır aslında. Belki de hayatı boyunca çalışmadığı içindir, kim bilir?

Eğer çatıdaki büyük odasında yaşadığı, diğer iki katını bekâr öğretmenlere, havacı astsubaylara üç kuruşa kiraladığı eski konağı soruyorsanız, bu varlık adamı eşek kulağı gibi ne uzatır ne de kısaltır. Tapu Müdürü babasının mübadelede giden bir Rum saraçtan "hap edip" üstüne yazdırdığı ahşap binaya taşındıklarında ortalık aylarca çalkalanmıştı. Ama çok geçmeden kınalı saçlı anasının dediği çıktı ve "ahlarla" gelen mal onları da güldürmedi. Babasının seneyi devriyesi geldiğinde annesini gömeli iki gün oluyordu.

Koca evde yapayalnız kalmıştı. Babadan kalan üç beş kuruş para suyunu çekince büyük yağhanede ikinci kâtip olarak işe başladı. Çabuk sıkıldı. Daha sonra Havuzlu Çarşı'da el kadar bir aralıkta gazete bayii devraldı. Sabahları erken kalkmak zor gelince boş raflara Gripin, kekik suyu, karın ağrısına birebir kurutulmuş ayva danası bağları, mevsimine göre içi kımıl kımıl sülük dolu eski ispirto şişeleri dizdi.

Sonra kokuculuğa merak saldı. İçinde türlü esansların çalkalandığı, kararmış ahşap çerçeveli, kirli aynalı, koltuk altına bile sığacak zavallı bir koku sandığına dükkânı devretti. Pazarları dolaştı, köylere gitti, cumaları çarşı camilerinde "fıs fıs" yaptı.

Kokular tükenince İzmir'e, Kemeraltı'na gidip tedarik etmesi gerekti. Gerekti ama bu işi de bırakmak daha kolayına geldi.

Onca aylaklığına ve konağın aşınan ahşap örtüsüne aldırmadan komşu teyzelerin onu baş göz etme sevdası iyice ayyuka çıktığında imdadına celp kağıdı yetişiverdi. Güle oynaya askere gitti Fethi. Daralmaktan, bayram çatapatı gibi patlamaktan kurtulmuştu bu el kadar yerde.

Ama iyi ki de askere gitmişti. İyi ki de Saros Körfezi'nin en sonuna bakan eski süvari kışlasına teslim olmuştu. Çünkü orada, o

saatten sonra ömrünün yarım elması olacak adamla karşılaşmıştı. Laz Osman'la yani. İşte şimdi onun hemen yancağızında, üç kat içine kaçmış gözleri ve yarısı beyaz bıyığıyla oturan adem oğlundan bahsediyorum.

Fethi, düzgün el yazısının yüzü suyu hürmetine kaptığı kırmızı "onbaşı" kazığını çarşıcı üniformasına diktirmek için bölüğün terzihanesine girdiği gün Laz'ı görmüştü.

Yerden bir selam verdi önce. Zira cebinde pek az parası vardı. Alttan alıp biraz tertip muhabbeti yapınca işi bedavaya getireceğini düşünmüştü. Ne de olsa o gün Gelibolu'ya inecek, Hakimefendi Hamamı'na gidip bir güzel keselenecekti. Yani derdi günü kese parasını daha nizamiyeden çıkmadan kaptırmamaktı.

Ama Fethi o gün hiç dışarı çıkmadı. Akşama kadar Laz Osman'ın yamuk ağzına asılı olan gülümsemesinin altında, ufacık bölük terzihanesinde oturdu. Bu adam neredeyse hiç konuşmuyordu. Uç uca eklediği sigarasını arada kül tablasına indirip ha bire dikiş makinesini pedallıyor, son hızla yırtık yazlık çadırları, bozulmuş ekmek torbalarını, yeşil asker elbiselerini, bölük astsubayının bilmem kaç tane yakalığını dikip duruyordu.

Ertesi gün yine geldi Fethi. İspirto ocağında subay odasından aşırılmış bir külah kahveyi pişirip içtiler. Akşam içtimasından sonra telleri aşıp uçsuz bucaksız ayçiçeği tarlasının kahverengi toprağına oturdular.

Yemekhanede, yan yana taşındıkları yatakhanede, çarşı izinlerinde çaktırmadan indikleri mahzenden bozma zuladan meyhanelerde Fethi bardaktan boşalırcasına konuşurken Laz Osman durmadan gülümsüyordu.

Gece ile gündüzün iç içe geçmesi gibi, birinin suskunluğu diğerinin durmayan çenesini tamamladı. Tek kişi olmuşlardı sanki.

Dahası var. Fethi'nin delik cebinin doyuramadığı gırtlağı, Laz sayesinde şenlenmişti. Kabiliyet her yerde altın bilezikti. Asker söküğü, subay paçası derken koynundaki cüzdanına giren kuruşlar ikisini de gül gibi geçindirir olmuştu. Helvayı ortadan bölüp aynı limonla ezdiler sizin anlayacağınız.

Teskereyi aldıkları gün tahta bavullarıyla aynı otobüse bindiler. Doğru Akhisar'a.

Eski konağın bir odasına Laz yerleşti. Bodrumda yıllardır toz içinde duran, Rum saracın satmaya fırsat bulamadığı fiyakalı koşum takımlarını satıp elden düşme bir dikiş makinesi aldılar. Osman yaman terziydi ama suskunluğu gitgide azıp sonunda dilsizliğe kadar varmıştı. Neyse ki Fethi'nin çenesi gelen müşterileri eylemeye yetiyordu.

Durgun sular gibi akan zamanları, Feriye'nin hayatlarına girmesine kadar pek iyi geçti aslında.

Feriye güzel kadındı. Konağın arka bahçe duvarına dayalı tek katlı evde kocasıyla yaşardı. Erik ağaçlarına gerdiği iplere çamaşırlarını asarken başı açık olurdu hep. Dalgalı sarı saçlarını bilek gibi örer, ensesinden koynuna doğru akıtırdı.

Cerci Reşat'ın istasyon önünde beyaza kesmiş ölüsünü bulduklarında iki aylık gebeydi Feriye. Taşlara vurdu başını. Ağlamaktan kirpikleri döküldü. Haftasına da çocuğunu düşürdü. Katili bulunmadı garibin. Düşmanı da yoktu. Daha doğrusu düşmanını kimse bilemedi.

Birkaç ay sonra Laz Osman yarı delirmiş Feriye'yi alıp iki parça eşyasıyla konağa getirdiğinde herkes rahatlamıştı. Ortada kalmış bir dulun başı bağlanmıştı sonuçta. Eh Laz yakışıklı sayılmazdı, üstelik hayli büyüktü yaşı, suskunluğu da cabası. Ama kadın açlıktan ve yalnızlıktan kurtulmuştu. Belki de yiten aklı sıcak bir yatakta geri gelirdi.

Ama mahalleye inen bu "iyi oldu" havası Fethi'ye hiç bulaşmadı. Önce terzi dükkânının kararmış ahşap tezgâhının üzerinde duran pırıl pırıl makası fark etti. Son moda, parmak yerleri boğumlu, eli nasırlaştırmayan bu yeni çeliği garipsedi. Dükkâna düşen akşamüzeri ışığı, makasın cilalı yüzeyinden yansıyıp tavana nohut kadar düşüyordu.

İçi koptu Fethi'nin. Yine de konduramadı aklına gelenleri. Ortalığın altını üstüne getirdi. Çekmeceleri boşalttı. Kumaş pırtıklarıyla dolu çöpü döktü, eşeledi. Laz Osman'ın kulağının arkasına sıkıştırdığı kalemine ve yüzünden düşürmediği gülümse-

mesine eşlik eden eski makası bulamadı bir türlü.

Oysa Laz kaç kere tavsayan cıvatası yüzünden kumaşın en dökümlü yerinde açılıveren o Bursa işi alete ağlar gibi bakmıştı da Fethi bir koşu demirciye gitmişti.

Akşam çöktüğünde Osman'ın kapısına vardı. Yüzünün yeşili karanlıkta bile seçiliyor olmalıydı ki Laz kapıyı açar açmaz başını eğdi. Ardından uzun paltosunu giyip eşiğe çıktı. Gecenin sessizliğinde istasyona yürüdüler. Cevizi geçip şimdi oturdukları yere çöktüler.

Fethi ağzını açmadan ağlamaya başladı. İçini çeke çeke, kirli yakası ıslanana dek zırladı. Laz, cebinden çıkardığı mendile attığı düğümleri çözüp eski makası aralarına koydu ve o güne kadar ki en uzun, en çaresiz konuşmasına başladı.

Her şeyin başı, sonu Feriye idi. Geceler boyunca onları ayıran duvarın üzerinden bakışmalarını, sabaha karşı soğuk yataklarına dönerlerken döktükleri gözyaşlarını anlattı. Kadın gözleriyle her gece ona yalvarmıştı. Laz kendini yastıkların altına, kat kat yorganlara sardıkça Feriye gelip soymuştu onu.

"Bana bak," demişti. "Beni gör de çıkar bu kuyudan." Yetmemiş rüyalarına girmişti. Hangi kapıyı açsa, kapasa, hangi köşeye kaçsa karşısına çıkmıştı. Dizlerine kadar sıvanmıştı. Kıymık gibi içine girip, sarı iltihaplarla akmıştı.

Yarı uykulu, deli koşmasıyla geçen gecelerin sabahında yine Feriye açmıştı gözkapaklarını. Memelerinin süte varmış kokusuyla uyandırmıştı Laz'ı.

Bütün bunlar yetmezmiş gibi, Feriye silik hayaliyle gündüz vakti üstelik, Laz'ın makasının önüne yatmış, dikiş yüzüğünün içinden çıkmış, iğnelerini toplayan mıknatısı olmuştu. Mezurasını açtığında Feriye'nin sesi kara santimlerle uzamıştı: "Al beni. Kurtar içimden."

Sonunda Osman'ın gidip gelen aklı kilitlenip kalıvermiş, kapkara donmuştu. Tüm çıkar yolları bir kör tapanın dibinde bitmişti.

Fethi, o gece, kanı kurumuş eski makası Soma kömürü taşıyan bir tren katarının karanlığına attı.

Kalktılar, yan yana geri döndüler.

Haftasına Feriye sır oldu. Mahallenin kadınları, "Reşat'a doyamadı. Gitti kendini Şarlak'taki kör kuyuya attı," dediler. Ama ben biliyorum, İzmir Postası'nın son vagonuna bindi. Fethi yemin aldı ağzımdan. Gece olsa da bilmez miyim onun o sarı saçlarını?

Laz Osman bu gidişten sonra dükkânı boşladı. Bir ucu beyaz bıyığını bıraktı. Her öğleden sonra İstasyona, trenden inenlere bakmaya geldi. Ardından Fethi de alıştı bu bekleyişe. Yıllarca cevizin altında iki heykel gibi eskidiler.

Bu akşam da oradalar. Ama siz göremeyeceksiniz, birazdan gidecekler. İki yanlarında iki eski çanta, avuçlarında ikinci mevki biletleri. İzmir Postası'nı bekliyorlar. Az kaldı vakitleri. Son tantanm çanı duyuluyor. Birazdan burada olur tren.

Laz, Feriye'yi bulmayı umacak, Fethi de bu rüzgârın esintisine kaptıracak kendini.

Ben gişeyi kapatacağım. Çekmecedeki bilet paralarını sayıp demir dolaba kilitleyeceğim. Siz bütün bu olanları bilmeden evlerinize, ocaklarınıza çekileceksiniz. Ama onların bize değmeden akan hayatları İzmir Postası'nın fırfırlı ışığı gibi sazların, gece kuşlarının arasında akıp gidecek.

Eski ceviz gerinecek. Yarının rüyasını şimdiden görecek.

Şubat 2004, Buca

AŞKIM MİTHATPAŞA'NIN EN KISA FİLMİ...

Zorla çektim misinayı. Taşa takıldı sandım önce. Ama asıldıkça kurtulur gibi oldu. Ardından esnemesine bakınca, "Hah ahtapot belası bu," dedim içimden. Dipte ağır ağır sürükledim. Parmaklarım sızladı. Bela mıydı ne?

"Hayır olsa bana takılmaz zaten."

Sığa yaklaştıkça parladı suyun altı. Parelendi ışık. Kırıklığından anladım.

"Ha siktir... Bisiklet tekerleği."

Güldü yanımdakiler. Fariğ Usta sızlayan ayağını güneşe uzatıp kırçıllı sakalını sıvazladı. Hevesim kırılmasın diye yüzünü sakladı galiba. Babanın üzerine çökmüş ihtiyar sigarasını düşürdü kucağına. Sarı dişleri göründü kahkahasından.

Çektim iskeleye. Metali parıldadı, siyah etinden sular süzüldü. İğne, subapa yakın bir yerden gömülmüştü. İnce çubuklara dolanan misinaya baktım. Mümkünü yok çözülmez.

Fariğ Usta tırnak makasını uzatıp kopardı sert ipi.

"İğnen var mı başka?"

"Yok valla. Bu sonuncuydu."

İhtiyara döndü.

"Himmet, iğne versene çocuğa..."

İhtiyar, babanın üzerinden doğrulup okkalı bir "nah" çekti.

"Ulan yerli gâvur, yaralı parmağa işemezsin zaten..."

Denize baktık beraber. Usta, oltasını tarttı. Tek eliyle kibritinden çektiği çöpün kıçını dişlerinin arasına yerleştirdi. Ayağını değiştirdi. Bir martı geçti önümüzden.

"Fariğ Abi, olta?"

Elerini açtı iki yana.

Doğru. Adam ne yapsın?

Martı yine geçti.

"Anamı avradını... Sen de mi eğleniyorsun benimle?"

Olta kutusunu topladım. Islak gazetenin içinde güneşlenen mamunları külahın içine attım. Dağılmış kurşunları plastik yuvaya doldurdum. Misinanın kalan boşluğunu aldım.

"Abi kutu senin olsun. Benim iğnem kalmadı zaten."

Fariğ Usta kibriti denize tükürdü. "İyi" dercesine boynunu büktü.

Tekerleği kaldırıp elimle sürmeye başladım. Islak kauçuk kıçına vurdukça hızlandı. Adımlarım sıklaştı. Tırısa kalktım. Önde tekerlek arkada ben. Babaya doğru dörtnala olduk. Tam ihtiyarın arkasından geçerken bağırıverdim, "GÜMMM."

"Anamı..."

Yaşlı balıkçı korkudan zıpladı bağdaş kurduğu yerden. Dengesini kaybetti. Elinde düzgün tutmaya çalıştığı misinasıyla kapaklandı arka üstü. Hasır siperlikli şapkası ayaklarımın ucuna doğru yuvarlandı.

Kopacak gürültüye yakalanmamak için dehledim yeniden tekerleğimi. Arkamdaki ses kesilmişti. Durup baktım. İhtiyar dizlerinin üstüne çökmüş hızlı hızlı oltasını çekiyordu.

"Gel anam babam, gel kuzum..."

Hay anasını sattığım şansına bak. Moruk ağır ağır çekiyor.

Devam ettim. Kediler kaçtı önümden. Tombul kıçlı kurum güvercinleri havalandı. Tekerleği döndürdükçe açıldım. Ayaklarımdaki ağrı düştü. Nefesim coştu. Işık çarptım gölgelere. Dün-

ya yanımdan hızla geçiyordu.

"Uçuyorum lan, uçuyorum..."

Döndü tekerlek. Ben arkada mutlu haylaz. Tellere sarılmış salyalı yosunlar çözüldü. Islak tırtırlarının arasına ince kayırlar doldu.

Pazar çantalarını oflaya puflaya taşıyan iki kadının arasından yıldırım gibi geçtim.

"Değmesin ablalar..."

"Git ablana sok o tekerleği... A deliye bak..."

Hâkimefendi Camii'ne kadar kesmedim hızımı. Sonra zınk diye durdum. Kalabalık yeşil demirli kapıdan boşaldı. En önde yeşil tabut. Altında adamlar. Avlu boşaldı. Gidip şadırvandan su içtim. Kucağımda tekerlek.

Tıkırtılara doğruldum. Aaa, midyeci Prenses. Takmış takıştırmış yine. Gözlerine sürme çekmiş. Tablası başında yürüyor.

Seslendim içerden.

"Prenses, bekle kız..."

Ah o şaşı gözlerini yerim senin.

"Taze mi bunlar?"

"Elbet. Yeni doldurdum parmaklarımla."

Uzun parmaklarını uzattı. Bileklerindeki yalancı bilezikler şakırdadı. Koltukaltından gördüm memesinin pembeliğini.

"Hani sen araba alacağım kendime, boynum kopuyor tablanın altında, diyordun ya."

Kırpıştırdı gözlerini. Her şeyi de unutuyordu bu kız.

"Al sana tekerlek."

"N'apem be bunu? Araba olmaz ki tekiyle."

"Canım eşini de buluruz."

İttim tekerleği. Diziyle tuttu.

"Biraz midye verirsin artık. Ta iskeleden taşıdım senin için."

"Eh, al on tane."

Tablayı önüme koydu. Beyaz kasap kağıdı sermişti zemine. Üstünde yağıyla parlayan kara inci gibi derya kuzuları. Limonlu iç pilav koktu burnuma.

"Bir, iki, üç, dört, iki, üç, dört, beş, dört, beş, altı..."

"Kandırma ha. Çok alma gene..."

Ulan bir saymayı öğrenemedi şu fakir.

"...sekiz, dokuz... Bak on dedin, dokuz aldım."

"On alsaydın ya. Taşımışsın ta iskeleden bu yana."

"Onuncu da öpücük olsun be Prenses."

Hemen gözlerini kapatıp dudaklarını uzattı. Ah, ne saf bu kız be.

Şap memelerinden öpüverdim. Mis koktu iç pilavı gibi.

"Git eşek herif. Kandırıyorsun sen beni."

Bastım geriye. Koşarken yedim üç beş midyeyi. Pirinçleri döküldü çenemden. Ağzım burnum yağa bulandı. Deniz kokusu rüzgârla karışıp saçlarıma dolandı.

İskeleye kadar topukladım. Paslı korkuluklar çıktı karşıma. Ne zamandır açılmayan turnikeler. Hopladım üzerlerinden. Uzaktan Fariğ Usta göründü. Takımları toplamış aksayan ayağıyla yürüyordu. Yorgun penguenler gibi yalpalıyordu. Hep ayağı yüzünden. "Ah keseceğim bu dinsizi ama fırtınayı, tufanı biliyor namussuz," derdi. Hakikaten de balıkçılar hava azıcık kaşını yıktı mı ona bakarlardı.

"Ne oldu be Usta? Erkencisin."

"Balık falan yok. Çöpe dönmüş burası. Baksana..."

Parmağıyla iskele babasını gösterdi. İhtiyar adam oturmuş yeni iğne takıyordu. Yanında çipil bir bisiklet tekerleği.

"Allah" dedim içimden. "Diğer tekini tutmuş moruk."

Yanaştım yanına aksinin. Dişlerini arasına aldığı misinayı sıkıyordu. Açıkta kalan ucunu muhtar çakmağıyla yaktı. Toparlanan ucu üfeledi. Beni görünce homurdandı için için.

"Amca sana midye getirdim. Kusura bakma. Şaka yaptıydım."

Baktı ellerime. Acıkmış garip. Anladım. Ama yine oltasına döndü. Usulca kağıdı bıraktım yanına. Yan gözüyle bakıyordu ya, konduramıyordu elini uzatmaya.

"Tekerleği versene bana."

Eliyle itti. Yuvarlandı, geldi yanıma ıslak şey.

Bastım tokadı kıçına kauçuğun. Hoop rüzgâr gibi uçtuk geriye.

Ah Prenses nerededir şimdi? Kemeraltı'na varmadan yetişmeli ona.

Alacağım ulan bu kızı. Kaburga dolmasından ziyade midye yapıyor. Paşalar gibi yaşatır beni. Tutacağım kolundan götüreceğim Kale'deki konduya.

Ah Prenses neredesin? Koyduysan bul şimdi fakiri.

Ekim 2003

PİŞİ

Aşağıdan kokusu geldi önce. Gözlerimi açmadan gülümsedim.

Üzerimde asma gölgesi. Bir geliyor, gene geçiyor. Esinti usulca koynumda. Nasıl hoşuma gidiyor hayat. Kemiklerim genişliyor güneşle.

"Şimdi çay da vardır yanında."

Sıngır mıngır bir İzmir; ağız dolusu karanfil uyuşukluğu sanki. Dilimin ucu falan hep pelteleşmiş. "Uçmak" bu kadar güzel olmamıştı hiç.

Böyle içmeden çakırkeyfine düşmeyi çok seviyorum. Hava içimi çarpıyor. İnat ya, yine de açmıyorum gözlerimi. İstiyorum ki her şeyi iç şavkımla göreyim. Aşağıdan arabalar geçsin, çiçekli etekleriyle hafif tüylü kızlar tıkırdasın, Zangoç'un torunu incir kasasına diktiği arap saçının dallarına nazar boncuğu taksın.

Ben "ha" deyince her istediğim olur zaten. Şimdi, evet şu anda, hatta gözlerimi açmadan parmağımı kaldırıyorum. Evet, koydum noktayı. Selçuk Vapuru'nun köpüklerinde kaybolmuş olabilir, sular durulsun görürsünüz. İşte tam orasını, o bir avuç suyu, tuzlu, acı ama hafif suyu bu şehrin omzu çökmüş çocuklarına bırakıyorum. Oradan bir çizgi çekiyorum. Hafif yay. Keman-

keşlerin en sevdiğinden. Durdum. Kırık babanın oradan nişan alabilirsiniz. Süngüsü düşen gitsin oraya, elini yüzünü yıkasın. Derya üstünde derya goncası sanki.

Sonra kaleye doğru dönüyorum. Kıçımı Körfeze veriyorum yani. En güzel mazgaldaki sanki beş bin yıldır güneşle pişmiş en sert taşa dokunuyorum. Abanoz renkli kesme dil "tık" içeriye düşüyor. Kalenin bedeni sürünerek, gıcırdayarak açılıyor. İşte gizli geçit. Doğru güllaçhaneye. İçiniz mi çekti.? Doya doya yiyin.

İsteyene horoz şekeri de var. Hisar Camii orada işte. Minareler eridi eriyecek. Koşan yetişir.

Bu şehir, kirpiklerime düşen bu mor çevre benim nasıl olsa.

Tamam gözlerimi açma vakti. Annemin elinde Kıbrıslı tepsi. Tepeleme pişi. Nar gibi kızarmış. Cızırtıları üstlerinde hâlâ. Çayı dolduruyor. Yastığımı düzeltiyorum. Ayak parmaklarımın arasından Körfez görünüyor.

"Üzülmüyorsun değil mi oğlum?"

"Yok anne. Vallahi üzülmüyorum."

Çay dolduruyor. Ne zaman ağlamaklı olsam pişi yapar annem. Anlıyor kadın. Halbuki gözlerimi de sıkı sıkı kapatıyorum.

"O iş olmaz bu iş olur. Aç mezarı yok bu dünyada genç mezarı var..."

Ayağımı değiştiriyorum. Yahu sanki bu parmaklarım daha ayrık. Bak şimdi sandal geçti. Arkasında ip gibi ağları.

"Boş ver anne. Mevsimi gelsin manda satacağım zaten."

"Ne mandası?"

"Uçan manda."

"Uçan ne?"

"Varyant'ta Nazire teyzemin evi var ya hani."

"Var."

"Onun bahçesi de var."

"El kadar. Evet bildim."

"Geçen gün, hani işten atıldığım hafta sonu, gittim bir avuç savurdum toprağa. Sonbaharda çıkarlar. Rüzgârlar başlayınca da bağlarım kuyruklarına ipi. Götürür bayram yerinde satarım."

Annem iki saniye yüzüme bakıyor. Sonra yastığı, üstünde

Mekke yolunda hacı develeri baskılı olanı kafama geçiriyor.

"Oğlum sen benimle neden eğleniyorsun? Ayıp değil mi?"

"Çalışmak ayıp mı ya anne? Alnımın teri."

Bir pişi daha atıyorum ağzıma. Divanda annem ve ben. Körfeze bakıyoruz. Aç değiliz, açık değiliz. Mülkümüz bir gıdım iyimserlik. Aşağıda, çıkmazın sonunda halı yıkıyor kadınlar. Bağrışıyorlar

"Çok sövüyor bunlar."

"Nasıl anladın anne?"

"Canım yirmi yıldır yan yanayız. Öğrendik iki kelime Kürtçeyi de."

Gene susuyoruz. Çayım bitiyor. Bardak parmaklarımdan yağ kapmış.

"Anne ya, hani tatillerde Araplı Camisine giderdim ya."

"Kuran öğrenmeye."

"Evet. Keşke devam etseydim. Şimdiye müezzin çıkmıştım. Hem müezzinleri işten atmazlar."

Annem içini çekiyor. Belli gülecek ama kıyamıyor bana da. Karşımıza kucak kucak bulut geliyor. Ben Hur'un arabaları. Atlar dört nala. Sonra bozuluyor şekilleri.

"Akşama kapama yapayım mı? Şöyle baharatlı, fiyakalı pilavlı."

Dönüp sedire uzanıyorum. Başımın altına hacılı yastığı koyuyor. Gözlerim düşüyor. Belli uyuyacağım. Hem bu şehir benim değil mi? Filmini de çekerim, hikâyesini de yazarım.

Annem Kıbrıslı tepsisini kaldırıyor. Sesi geliyor kulağıma. Ensemde asma gölgesi. Uyuşukluğu yüreğime kadar inmiş...

Aralık 2003, İzmir

BİR ALABROS ÖYKÜ

"Bu oğlanın tıraş vakti gelmiş."

Dedemin bu lafıyla ebedi ıstırabım yeniden başlardı. İbram Bey, dilinde ıslık; "Bir incecik yolum da gider Gördes'e/ Ilgıt ılgıt kanım damlar mor fese"; kahverengi pantolonunu ütüler, ardından da sakız beyazı gömleğini. İnce kravatını titreyen elleriyle bağlar. Fötrünü düzeltir şavklı ayna önünde. Her şey hazırdır artık. Eli elimde yola düşeriz.

"Dede ya, kestirmesek saçlarımı. Tatil geldi zaten."

"Olur mu efem. Kısa saç adama kuvvet verir. Hem bak sana ne anlatacağım..."

Ah dedem, yüzüncü kez anlatır aynı hikâyeyi.

"Babam, yani senin büyükdeden..."

Büyükdedem Çanakkale'den sonra doğru çöle gitmiş. Vatandır orası da diye. Kum, fırtına, kurşun, ölüm her yandan yağarmış.

Benim derdim günüm saçlarım. Yahu bir kere de kestirmesek, şöyle koşarken rüzgârı hissetsem. Efil efil dalgalansa.

"İngilizler uçaklarla çikolata atarlarmış siperlere. Aç ya bizimkiler. Postallarını kemiriyorlar. Maksat teslim almak Âli Osman-

lının askerini."

Hay Allah, Kulalı'nın oğlanları boy boy dizilmişler sokağa, yine kafaya saracaklar beni.

"Şiit len Ahmet, anam öğlene mücver yapcek. Gel seni de rendelesin..."

Ulan kabak anana benzer. Dedem bırakmaz ki bir güzel pataklayayım herzeleri.

"Yok canım, kabak kestirmiyoruz. Alabros modeli. Gençliğimde de modaydı."

İyi de canım dedecim senin gençliği altmış yıl önceydi. Kestirmesem saçları. Hem tatil de...

"Ha nerde kalmıştık. Babam döndü eve. Tanıyamadım ben. On yıl geçmiş neredeyse. Saç sakal karışmış, çökmüş adam. Bu kez de Yunan geldi."

Büyük dedem yine yollarda. Çapraz fişek, filinta boynunda. Atının sağrısında mavi çevresi. Kalpağı yağ gibi yanar güneşin altında.

Gözüm camların kırık aksinde. Ne güzel de uzamıştılar. Şöyle elimi atınca geriye tarıyordum. Saç bu, başka şeye benzer mi?

"Bir sabah, günün buğusu henüz kalkmamışken çarşıya inmişler..."

Tütün rejisinin kapısına bir tekme. Altınlar doğru Ankara'ya. Biz de doğru Berber Mustafa'ya. Kapıda karşılar her zamanki gibi. İçerisi sabun kokar. Her yer ayna. Lavabonun demirinde mıknatıs, üzerinde toplu iğneler, çatal iğneler. Radyo cızırdar. Yurttan güzel türküler; "Ayva attım yuvarlandı/ Gitti beşiğe dayandı/ Bebek uykudan uyandı..."

"Güzel amcacım, toplayalım mı enseyi?"

Önce dedem her zamanki gibi. Sıra bana da gelecek elbette. Camın ötesinde havuzlu çarşı insanla dolmaya başlar. Esnaf süzgülü yağ tenekeleriyle ıslar mekânının önünü. Bizimkiler derin sohbette.

"Yok bu tütünden bize hayır, beyamcacım. On beş balya yaptık, kız kızan. Tekel üç kuruş verdi. Tüccarı bekleyelim derken, hap ettiler, hup ettiler yine baş fiyattan aşağıya kapattılar..."

Çaktırmadan kaçsam, doğru eve yüz geri. Kulalı'nın oğlanlarını alsam elime.

"Kestirmedim işte. Bakın ulan, lepiska gibi saçlarım..."

"Oğlan alabros değil mi amcacım?"

Dedem gülümseyerek tutar kollarımdan, kaldırır usulca. Berber koltuğunun kollarına suntadan bir kapak yerleştirir Berber Mustafa. Küçük olmak külliyen bela işte. Gözlerimi kaparım. Gitti gider güzellerim. Yaprak gibi dökülüyorlar önüme.

"Gene bekleriz amcacım. Allah selamet versin..."

Yok dede ya, olmaz artık. Bak tatil boyunca bir daha kestirmem ha. Yine Mohikanlar'a döndüm.

"Bak efem, bu hayat çok fenadır. Şu altıncı dükkânımı görüyor musun? Bunun babası Yunan zamanı bizi ihbar ettiydi. Babam dağda çete diye, dayımı dayaktan çıldırttılar. Sonra ne oldu? Zaferden sonra bunlar bir numaralı Halk Partili oldular. Sonra da Adaletçi. Hey gidi oku kırık dünya..."

Dedem yine de güler dünyanın bu haline. Eli elimde geri döneriz. Oram buram kaşınır. Ensemde berber pudrasının kokusu. Leylekler süzülür üzerimizden.

"Bak efem, bilir misin, yine böyle leylekler uçardı o zamanlar..."

Leylekler uçardı. Onu bilirdim de hayatın geçeceğini bilmezdim. Her şeyi anlattın bana. Bir bunu belletmemiştin. Leylekler uçar, dedeler göçer. Bir daha geri gelmezler. Ama gelsen keşke. Ben vallahi razıyım hem alabros tıraşa hem Berber Mustafa'ya...

Aralık 2003

HİSARALTI TEŞKİLATI

Şimdi anlatacağım dedemin hikâyesidir.

Aslında sadece dedemin değil tabii. Onun merkezinde bulunduğu Hisaraltı Teşkilatının öyküsü demek daha doğru olacak.

Dedem Kâzım Nami ile birlikte Kasap Numan, Deli Osman ve Emekli Zabıt Kâtibi Hüzzam Bey'den oluşan Hisaraltı adıyla müstesna bu gizli şamataya katıldığımda daha on yaşındaydım. O zamanlar etrafımda dönenlerin ne olduğunu tam kavrayamasam da, dedemle birlikte olmak, onun çevresinde estirdiği efsunlu rüzgârlara karışmak beni tarifsiz mutlu ediyordu.

O, bir insanın sahip olmak isteyeceği en mükemmel dedeydi kuşkusuz. Diğer büyükbabalar torunlarını oyun bahçelerinde ya da dizlerinde hoplatırken, dedem Kâzım Nami bana yaşamım boyunca dövme gibi göğsümde taşıyacağım başka bir şey armağan etmişti; İhtiras!

Şimdi orta yaşımı çoktan devirmiş bir adam olarak öfkemde, kavgamda ve aşklarımda hâlâ içimi süpüren buğday rüzgârları taşıyorsam bunun müsebbibi sevgili dedemdir. Düşlerimi parça parça eden her kırılmadan sonra tekrar ayağa kalkabiliyorsam, penceremdeki sardunyayı her şeye rağmen unutmuyorsam, dedemin yanında sürgün verdiğim içindir. Onun tüm huysuzluğu-

na rağmen bana verdiği soluk içimi hâlâ ısıtıyor.

O, kuşkusuz babam, annem ve etrafımızdaki diğer insanlar için delilik sınırında gezen bir ihtiyardı. Zaten yaşamı boyunca özellikle de son dönemlerinde yaptıklarına bakıldığında bunu herkes söyleyebilirdi. Ama şimdi düşündüğümde kaçıklık damgasının aslında onu gölgeleyen müthiş bir perde olduğunu anlıyorum.

Kâzım Nami, hayatın durmaz akıntısının ortasında yükselen taşlığa çıkarak altından aldırmazca akan nehre işeyen bir adamdı kısacası. O, sonunda unutulacağını bile bile yine de kolunu dirseğine kadar sıyırıp feleğe "nah" çekmişti. En güzeli de bunu bana öğretmişti.

Aslına bakarsanız on yaşına kadar dedem benim için evde ve sokakta ikide bir arbede çıkaran huysuz ihtiyarın tekiydi. Evet, bana her zaman yumuşak davranmıştı. Daha yürümeyi öğrenir öğrenmez, babamdan yiyeceğim tokattan kurtulmak için onun güvenli sularına tornistan yapmanın avantajını keşfetmiştim. Herhangi bir yaramazlık durumunda üstüme hışımla yürüyen büyükler dedemin alnında akan Arnavut damarının kızarmasını görür görmez yelkenleri suya indirirlerdi.

"Vre cibilliyetsizler, el kadar çucuğa mı gücünüz yetiyor. Dağılın bakayım burada Komitacı Ruhi'nin kelamı geçer."

Dedemin öfkesinin adı bilinmez Balkan dağlarında vurulan babasından geçtiğine dair dinlediğim tüm hikâyeler doğruydu sanırım. Zaman zaman odasında asılı duvar halısının önünde ağladığını duyardım. Gün doğumunu anlatan kızıllığın önünde lacivert baldırı çıplak elbisesi ve boynunda çapraz fişekliğiyle dimdik duran eşkıyanın resmedildiği bu duvar halısı onun en sevdiği eşyaydı. Galiba orada bir eli boz atının kıçında, yüzündeki mahcup gülümsemesiyle yükselen adamı babasına benzetirdi.

"Kalk vre Kara Ruhi. Kalk da kurtar dara düşmüş bu can pareni."

Dedim ya, önceleri Kâzım Nami delidoluluğu bir yana bırakılırsa, sonucunda dedeydi benim için. Ama on yaşına bastığım o Mayıs günü Körfez'e bakan terasımızda her şey değişti.

O yıl sıcaklar erken bastırmıştı. Okuldan gelir gelmez annemin buzla doldurduğu limonata sürahisinin dibine darı ekmiş, şişen göbeğimin üstünde mırıldanan kedimiz Hüsran'ın sarı gıdısını okşuyordum. Dedemin gür sesi camları titretti.

"Ulan Haluk neredesin? Haylaz çucuk, sana dedim!"

Dedem bekletilemezdi. Fırladığım gibi yanına vardım.

Yüzünü denize dönmüş, arkasına bağladığı güçlü parmaklarını açıp kaparken buldum onu. Pamuklu yensiz gömleği rüzgârda dalgalanıyordu.

"Haluk artık büyüdün. Ama büyümek adam olmak için yetmez. Yetseydi, şimdi senin yerine baban olacak o hıyarla konuşuyor olurdum. Posta Müdürü oldum diye gerim gerim yürüyor mahallede. Nah kokmuş dolma. Höt desen gömer kafasını kuma."

Yanıma geldi. Güçlü kollarıyla beni havalandırıp terasın beton korkuluğunun üstüne kondurdu.

Aşağıya baktım. Çok yüksekti. Kolumu sıkıca tuttuğunda ona döndüm. Derin mavi gözleriyle bana bakıyordu. Tel tel savrulan beyaz saçları, kemerli kartal burnunun bitiminden itibaren yüzünde genişleyen pırasa bıyıklarıyla içimdeki korku bulutunu gülümseyerek uzağa üfürdü.

"Şu mahalleye bak Haluk. Burada oturanları kırk senedir tanırım ben. Çoğunun anasını babasını ben indirdim çukura. Aşağıda her gün bir öncesinin tekrarı gibi akan hayat aslında göründüğü gibi değildir. Şunu unutma çucuk hiçbir şey göründüğü gibi değildir be."

Tekrar mahallemize baktığımı hatırlıyorum. Karantina'nın yoksul Çürükçüoğlu Sokağına. Şimdi o evlerin çoğunun yerinde çirkin apartmanlar yükseliyor. Ama o yıllarda sokağımızın iki yanı işlemeli perdelerin meltemde dalgalandığı yorgun evlerle doluydu. Eski şose boyunca sıra sıra dikilmiş dut ağaçlarını anımsıyorum. Ama galiba bu eskiyen huzur son demlerini yaşıyordu. Çünkü her şey çok hızlı değişmeye başlamıştı.

"Haluk bugün senin için büyük bir gün olacak. Artık beni gölgem gibi izleyeceksin."

Ben hâlâ manzaraya takılı kalmıştım. Aşağıda Bakkal İbrahim'in dükkânı önünde çember çeviren çocuklar susuz çeşmeye doğru koşturuyorlardı. Sokağın başladığı noktada yükselen kavak ağacına yaslanmış iki genç kız yokuştan koşar adım çıkan liselilere bakıp birbirlerinin çiçekli eteklerini çekiştiriyorlardı.

"Ulan, sana dedim kara lahana."

Enseme inen şaplakla kendime geldim.

"Çucuk bir daha konuşurken kulağını benden ayırma. Anladın mı be?"

"Anladım dede. Valla billa anladım."

"Aferin. Şimdi talim zamanı. Rahat. Hazır ol. Geriye dön. Yerinde say, marş!"

Bu ikimizin de en sevdiği oyunlardan biriydi. Dedemle havalar ısınır ısınmaz terasa çıkar ve bıkana kadar sağa çark, sola çark, yerinde say, selam ver manevraları ve künye okuma talimleri yapardık. Tabii en sonunda ev haklı gürültümüzden isyan eder, önce annem arkasından babam ıkına sıkına dedemin huzuruna çıkardı. Bu şamatayı bitirmemiz için yalvarırlardı. Dedem her defasında duymazlıktan gelir, en sonunda, "Babacım vallahi komşular çok şikâyetçi. Bak etrafa ayıp oluyor," sözlerinin ardından delirirdi.

"Ha vre, konu komşunun da cibiliyetini sikerim. Burada köçek mi oynatıyoruz, kerhane mi işletiyoruz? Kim, neden rahatsız oluyor?"

Bu laflar tabii ki volkanın ilk patlamaları olurdu. Yani kesinlikle arkası gelirdi.

Dedem bir zıplayışta teras korkuluğunun üstüne çıkar, elinde bir kılıç gibi savurduğu bastonuyla, "Var mı ulan benden şikâyeti olan? Toprağına sıçtıklarım ses versenize," diye avazı çıktığı kadar bağırırdı. Bu hengâme genelde babamın dedemi belinden kavradığı gibi aşağıya, odasına indirmesiyle biterdi.

Ama o gün bu sıralamada değişiklik olmuştu. Ben yine terasın ucuna doğru uygun adım yürürken, dedemin komut veren davudi sesi önce alçaldı sonunda durdu. Şaşkınlıkla arkama döndüğümde onun hemen yanımızdaki eski taş eve doğru bak-

tığını gördüm. Çivit mavisi ahşap perdelerini açan Madam Pi pervazın açıklığına sardunya saksısını yerleştiriyordu.

Güzelim İzmir güneşinin kırık ışıkları önce beyaz bileklerini ardından geniş gerdanını sonsuz bir kumsal gibi doldurmuştu. Arkasında topladığı sarı saçlarını tutan firketeyi yavaşça sıyırdığında düşen perçemlerin sessiz gürültüsü bize kadar geldi. Madam Pi, sardunyanın ona doğru uzanan yaprağını her ölümlünün son nefesinde yüzünde hissetmek isteyeceği bir zarafetle öptüğünde dedemin göğsünün kabardığını hissettim. Hem de ona bakmadan anladım bunu. Madam Pi dünyamıza düştüğü gibi kayboldu. Dalgalanan beyaz perdelerinin arasında evine doğru çekildi.

İşte o an dedem derince aldığı nefesini kuvvetli bir narayla geri verdi.

"Kalk beeeee Kara Ruhi. Can paren dardadır. Yoksulun vurulmuştur bir buzlu bademe. Ben de onun incecik kabuğunu sıyırıp ferah beyazlığını dişlemeden gidersem bu dünyadan, bu çarkı kırık cihan beni..."

Yine olan olmuş, aklı çıkan babam terasa zor yetişmişti.

"Aman baba ne yapıyorsun? Vallahi düşeceksin."

"Bırak lan beni, kara lahana. Bırak ki uçayım fırtına kanatlarımla, uçayım da varayım şu Adalının dalma"

"Dur baba. Bitirdin sen beni ya. Çırpınma artık."

O gün galiba ben de Madam Pi'ye âşık oldum. Oysa hayatımıza gireli daha birkaç yıl olan bu garip kadın şimdiye kadar dikkatimi hiç böylesine çekmemişti. Kim bilir kaç kez onun arap sabunu kokan merdivenli eşiğinde oynamış, kaç kez pazar çantasını, bakkal paketlerini taşımıştım. Demek ki, içimdeki setin yıkılması için onu bu ışık banyosunun altında görmem gerekiyormuş.

Annemin terasa telaşlı koşuşuyla düştüğüm hülyadan uyanabildim.

"Oğlum koş, dedenin arkadaşlarını çağır, baban zapt edemiyor. İyice delilendi."

Dedemin arkadaşlarını çağırmak! Bunun kadar güzel ne ola-

bilirdi ki? Geriye kadrosu tamamlanmış bir Küçük Asya komedyasını izlemek kalacaktı.

Merdivenlerden aşağıya yıldırım gibi inerken dedemin odasından gelen sesler dalga dalga evimizi dolduruyordu.

"Gün doğdu hep uyandık / Siperleri doldurduk..."

"Babacım yeter artık, bak kalbin tutacak yine."

"Tutmazsa sikeyim böyle kalbi be çucuk..."

Dedemin ekibini toplamanın en kolay yolu Deli Osman'a ulaşmaktı. O ne yapar eder diğerlerini eliyle koymuş gibi bulurdu. Ben de öyle yaptım. Hemen iki ev sonraki boş arsaya koştum. Tam da düşündüğüm gibi Deli Osman oradaydı. Sökülmüş lastik yerlerinden ağaç kütükler üzerinde yükselen hurda Ford'un içinde uyuyordu.

"Osman Amca uyan. Dedem yine köpürdü. Babamlar sizi çağırıyor."

"Ne? Kâzım Nami Ağabeyimiz'in başı dertte midir? Atla hemen yola çıkalım."

"Osman Amca hadi sallanma ya, diğerlerini de bulmamız lazım."

Galiba Osman Amca'ya delilik gidip gelen bir hadiseydi. Bir anlık sigorta telinin sıyrılması gibi bir şey işte.

"Ha, tamam ben onları bulup getiririm. Sen eve git şimdi."

Dönüşte Madam Pi'nin evinin önünde kalakaldım. Çünkü ardına kadar açık kapısının önündeki mermer sekiye çökmüş büyük bir iştahla elindeki badem ezmesini yiyordu. Beni gördüğünde ayağa kalktı. Yanıma yaylanarak yürürken zaman ağır çekimde akmaya başlamıştı. Kurabiye biçimindeki ezmeyi ortadan bölüp dişlenmiş olan yarısını bana uzattı. O anda rüzgârın bana getirdiği kokusunun ne olduğunu yıllar sonra öğrenecektim. Madam Pi uzun gölgesini sakız ağaçlarının altında dinlendiriyor olmalıydı.

Ardından kapattığı kapının sesi bile beni kendime getirmemişti ki yanımdan geçen gürültülü adımlar etrafımı saran tülleri çekip aldı benden.

Önde Deli Osman ardında koca göbeğiyle Kasap Numan ve

asla kravatsız ve fötr şapkasız sokağa çıkmayan Hüzzam Bey söylenerek bizim eve doğru koşuyorlardı.

Onlara katıldım.

Dedemin kapısına vardığımızda sıkıntılı yüzüyle koridorda volta adan babamı Hüzzam Bey, "Sıtkı Bey evladım, siz içinizi ferah tutun şimdi sakinleşir," diyerek uzaklaştırdı.

Boyumu aşan gövdelerin arasından kedi gibi odaya sızdığımda, dedemi yine duvar halısının önünde buldum. Bizi görünce etekleri güllü divana çöküp eliyle kapıyı kapatmamı işaret etti. Sakinleşmişti. Uzun uzun bıyıklarını sıvazladı.

Derince bir soluk alıp "Toplantımızı bu gün burada yapalım," dedi.

Hüzzam Amca, "Hadi Haluk evladım çık dışarı, biz dedenle biraz laflayacağız," diyerek omzuma dokunmuştu ki, dedemin "Durun, artık O da bizimle olacak," lafıyla herkes donup kaldı.

Oturduğu yerden iri göbeğini hoplatan Kasap Numan, "Aman Kâzım Nami sen ne diyorsun bir damla çocuk bu," diye doğruldu.

"İster damla olsun ister derya. Bakın bir ayağımız çukurda. Koyun kadar ömrümüz kaldı şunun şurasında. Yarın osururken canımızı teslim etmeyeceğimizi kim garanti eder? Birinin bayrağı taşıması gerek. Hem o benim hamurumdan geliyor."

Hüzzam Bey yine her zamanki sakinliğiyle ortalığı yatıştırdı.

"Tamam Kâzım Beyciğim sizin dediğiniz gibi olsun."

Nedense o gün konuşulanları pek hatırlamıyorum. Aklımda daha çok yetmişine çoktan merdiven dayamış bu garip adamları uzun uzun izlediğim kalmış.

Mahallenin tek kasabı Numan Amca'nın oğlu Kıbrıs Çıkartması'ndan dönmemişti. Dedemle ikisi o yazı bizim terasta geçirmişlerdi. Geceleri devirdikleri rakı şişelerinden sonra yıldızlara bakıp ağlarlardı. Numan Amca o günlerden sonra eskisi gibi şen şakrak bir adam olmadı. Ama yine de içindeki alevin güzel maviş gözlerine vurduğu anlar olurdu. Özellikle de arkadaşlarının yanında buna şahit olurdum.

Hüzzam Bey'i hiç değişmeyen şıklığıyla hatırlıyorum. Her da-

im ütülü, jilet gibi gömleğine uygun takım elbisesi, kravatı ve kolalı fötr şapkasıyla sokağın sonundaki evine uzun adımlarıyla yürürdü.

Deli Osman Amca ise, malum, her mahalle delisi gibi sevimli bir adamdı. Kalın ensesine denk pehlivan keliyle boş arsa maçlarımızın en sıkı kafa golcüsüydü.

Onları o gün sinemaya ilk giden bir çocuk gibi izledim. Zaten hepsinin de rüya kahramanlarından farkı yoktu. Alçak sesle birbirlerini dinliyorlar, dedemin yaptığı yorumlara kafa sallayarak onay veriyorlardı. Arada heyecanlanıp ayağa fırlayan Deli Osman, dedemin, "Osman vallahi beş parmak tatlısı geliyor ha!" uyarısına, "Emrin olur ağabeyciğim," sözleriyle boyun eğiyordu.

Toplantı dedemin, "Haftaya Hisaraltı'nda buluşalım" sözleriyle sona erdi.

Öykü, eteklerini Körfez'de yıkayan, geniş yapraklı asma yapraklarının kol kanat gerdiği Hisaraltı Kıraathanesi'nde devam edecekti.

Eğer bu şehirde zamanın insanı acıtmadan, tatlı salıntısıyla aktığı bir yer aranıyorsa işte orası Hisaraltı'dır. Hemen üstten geçen yolun karmaşa ve gürültüsünü bıçak gibi kesen taş merdiven, müdavimlerini kahvenin huzurlu gölgeliğine ulaştırır. Ucu topuzlu alçak demir parmaklıkların çevirdiği avluya serpiştirilmiş masaların üstüne bahar aylarında erik çiçekleri yağar. Ucu denize ulaşan bu açıklık şehrin sıcak günlerinde yüze çarpan bir avuç su gibidir. Ortalığı yosun kokusuna boğan lodoslu kısa kış günlerindeyse kestane renkli kapının ardında camları kaplayan buhar ve cam bardakların şıkırdayan sesi insanı daha da kuytuya çeker. Ortalığı dolduran kahve kokusu, rengi uçuklaşmış pulların tavla tahtasından yansıyan şakırtılarına karışır. Denize bakan pencerelerin ardındaki geniş aynalar içerisini gün ışığına boğardı.

İşte tam bir hafta sonra bu can simitini andıran yere geldiğimizde dedemin ekibini bizi beklerken bulduk. Saygıyla ayağa kalkan Deli Osman, "Manga üç hazır mevcuduyla emir ve görüşlerinize hazırdır Nami Paşa Efendi!" diyerek sert selamını çakı-

verdi. Ayak ayak üstüne atmış Hüzzam Bey oturuşunu düzeltti. Kasap Numan ise göbeğini hoplatan kahkahasıyla bizi karşıladı. "Yahu Nami'cim, sen gelmeden Osman'ı çavuş yaptık da..."

Dedem, "Osman zevzekliği kes, vallahi geliyor beşparmak tatlısı," cümlesiyle masaya çöktü. Çaylar geldi ardından. Hepimiz önümüzden akan lacivert sulara dalmıştık. Beyaz kuşaklarıyla denizin durgun yüzünü okşayan balıkçı motorları ve onların dipten taşıyıp getirdiği uzak kokular usul usul koynumuza doluyordu. Masamızın delik deşik olmuş çuha örtüsüne düşen akasya yaprakları, süregiden sessizliğimizin bitmesine neden oldu.

"Evet Beyler, mevzu neydi bu hafta?"

Hafif öksürüşüyle gırtlağını temizleyen Hüzzam Bey, dedemden sırayı alarak devam etti.

"Biliyorsunuz geçen hafta Mithatpaşa İlkokulu'nun Müdüründen bahsetmiştik. Bizim mahallenin çocuklarının büyük kısmı bu okula devam ediyor. Bu Seyit denilen Müdür olacak kalas yine birkaç çocuğu saçları uzun diye tüm okulun önünde dövmüş. Biz de geçen hafta kararlaştırdığımız gibi planımızı yürürlüğü koyduk."

Çayından kocaman bir yudum alan dedem, "Evet sonuca gelelim," dedi.

"Efendim, kararlaştırdığımız gibi 'Bir daha çocuk döversen gelip senin başına sıçarız,' notunu paketle birlikte Osman Bey Kardeşimiz adamın kapısının önüne bırakmış. Yalnız..."

Dedem yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu sezip ibiğini kaldırmaya başladı.

"E, ne oldu peki?"

Kasap Numan heyecanla atıldı. "Ne olacak. Bu deli yapacağını yapmış. Biz buna 'sıç paketin içine, sonra da adamın kapısının önüne koy' demedik mi?"

"Dedik..."

"Bizim Osman gitmiş kapının önünde çatır çutur yapmaya kalkmış."

Dedem Osman'ın ensesinden yakalayıp yüzünü yüzüne yapıştırdı.

"Yaaaa Allahın delisi. Anlat bakayım sen ne yaptın?!"

Dudaklarını bebek gibi büken Deli Osman fısıldayarak konuşmaya başladı.

"Vallahi ağabeyciğim bu gâvurun boku bekle bekle gelmedi. Hani isteyince olmaz ya. Ben de gittim adamın kapısına, çömdüm bekledim. O akşam epey de turp yemiştim üstünüze afiyet..."

"Ya Allah ya Settar! E sonra salak çucuğum."

"Yani senin anlayacağın beklenen emtia geldi sonunda gümrükten. Amma velakin biraz gürültülü oldu. Kundağı bozuk sahra topu gibi gürledim. Benim zart zurtlar biraz fazla ses çıkarmış olacak ki adam kapıya geldi."

Dedem iki elini ağzına götürüp "Nee yoksa gördüler mi seni?" diye inledi.

"Yok ağabeyciğim. Ben anahtar sesini duyunca tumanı yelkeni toplayıp topukladım dakikasında."

Birkaç saniye süren sessizlikten sonra masamız kahkahadan yıkılıyordu. Hatta göbeğine hâkim olamayan Kasap Numan az daha gerisin geri düşüyordu.

Az sonra herkes sakinleşti. Dedem yine her zamanki ciddiyetine büründü. "Neyse verilmiş sadakamız varmış. Osman'ı görselerdi de, 'delidir istediği yere sıçar gariban' deyip yırtardık. Ama bundan sonra azami dikkat istiyorum yaptığımız işlerde," dedi.

Nitekim o günden sonra gizlilik en büyük silahımız oldu. Bırakılan notu anlamayan müdür olacak hergele için ertesi hafta daha manidar bir parti düzenledik. Dedemin verdiği parayla Kilise Sokağı'ndan aldığım içi temizlenmemiş kuzu işkembelerini doldurduğumuz torba Deli Osman'a emanet edildi. Her Cumartesi Tilkilik'deki ayakçı meyhanelerinden yandan çarklı vaziyette gelen okul müdürü, o akşam mahallenin koyu bir kuytuluğunda kubur faresine döndü. Bir ay kadar sonra da vali vekili bacanağını devreye sokup tayin oldu.

Elbette Hisaraltı macerası bununla kalmadı. Mevsimler değişirken güneşli havalarda bahçede, camları şangırdatan lodoslu

günlerde içeride kafa kafaya verip yeni haylazlıklar planlamaya devam ettik.

Mesela eski boş evleri mal sahipleriyle anlaşıp kundaklayan sonra da belediyeden ayarladığı izinle kat karşılığı apartman diken Gül Emlak ve avenesiyle uğraştık bir süre. Gece yarısı birkaç kez cam çerçeve indirmemiz yetmeyince, dedemin aklına başka bir yol geldi. "Çucuklar köpeğin hakkından daha taşaklı başka it gelir," dedi ve elimden tuttuğu gibi Eşrefpaşa'ya götürdü beni. Dolmuş durağında ağarmış saçlarına kasketini yan düşürmüş asker arkadaşı Silvan'lı Hilmi'yi bulduk. Bir kahvede uzun süre fısır fısır konuştular. Üstünden on gün geçmeden Gül Emlak'ın sahibi iki ayağı alçıda, yarılmış kafası sargılar içinde evinde geçmiş olsun ziyaretçilerini kabul ediyordu. Biz de eşek değiliz ya, elimizde kolonya mahallelimize geçmiş olsuna gittik. Tabii önce Deli Osman İmbat Güzeli Kolonyası'nın esansını idrarıyla biraz değiştirdi. Nihayetinde mahalledeki yangınlar bıçak gibi kesilmiş oldu.

Galiba en büyük vurgunumuzu Bakkal İbrahim'in veresiye defterini ele geçirerek yaptık. Bakkal İbrahim mahallenin anasını ağlatan adamların başında geliyordu. Titreyen eliyle kirden kabarmış çizgili defterine üç liralık alışverişi on beş liraya düşmesinin yanında sıkışanlara faizle borç verirdi. Zamanla tanıdığımız insanların neredeyse tamamı bu adama borçlu duruma düşmüştü.

Yine dedemin planladığı müthiş bir tezgâhla bu maceradan da yüzümüzün akıyla çıktık. Bir öğleden sonra tam okul çıkışı saatinde yani mahalle insanla kaynarken dedem Bakkal İbrahim'in kapısının önünde durduk yere Deli Osman'a bastonuyla girişiverdi. Deli Osman'ın çığlıkları, Hüzzam Bey'in araya girmek için yaptığı hamleler, dedemin sövgüleri ortalığı toza buladı. Kavga seyretmeye bayılan mahalleli kadınlar, yakalarını çözmüş okullu çocuklar bu şamatayı daha da coşturdu. Arbededen dükkânına zarar geleceğini düşünen Bakkal İbrahim ağarmış mavi iş gömleğini savurarak dışarı fırladı.

"Aman Kâzım Bey, ne yaparsınız? Cam çerçeve inecek. Sakin olunuz."

Coşan dedem naralarıyla ortalığı yıkarken kavganın ortasına atlayan Bakkal İbrahim'e de karambole getirip çakmaya başlamıştı. İşte tam bu toz duman ve karmaşa içinde dükkânın arka kapısını kartal pençeleriyle kanırtan Kasap Numan'ın açtığı boşluktan içeri sıvışıverdim. Mutfağa sızmış bir kedi sessizliğinde süzülerek daha önce bana anlattıkları masaya ve onun tek çekmeceli gözüne ulaştım. Dışarıdaki gürültü devam ederken koynumda Bakkal İbrahim'in kara defteriyle geldiğim gibi dışarı attım kendimi. Az sonra dedemin ateşlediği seyirlik oyun başladığı gibi aniden bitti. Dedem ve Deli Osman sarılıp öpüştüler ve etraflarını çeviren kalabalığı yarıp ortadan kayboldular.

Ertesi gün Hisaraltı'nda ganimetimiz olan veresiye defterini ve arasından çıkan borç senetlerini yaprak yaprak kâğıttan kayık yapıp Körfez'in serin sularına bıraktık.

Mahallenin Düyun-u Umumiye'den kurtuluş haberi çabuk yayıldı. Akabinde Bakkal İbrahim'in sağ tarafına felç indi, dili bağlandı. Dedemin belki şifa verir diye benimle yolladığı veresiye defterinin içi boş kabı da işe yaramadı tabii. Adamcağız dükkânın önünde gün boyunca gelip geçene bir şeyler kekelemeye başladı.

Belki de olanların en güzel yanı Madam Pi'nin de belini büken büyük borçtan kurtulmuş olmasıydı. Hiçbirimiz onun Bakkal İbrahim'e yakasını kaptırdığını bilmiyorduk. Hepimiz birkaç yıl önce ölen büyükbabasının evine gelip yerleşen bu garip kadının zengin olduğunu düşünmüştük. Çünkü yıkılmak üzere olan eski evi onartmış, mahallenin ortasında açan bir papatya gibi güzelleştirmişti. Oysa bulduğumuz borç senetleri arasında en kallavi olanları ona aitti.

Dedemin elime tutuşturduğu ortadan yırtılmış senetleri Madam Pi'nin posta kutusuna attığımda hayatımın en mutlu gününü yaşadığımı sanmıştım. Ama yanılmışım. Ertesi gün kapımızın önünde gerdanını çapkınca kırmış sardunya saksısını bulduğumda havalara uçtuğumu hatırlıyorum. Galiba bir şekilde Madam Pi, olanlarda bizim parmağımız olduğunu anlamıştı.

Her şey biter. Elbette Hisaraltı Teşkilatı için de zamanın şaş-

maz kuralı işledi. Kasap Numan bir kış günü dükkânında yığılıp kaldı. Hayatımda ilk kez dedemin ağladığını görüyordum. Uzun servileriyle uğultulu mezarda insan kalabalığı dağıldıktan sonra hepimiz Kasap Numan'ı gözyaşlarıyla uğurladık.

Çok geçmeden dedemi kaybettik. Kasap Numan'a sırayı bozduğu için adamakıllı kızgındı zaten. Ardından Hüzzam Bey topladığı tahta bavuluyla kimsenin bilmediği bir yere gitti. Yalnızlığa dayanamıyordu ve galiba buradan uzakta ölmek istiyordu. En son Deli Osman'la ben kalmıştık.

Madam Pi ise geldiği gibi kayboluverdi. Söylenenlere göre İsrail'e geri dönmüştü. Bıraktığı sardunyanın toprağını değiştirirken kucağıma düşen dövme demirden anahtarı hâlâ saklıyorum. Adım gibi biliyorum ki, demir parmaklıklı güzel kapısının anahtarı bu. Yıllarca cesaret edip o eve giremedim. İçeri süzüldüğümde sakız ağacı kokusuna bulanmış Madam Pi'yi bulamamak beni nedense hep korkuttu. Kim bilir belki bir gün o esrarlı kapıyı açarım...

Şubat 2002, Buca

HAFTA SONU ŞEYLERİ; RAKI VE USKUMRU

Pazardan çıkmak üzereydim, durdum. Az biraz düşündüm. Aklımda bir şey vardı. A tabii ya. Geriye döndüm. Yeşillik satan tezgâhların arasından süzülüp balıkçıların önüne geldim. Uskumruları dizmişler. Öyle kuzu gibi uyuyorlar yan yana. Anladım şoklu balıklar. Norveç işi yani. Yine de canım istedi. "İstanbul bademi" yazmışlar ıslak etiketlere. Yalan ya olsun. İçim çekti bir kere. İki tane temizlettim. Elleri sudan şişmiş çocuk iki poşetin içine koydu. "Kokmasın canım abicim." Kokmaz yahu dolmuşa atlayacağım zaten.

Mavi arabanın içi ana baba günü. Pazardan çıkan kendini atmış. Şoför günün anlamını biliyor, anlayışlı. "Ablalar çantaları şöyle itelim. İnenlere yol verelim. Hadi kınalı yengecim at iki adım daha..."

"Kınalı yenge" bozuldu. Daha genç, ondandır belki. Kadının ellerine baktım. Yok. Süt gibi beyazlar. Saçı da gece gibi.

"Nerem kınalı benim be..." Hey Allah, kadın vallahi kızmış. Alçak sesle konuşuyor ama yanında oturuyorum, duyuyorum. İki milyonu uzatıyor; "Son durak." Önde kel kafalı çocuk iletiyor şoföre; "Son durak." Şofōr, bıyıkları beyazlamış, pırasa gibi; "Son

durak, kara toprak." Gülüyor dikizden. Ön dişleri eksik. Gaza asılıyor. Koltuğa yapışıyoruz.

"Götlek. Espri yapıyor bi de."

Eyvah. Kadın kaynamaya başlıyor. Farkına varmadan büzülüyorum koltukta. Bana ne halbuki. Sinirle çantasını karıştırıyor. Açık torbaların ağzını bağlıyor.

Ulan muz da almış. Canım nasıl istiyor. Acaba balık yerine muz mu alsaydım? Şöyle mis gibi kokulu Anamur muzundan. Balkonda otururken soyardım iki parmağımla. Balı bulaşırdı ağzıma burnuma. Şimdi insem geriye koştursam balıkçı çocuk geri alır mı uskumruları? Yok deve! Temizletmeseydim belki. Yok, yok gene almazdı. Israr etsem. "Alacaksın kardeşim. Tüketici yasası var. Puluna dokunmamışım. Mecbursun." Bir güzel pazar dayağı yerdim herhalde. Belki babası, kekeme olanı kafama o koca toriklerle vururdu.

"Yuh be! Yavaş sürsene şunu. Hayvan mı taşıyorsun?"

"Lakaya girdik. Yol kötü de." Hay sikeyim! Sana ne oğlum sen şoförün avukatı mısın? Ama vallahi ağzımdan çıkıverdi. Kadın, "kınalı yenge," kötü kötü bakıyor bana. Kaşları hilal. Gri gözleri var. Uf anam güzelmiş be. Burnundan soluyor. İnen göğsünden gelen soluğu alnımı dolduruyor.

"Sen avukatı mısın adamın?"

"Yok, zaten hukuktan atıldım." Diyemiyorum tabii. En iyisi yolu seyretmek. Sus pus oluyorum. Yanımıza diğer hattın minibüsü yanaşıyor, kapıyı açıyor. Bizimkisi kolunu dayadığı camı indiriyor iyice. Gevrek gevrek laflıyorlar.

"Paramın üstünü vermedin kardeş."

En iyisi duymayayım. Elimi torbalarıma atıp oyalanır gibi yapıyorum.

"Aloo, sana dedim. Para üstü."

Şoför zınk diye duruyor. "Kırt" el frenine asılıyor.

"Anam son durakta takdim edicim eline."

"A terbiyesize bak." Yok bu sefer ben konuşmuyorum. Arkadan yaşlıca bir teyze. Ama "kınalı abla" tık demiyor. Şoför gene basıyor gaza. Gözü dikizinde. Sırıtıyor. Vites değiştirirken bıyık-

larını sıvazlıyor. Yan gözle bakıyorum. Kadın eliyle ağzını kapatmış sanki gülmemek için zorluyor kendini.

İyice delirmiş bu şehir. Kedisiyle, kuşuyla, kınalısıyla, minibüsüyle kafayı yemiş. Bana ne. Ben akşama dizeceğim uskumruları önüme. Dolapta rakım var. Dünya güldür güldür yıkılsın isterse.

Yol akıyor altımızdan. İnenlerle seyrekleşiyor içerisi. Adam elini uzatıp radyonun kanallarını çeviriyor. Akşam yaklaşıyor. Konduların dumanları dut ağaçlarının üzerine akıyor. Hava serinlemiş olmalı dışarıda. Akşam topal ayağıyla iniyor üstümüze. Üç kişi kalıyoruz sona doğru.

"Köşede..."

Uf sonunda geldik. Araba yavaşlıyor. İki elimi torbalarla dolduruyorum. Tam ineceğim adam arkasına dönüyor.

"Kardeş şimdi ben haksız mıyım? Bu kadın vır vır susmadı bindiğinden beri."

Öyle kalıyorum. Boynum eğik arabanın içinde. Alçak tavan bastırıyor. Kadın kaşlarını yıkmış bana bakıyor. Tam da önünden sürünerek geçmek üzereyim. Duymamış gibi yapsam. "İyi akşamlar" deyip insem. Koşarak uzaklaşsam sonra. Ama bütün gözler bende. Radyo da açık; "Acemi balık gibi ağlara dolanıp..."

Ne yapayım şimdi? "Yani pazar yorgunudur. Kış da geldi zaten." Yuh amma saçmalıyorum. Arada kaldım.

"Evde de böyle bu. Dır dır kafamı ütülüyor."

Hayda, buyur buradan yak. Kadın eliyle iteliyor beni. "Hadi kardeş karı koca arasına girilmez." Ellerimde pazar torbaları kaldırımda kalıyorum. Şoför düdük çalıyor kalkarken. Bir yandan da gülüyor bana dişsiz dişsiz. Kadın kalkmış yanına doğru sendeliyor. Ne şimdi bu hafta sonu fantezisi mi yapıyorlar?

Bana ne lan! Hakikaten bana ne. Yarım saat sonra önümde uskumrular. Evdeki tek kadehi bulamıyorum. İnce belli çay bardağını indiriyorum. Rakı buz gibi. İyi ki muz almamışım. Kederim dağılıyor. Balığın derisini Şaşi'ya veriyorum. Gazete kağıdının üzerinde bıyıklarını banıp yiyor. Yok be şaşı değil bu. Olsa olsa şehladır. Ah şu rakı yok mu, insanı iyimser yapıyor. Muz da

neymiş. Akşam balkona doluyor. Ben gülüyorum. Yalnızlık da olmasa. Ama o elde bir işte. Onun da ilacını bulsalar ya.

Kasım 2003

PEYGAMBER DEVESİ PEYNİR EKMEK YER

Oy benim çerlerim çöplerim. Dikiş kutusu dağınıklığım. Ellerimden hızla geçen yalnızlığım. Hepsini eski ahşap küplere boca ediyorum da bana mısın demiyor. Baharın kemanlarını hatırlıyorum şimdi, nasıl da gümbürdemişlerdi damarlarımda.

Büyüdüm ben, büyüdüm kimseye fark ettirmeden. Kimse bilmiyordu durduğum yeşil kapının açıklığını. Baharla üç adım sıçradım. Tozlanmıştı annem. Arılar sevmez onu ama rüzgâr sağdan sola tatlı tatlı yaslandığında doğdum ben.

Küçük yaprak güneşle aşık attı. Yeşil toplar koştu damarlarımda. Aşağıda atlar, eşekler, hafif küflü peynirlerini taşıyan yörükler yürüdü. Osmanlı kılıç oynattı, Rumlar börülce haşladı; üstüne zeytinyağı biraz sarımsak. Anam babam birdir. Arabalar yürüdü, zafer alayları, kavgalar, dövüşler.

Ben zamanım. Ben saatin atardamarı. Köklerimden çatır sesler çıkar en büyük fırtınada.

Hani nasırlı avurtlarıyla hüzünlü bir çınar olmadan önce çamaşırlarımı asardım. Terasın en büyük boşluğuna.

Nazife orospunun önde gideni derler ama inanmam. İyi kadındır, memelerindeymiş bütün suç sonradan öğrendim. Onun

çamaşırlarının arasına kendiminkileri mandallardım. Nazife'nin donu, çorabımın teki, Nazife'nin donu, çorabımın diğer arkadaşı. Don, don, don Allah don. Benim o kadar çorabım yok ki. Zaten don da giymem.

"Gel aslanım. Akşamları gel yaslan bana. Tıklat kapımı. Vallahi ısırmam seni."

Nazife hakikatli karı. Yoksulluk boynunun borcuysa o ne yapsın. O insan değil mi?

"Gel yavrum. Deliysen sen insan değil misin?"

Düğünlerde para basarlardı Nazife'ye. Yağlı kâğıtlarını sokarlardı orasına burasına. Oynar, oynar. Zilleriyle çınlatırdı yüksek duvarları, çakıllı avluları, oradan öküz gözü taş döşeli yolları. Ağır ağır dönerdi. İzledim çok kere. Gırnatacı asılır, ağlatır havayı kel adam. Sanki dünyanın tüm acısını çeker içine, çeker sünger gibi; erkenden ölenleri, mavi bıçaklarla birbirini deşen delikanlıları, kuruyan toprağı. Çeker de öyle çalar kel. Nazife döner ağır ağır. İki elinde zil. Ağlatır beni oynarken.

"...Deliysen insan değil misin?"

Ağlarken gülerim de. O da hak bana. Ne yapsam hak. Allah, cehenneminin ateşine su dökermiş benim gibiler için. Cehennem cennet bana. İstersem çınar olurum, istersem Nazife'nin delisi.

Zaten çınar oldum piştim. Hamladım deli oldum.

Çınar oldum seyrettim âlemi. Şarap içtiler gece vakti. Edepsiz ediyor bunları şarap. Allah da günah mı ne etmiş zaten. Geldiler altıma, toprağa değen gövdemin üç karış üstüne işediler. Ulan itler bile uzağımdan geçiyor. Siz musluğunuzu tutamıyorsunuz.

Ah mühür bende olacak ki görecekler o zaman. Ama yapamıyorum işte. Nazife dedi. "Günah yazılmıyor diye itin kıçına su kaçırma işte," dedi. Ağlatmam kimseyi, düşene vurmam, Hatice Nine'nin elmalarını çalmam, kedileri taşlamam, taşa değil deliğe sıçarım, hamamcı olunca doğru çarşının havuzuna. Gerçi Nazife buna kızmıyor ama günah diyorlar cenabet dolaşmak. Kırk adımdan sonrası harammış.

Bana haram yok ama yine de korkarım. Allah kızdırmaya gelir mi? Gelmez. Kanunu o yapmış. Tamam itirazım yok.

"Aklı yarım kullarım benim emanetimdir," demiş. Eyvallah.

"Cehennemimi söndürdüm onlar için," demiş. Ya settar.

Ama kanunu yapan değiştirir de. Yapar mı yapar.

"Deliler yani istediği zaman çınar olan istediği zaman Nazife'nin koynuna giren kullarım... 'Kaçma len seni işaret ediyorum işte'... Aldım sözümü geri. Sakızlı çıra gibi yakacağım kıçını," demez mi? Der. Büyük adam o. Yapan da bozan da o.

Aman aman karıştırmayalım şimdi derin mevzuları. Bana dokunmayan Allah bin yaşasın.

"Hay yaşa sen," der Nazife. Sobanın sacına dizerim kestaneleri. Mandalinanın kabuklarıyla tutarım sıcakları. Üfleye üfleye soyarım. Nazife karşımda güllü divana yatar. Yorgundur ya, yine de konuşur benimle. Gözleri açık uyur. Mırıldanır rüyasında. Taze meyve gibi soyarım onu. Tüysüzdür. Sadece göbeğinin üzerindeki beninde kılları vardır. Gözü gibi bakar onlara. Şansıymış. Kadersiz kadınların şansı olur mu? Olur işte.

"Yüzün, ellerin ona benziyor," der bana hep. Kel ressamın resmi gibiymişim ben. Nazife doktorun evinde görmüş onu. Bombalanmış bir şehri anlatmış adam. Paramparça evler, atlar, boğalar. Kucağında ölü yavrusunu taşıyan kadın. Yanarak koşan adam. Toprakta kırık kılıcını tutan kol. Yanında açan çiçek. İşte ben öyleymişim. Değilim tabii de, Nazife üzülmesin diye sessiz dinlerim onu. Yorgunluğunu alırım kollarıma. Ah korkak kadın sen neden büyüdün? Dallarımda dinlenen kelebekler gibi bekleseydin ya beni. Zillerini takıp oynamazdın. Sen istesen de ben oynatmazdım.

Nazife, çiçekli divanda uyuyan kadın. Tuz kokar koltukaltları. Sırtını çeviririm, pembe yanaklı bebekler gibi inler. Derin rüyalar görsün isterim. Ilık nehirlerde yüzsün. Taşlar okşasın nasırlı soluğunu. Yumuşasın nefesi. Rüya görmeyen insan huzura eremez.

"Huzurum kalmadı lan. Allahsız karı. Seni vurmam lazım derin uykular için..."

Hayri öküzü bağırdı altımda. Tam da beş yüzüncü yıldızı işaretliyordum. Eğer yıldızların yerini iğnelemezsem ertesi gece bulamıyorum. Duymayayım dedim iti ama elde değil. Şarap içiyor ha bire. Dallarımı aralayıp baktım. Ağlıyor üstelik. Şarap bunları edepsiz ediyor. Şişeyi vurdu gövdeme. Hayır acıtmaz beni hiçbir şey ama boyuna Nazife'ye küfrediyor.

Gitti geldi aklım. Bu dünyanın sahibi yok mudur? Benden başka kimse düşünmez mi Nazife'yi? Hak mı kadını oynatmak sabahlara kadar? "Bakma sen onlara," diyor içimdeki ses. "Günah yazılmıyor diye... Olmaz ama..." Ama işte ben öfkemle uğraşırken ay da gitti battı. Batasıca dünya. Neden beni iki kişi yaptı ki sanki. Keşke insan gibi duymayaydım. Görmeyeydim altımdaki kumpanyayı. Çocuklar çember çevirir, büyür okula giderler, kavga ederler, tabutlar geçer eski mezarlığa, bayramlarda salıncak kurarlar dallarıma. Hepsi iyi hoş da bilmeyeydim bunları. Diğer çınarlar gibi ellerim dal, ayaklarım kök olaydı keşke. Ama olmadı. Yürüyorum, koşuyorum insan gibi. Kızıyorum da üstelik.

"Bu gece keseceğim boğazını..."

Nazife be, nerden bulaştın bu hergeleye? Yok kızmıyorum tabii. Biliyorum çirkef gelir yapışır yakana. Senin suçun yoktur.

Gitti gelmedi aklım. Usulca uzattım dallarımı. Bir yanım insan olmayaydı olmazdı tabii. Ama neyleyim benim halim budur. Hışır hışır yere yaklaştım. Diz çökmüş ağlıyor Hayri. Gövdem kımıldadı, kollarım uzandı. Sardım Hayri'yi içime. Yüzünü gözünü sardım. Kuru kabuklarım çatladı öfkemden. Köklerim toprağı daha derinden kavradı. Kulaklarından yeşil sabunlu sular gelene kadar sıktım içime. Köpüklendi yüzü. İçindeki nefesi yapraklarımı gıdıkladı. Bırakmadım yine de. Un ufak ettim tekmil kemiklerini. Lop çiğnenmiş leblebi gibi erittim. Sızdı kabuğumdan içime. Yeşil damarlarımda koştu. Hazmettim Hayri'yi. Osuruk gibi attım geceye.

Günah yazıldı mı şimdi bana? Nazife'ye söylesem dudakları uçuklar.

Anlatmadım tabii kimseye. Hayri'yi bir daha kimse görmedi.

Ben de görmedim. Nazife üç beş daha gitti oynamaya. Sonra attı zillerini.

"Aç kalırım, bok yerim yine de gitmem artık," dedi.

Üçüncü kar yağdığında kar helvası yaptım ona. Pekmezle kardım beyazı.

"Hay yaşa sen," dedi Nazife yine. Beş yüzüncü yıldızı da iğneledim siyah çarşafa. Allah bu, çarşafı da en büyük. Günah yazdıysa da kıçıma kadar. Ölünce Nazifem yakar beni. Yakar çatır çatır sobasında. Isınır. Isınsın. Ben üzülmem. Hem kabuğum bile kalmaz o peygamber devesine...

Ekim 2003

SÜRPRİZ YUMURTALAR

Dönerli koltuk gıcırdadı. Oturduğu yerde içi geçen adam aniden uyanıverdi. Birkaç saniye gözlerini açmadan kim olduğunu, nerede olduğunu düşündü. Aklının parçaları, düşen köşeli bloklar gibi yerleştiğinde tekrar o yarı uyuşukluğun içine dalmak istedi. Ama nafile.

Başını dayadığı masadan doğruldu.

Kirli beyaz ışığıyla ortalığı aydınlatan lambaya doğru baktı. Sonra uyumadan az önce incelediği hesap kartonuna yeniden döndü.

İkiye ayrılmış aylık fişin sol yanında o ay ödenecek çek ve senetlerin tarih ve meblağlarını yazmış, sağ sütuna ise alacaklarını düşmüştü. Eline aldığı pilot kalemle kartonun boş yerlerine anlamsız, bir yerlere ulaşmayan, kendi etrafında dönüp duran oklar çizdi.

Sıkıldı. Geriye yaslanıp rafları incelemeye başladı. Kutularca dizilmiş kurşunkalemler, tükenmezkalemler, boyalar, silgi ve kalemtıraşlar üst raflarda yerlerini kareli, düz defterlere, harita metotlara bırakıyordu.

Dükkânın önünden birileri konuşarak geçti. Paltolarını giymişler, atkılarına sarınmışlardı. Onların hemen ardından gelen

beyaz saçlı adam kapalı kapının camından içerisini görmeye çalışarak, "Suat iyi akşamlar," diye seslendi. Suat sanki üstüne abanan uyuşukluktan kurtulmak istercesine aslında biraz da kendini zorlayarak, "Sana da ağabey, yarın görüşürüz," dedi.

Han akşama hazırlanıyordu. Sarı kafalı çocuk elinde boş bardaklarla dolu tepsisiyle ikinci kattaki çay ocağına seğirtti. Kapanan dükkânların son kilit sesleri uzaklaşan ayak seslerine karışarak yere inen toz zerreleri gibi kayboldu.

Bakışları yine dükkâna döndü. Yarın yapması gereken alışverişleri düşündü. Azalan mal kalemlerini aklında sıraladı. Pelür kâğıtları, boy boy klasörler, boyama kalemleri, çelik uçlu guaj tüpleri uçuştu gözlerinin önünde. Gün boyunca toptancılardan duyduğu fotokopi kağıdının fiyatını katlayacağı haberini düşündü. Irak Savaşı yaklaşıyordu ya, şimdi mal almanın tam zamanıydı. Canı sigara çekti. Çöktüğü masanın çekmecelerini karıştırırken sigarayı çoktan bıraktığını hatırladı. Bunu nasıl unuttuğuna şaştı bir an. Üst çekmecede eline gelen büyük boy maket bıçağını masanın parlak kaplamasına bıraktı. O bildik metalik sesle jilet gibi keskin ucu sonuna kadar çıkartıp kendi ekseninde döndürdü bir süre.

Yerinden hamle yapmak üzereydi ki, karşı dükkânın camına takıldı bakışları. Kendini koltuğa yeniden bıraktı. Bu hafta sanırım ikinci oluyordu bu. "Saçlarını kestirmiş," diye düşündü. "Dün böyle değildi. Sanki uçlarından aldırmış biraz."

Karşı dükkândaki kadın, raflara üst üste dizdiği çorap kutularını ince parmaklarıyla sağlamlaştırdıktan sonra geri çekilip baktı. Yaklaşıp yeniden dokundu. Ardından düşen saçlarını yavaşça düzeltti. İçeriye doğru kayboldu. Dükkânın ışığı söndü. Kadının silueti belli belirsiz camlardan aktı.

Bu kez gerçekten sigara içmek istedi. Dükkânın arkasında depo olarak kullandığı küçük odaya doğru yollandı. Orada kolilerin arasında mutlaka olmalıydı.

Odanın ışığını yaktığında bu fikrinden vazgeçti. Bir süre boş gözlerle mavi badanalı duvarlar boyunca yükselen denklere baktı. "Siktiğimin savaşı," diye söylendi içinden. Lise ikinci sınıftay-

ken yanı başında patlayan bomba aklına geldi. O gün öğretmenlerin hiçbiri derslere girmemişti. Ellerinde kitapları gülerek okuldan çıkıyorlardı. Birden etraflarındaki hava kırılıvermişti. Kulağında çınlayan küt sesin ardından ortalığı kaplayan beyaz sis çöktüğünde yanı başında yere saçılmış bağırsaklarını toplamaya çalışan birini görmüştü. Kız, "Basmayın onlara," diye bağırıyordu.

Aklına düşenleri unutmak için odadan hızla çıkmak istedi. Ama arkasına dönmek için yaptığı hareket yarıda kaldı. İçinden ıslık gibi bir çığlık koptu.

Burun buruna gelmişlerdi. Elinde olamadan bir adım geriledi.

"Korkuttum galiba seni."

Kadın beyaz dişlerini ortaya çıkaran gülümsemesiyle ona bakıyordu.

"Evet saçlarını gerçekten kestirmiş," diye düşündü Faruk.

Kahverengi gözlerinin altında hafif koyulaşan makyajı, kırmızı ve etli dudaklarını ortaya çıkarmıştı. Uzun boynunu saran ince sarı zincirin ucundaki nazar damlası geniş ve çıplak bir ovaya düşmüş ay taşı gibi göz kırpıyordu. Siyah elbisesinin bıraktığı kıvrımlarının arasından göğüslerinin yarıda kesilmiş yükseltisi görülüyordu. Kalan yarısını kapatan gölgenin zirvesi Faruk'un yutkunmasına neden oldu.

"Benimle bir sigara içer misin diye sormaya gelmiştim."

Şimdi de paketi uzatan parmaklarıyla birlikte kokusu hücum etmişti. Tütünün acısıyla karışık yeşil bir koku Faruk'un dizlerinden itibaren yükselmeye başladı. İlk kez bir kokunun rengini görüyordu.

"Sigarayı bıraktım."

Kelimeler ağzından dökülüvermişti.

"Hay salak kafam," diye düşündü. "Söylenecek laf mı şimdi bu."

"Ama bir tane içebilirim."

Kız uzattığı sigarayı parmağıyla paketin içine geri itti. Yüzündeki gülümsemesi donmuştu.

Faruk'un omzunun üzerinden odaya doğru baktı. İlerledi. Vücudunu ve taşıdığı kokuyu adama değdirerek içeriye girdi. Üzerindeki tozları üfleyerek uçurduğu geniş kolilerden birinin üzerine oturdu. Açılan yırtmacından, yukarıya doğru sarmış bir sarmaşık dövmesinin dikenli dalları görülüyordu. Diğer ayak bileğinde ise gümüş renkli bir takı vardı.

Düşen saçlarını daha önce yaptığı gibi yine topladı. Ama bu kez elini adama doğru uzattı. Ortalığı yine yeşil bir koku kapladı. Odanın tabanından itibaren yükselen sıcaklık Faruk'un dizlerine çoktan ulaşmıştı bile.

"Işığı kapatsana."

Faruk gözlerini ondan kaçırmadan her zamanki alışkanlığıyla düğmenin yerini buldu. Sönen ışıkla birlikte yeşil sis de kaybolmuştu ama o koku aynen hükmünü sürdürüyordu.

Kadının havada asılı eline ulaştığında ne zamandır katılaşan kaslarının gevşediğini, içine doğru ılık bir nehrin akmaya başladığını hissetti.

"Telefon!"

Yine içinden konuşması gerekirken kendini kontrol edememişti.

"Benim kısa bir görüşme yapmam gerek, bir dakika sürmez."

Aslında Faruk odadan hızla çıkarken kadının gözlerine bakmak istedi, ama karanlık buna izin vermiyordu.

Masaya ulaştığında tere battığını hissetti. Bir eli telefonun tuşlarında gezerken diğer eliyle ceketini çıkardı.

"Alo..."

"Efendim... Faruk sen misin?"

"Evet... Ben, ben bu akşam gecikeceğim de. Mal almak için Karşıyaka'ya gitmem gerekti."

"Tamam... Bir dakika kız bir şeyler söylüyor."

Arkadan televizyon sesiyle karışık ince çığlıklar geliyordu.

"Ha Faruk, Aysu şu şeylerden istiyor. Hani içinden oyuncak çıkan yumurtalar var ya. Geçen gün aldırmıştı..."

"Tamam anladım. Sürpriz yumurta istiyor. Dönüşte alırım. İyi akşamlar."

"Görüşürüz..."

"Sürpriz yumurta, sürpriz..." Yine yüksek sesle konuşmuştu.

Odaya doğru adım atmıştı ki, alnına bir şaplak atarak durdu. Nasıl unutmuştu Hüsnü Efendi'yi. Birazdan Hanın kapısını kilitlemek için aşağıya inerdi.

Hızla dışarı çıktı. İkinci katın merdivenlerinde koşar adım tırmanırken "Nerede bu eşek herif acaba?" diye düşündü. Koridor bomboştu. Kattaki tüm dükkânlar kapanmıştı.

"Hüsnü Efendi!"

Sesini daha da yükseltti bu kez.

"Bekçi Hüsnü! Neredesin kardeşim?"

Koridorun sonundan sifon sesi geldi, borulardan akan sular hışırtıyla uzaklaştı.

Faruk koşarak tuvaletin önüne vardı. Tam da o anda kapı açılıverdi. Ortalığı sidik kokusu doldurdu.

Bir yandan donunu toplayan Hüsnü Efendi, ellerinden süzülen sularla belirdi.

"Ne oldu Beyim? Buradayım işte."

Çektiği fermuarı yarıda takıldı. Yine denedi. Olmadı.

"Bana kapının yedek anahtarını versene."

Bu defa önünü kapatmayı başaran adam tam soru sormaya hazırlanıyordu ki Faruk'un uzattığı ortasından katlanmış parayı gördü.

Bunun "Al yirmi kağıdı çeneni kapa," anlamına geldiğini biliyordu. Gülümsedi. Cebinden çıkardığı siyah maskot ayının burnuna takılı anahtarı uzattı. Parmaklarından süzülen son damlalar anahtarın metal beyazlığında parladı.

Faruk içi bulanarak aldığı anahtarı sımsıkı kavradı ve yine geldiği gibi hızla aşağıya indi.

İçindeki sıcaklık hissi yeniden kendini göstermeye başlamıştı. Dükkândan içeriye uçar gibi girdi. Ama hızını ayarlayamamıştı. Kapının hemen sağındaki katalitik sobasına dizini çarpıverdi. Acıyla kasılan ayağını okşarken "Allahın belası adam. Beceriksiz adam," diye söylendi kendi kendine.

Doğruldu. Derin bir nefes aldı ve küçük odanın karanlığına

daldı.

Kokuyu yeniden hissetti. Büyüyen göz bebekleriyle yolunu bulmaya çalıştı.

Karanlığın içinde titreyen ikinci adımını atmıştı ki, ansızın bir el çenesine dolanıverdi. Başı sertçe yukarıya doğru kalktığı anda gırtlağında hissettiği soğukluğu anlaması için biraz silkinmesi yetti. Jilet keskinliğindeki metal derisine incecik girmişti bile. Taş gibi kesildi.

"Aferin Faruk Bey. Ben söylemeden anladın kımıldamaman gerektiğini."

Hemen solundan yükselen koku içini dolduran sesle birlikte hücum ediyordu.

"Ama beni beklettin. Soğuttun motoru."

Faruk daha kısa aralıklarla nefes almaya başlamıştı. Yutkunmaya bile korkuyordu.

"Şimdi pantolonunu indir bakalım. Ama yavaş yavaş. Tamam mı canım."

Adam titreyen parmaklarıyla önce kayışını çözdü, ardından düğmeler birer birer açıldı. Kumaş pantolon tok bir sesle zemine düştü.

"Evet devam edelim indirmeye. Devam, devam..."

Faruk'un donunu dizlerinin hemen üstüne doğru sıyırdı.

"Ellerini başının üstüne koy."

"Şimdi beraber dizlerimizin üstüne çöküyoruz tamam mı? Ama ani hareketler yok. Anlaştık mı?"

Betona vardıklarında Faruk kadının vücudunun tüm hatlarını sırtında hissetti. Tam o anda kadın ani bir hareketle elindeki keskin çeliği Faruk'un hayalarının altına yerleştirdi. Faruk panik halinde kurtulmak istediyse de içini yakan ince acı buna engel oldu.

"Sakın kıpırdama. Yoksa eve sürpriz yumurta olarak bunları götürürsün."

Çenesinin altındaki diğer kol Faruk'un boğazını tamamen çevirmişti. Şimdi örümcek ağına yapışmış bir sinek gibi çaresiz kalmıştı.

"Faruk Bey, bence bu geceden bazı dersler çıkarmalısın. Mesela, her aklına düşen kadınla yatmak mümkün olamayabiliyormuş, değil mi?"

Faruk içindeki dehşet dalgasını tutmakta zorlanıyordu. Biraz sonra kendini tamamen kaybedebileceğini hissetti.

"Şimdi yüksek sesle saymaya başla. Tam otuza kadar."

Bacaklarının arasından yeniden yükselen acı adamı kendine getirmişti.

Titreyen sesiyle başladı; "Bir, iki, üç...."

Boğazına takılan öksürüğü savuşturduktan sonra kaldığı sayıyı hatırlamaya çalıştı. O an vücuduna abanan ağırlığın yok olduğunu hissetti. Bacak arasından gelen sızı da hafiflemiş gibiydi. Gözlerini açıp doğruldu. Kadın yoktu.

Yıldırım gibi dönüp kapıya doğru hamle yaptı ama ayak bileklerine dolanan pantolonu buna engel oldu. Küt bir sesle yere çarptı.

Sıyrılan pantolonunu beline doğru çekti ve masanın başına kadar sekerek gitti. Kendini koltuğa attı. İçi deli gibi bulanmaya başlamıştı. Dükkânın soğuğunu şimdi daha çok hissediyordu.

Gözleri masanın parlak kaplamasında duran maket bıçağına saplandı. Açık keskin ağzını incecik bir kırmızılık kaplamıştı. Apış arası sızladı yeniden. Elini uzattı. Parmaklarına kan bulaştı. Cebinden çıkardığı kâğıt mendili orasına bastırdı. Yarası derin değildi ama feci canını yakıyordu.

Sendeleyerek kalktı. Paltosunu giydi. Maket bıçağını cebine attı. İçindeki öfke ve acı birbirine karışan iki zehir gibi tenini sarmaya başlamıştı.

Hanın kilitli kapısını açıp kendini dışarıya bıraktığında ayaz onu kolları arasına aldı. Soğuk hava her nefesinde içine işliyordu. Kemeraltı'nın karanlık sokaklarından birine daldı. Ortalıkta kimseler kalmamıştı. Rüzgârda sallanan sokak lambalarının yanıp sönen ışıkları yerdeki su birikintilerinde göz kırpıp duruyordu. Uçuşan gazete parçaları paçalarına yapıştı.

Birkaç sokak sonra zihni karışmaya başladı. Yaşadığı şaşkınlık ve soğuk sersemletmişti onu. Yarı karanlığın da etkisiyle ne-

rede olduğunu karıştırmaya başladı. Birden sokağın köşesinde birini görür gibi oldu. Uzun boylu bir gölge bir an ona doğru bakmış ve kaybolmuştu sanki. Elini cebine sokup maket bıçağının ucunu açtı ve oraya doğru koştu. Şiddetlenen rüzgâr onu gerisin geri itmeye uğraşıyordu.

Nefes nefese vardı. Önünde açılan sokak bomboştu. O an içindeki dalgaya engel olamadı. Midesinden yükselen kasılma vücudunu sarstı. Dizlerinin üstüne çöktü ve öğürerek kustu.

Doğrulduğunda sokağın başındaki ışık dikkatini çekti. Birisi elindeki ateşi önündeki teneke kutuya attı. Kutudan alevler yükseldi. Ortalığa asılı yarı karanlık daha da geri çekildi.

Faruk kalkıp yürümeye başladı. Yaklaştıkça ateşin başındakinin uzun boylu bir adam olduğunu fark etti. Adam Faruk'u görünce omuzlarına serdiği yırtık battaniyesinin altından uzun bir parlaklık çıkardı. Şimdi neredeyse yüz yüzeydiler.

Faruk yükselen alevlerin ışığında adamın elinde tuttuğu şeyin ne olduğunu gördü. Tek teli olan bir cümbüştü bu.

Adam örtüsünü yere attı ve büyük bir ciddiyetler cümbüşü çalmaya başladı.

"Estarabim, estarabim sağdan soldan estarabim..."

Faruk şaşkın gözlerle olduğu yere çakılmıştı. Uzun saç tutamlarına çay kaşıkları bağlı adam bir yandan aynı notayı çalıyor bir yandan da Faruk'un etrafında dönüyordu.

"Estarabim, estarabim..."

Adam yanan ateşin ve Faruk'un etrafındaki tavafını hızlandırmaya başlamıştı.

"Sağdan soldan estarabim..."

Döndüğü daireyi gittikçe daraltıyordu. Neredeyse nefesi hissedilir olmuştu.

Faruk birden elini paltosunun cebinden çıkardı ve bıçağı sonuna kadar plastik ağza sürdü. Çıkan metalik ses garip adamı durdurdu. Gerisin geri birkaç adım attı. Sonra arkasına dönüp kaçmaya başladı.

Nefes alışı sakinleşen Faruk etrafına baktı. Sokağı tanımıştı. Nerede olduğunu kafasında tarttı ve yürümeye başladı.

Birkaç dakika sonra her gün arabasını bıraktığı otoparkın olduğu sokağa ulaşmıştı. Yan yana dizili bakkallardan birinin açık olduğunu fark etti. Kapıyı itip girdiğinde yerinden doğrulan dükkân sahibi elindeki kumandayla televizyonun sesini kısıp "Buyurun, iyi akşamlar," dedi.

Faruk tezgâhın hemen üstünde cicili bicili kutuda yan yana dizilmiş parlak kâğıtlara sarılı yumurtaları işaret etti, "İki tane."

Elinde beyaz poşet torbayla yürürken olanları düşünüyordu. Soğuk yine içine işlemeye başlamıştı. Otoparka doğru sokak lambaları seyreldi.

Son direği de geçtiğinde arkadan bir kırılma sesi geldi. Sanki cam bir bardak ezilerek kırılmıştı. Faruk omzuna inen darbeyle kendini yerde buluverdi. Yığıldığı yerden dönerek yuvarlandığında ikinci vuruş onu sıyırarak kaldırım taşında patladı. Hemen toparlanıp ayağa kalktığında onu gördü.

Saç lülelerinde çay kaşıklarıyla hırpani adam sapından tuttuğu cümbüşü yeniden kaldırdığında Faruk elindeki maket bıçağını savurdu. Bıçak yumuşak gövdeyi boylu boyunca yırtmıştı. Sendeleyen adam elleri hâlâ havada olduğu halde önüne doğru baktı. Faruk bir çığlık atarak adamı elektrik direğine yapıştırdı ve bıçağı adamın yüzüne sallamaya başladı.

Yaptığı hamlelerden yorulduğunda gözlerini açtı. İki eli de bileklerine kadar kan içindeydi. Karşısındaki surat tanınmayacak hale gelmişti. Geriye çekildiğinde adam boş bir çuval gibi ayaklarının dibine yığıldı.

Faruk yerde duran beyaz poşeti aldı. Elindeki kan, beyazlığın üzerinde birkaç damla süzüldü. Sokaklardan birine sapıp kayboldu.

Biraz sonra kendini Hanın kapısı önünde buldu. Cebindeki yedek anahtarı çıkarıp içeri girdi. Sonra dükkânının kapısını açtı. Elektrik düğmesini çevirmeden masanın başındaki koltuğa bıraktı yorgun vücudunu. Soluk alış verişleri bir türlü düzelmiyordu. Koridordan süzülen zayıf ışığın altında katılaşmış elinden zorlukla bıraktığı poşeti araladı. Sürpriz yumurtalardan birini çıkardı. Jelatinini sıyırıp ucundan ısırdı. Ellerindeki deri parçaları

yumurtaya sıvanmıştı. Biraz daha ısırınca yumurta ikiye ayrıldı. İçinden çıkan oyuncağı ışığa doğru kaldırdı. Küçük yeşil bir tanktı bu.

"Siktiğimin savaşı," diye söylendi.

Kalkıp katalitik sobasının başına gitti. Cebinden çıkardığı maket bıçağıyla yumuşak boruyu kesti. Tüpün tırtıllı vanasını sonuna kadar açtı.

Koltuğa tekrar çöktüğünde yayılan koku hissedilmeye başlamıştı bile. Eline aldığı tankı masanın kaplamasında yürüttü biraz. Sonra başını dayadı. Her şeyin hemen geçmesini diledi. Uyudu.

Aralık 2002, Buca

DÜŞALTI BEŞİKTAŞ RÜYALARI

bir... Kıştı Kış!

Kış geldi.

Di mi? Geldi valla. Salonun perdelerini açtım. Camlar buharla kaplıydı. Sol işaret parmağımla "mahmureee" yazdım.

Yazdım valla.

Çünkü o sırada sabah enerjisiyle beni takip eden kız, pencereye zıplamış ne yapıyorum diye meraklı çipil gözleriyle bana bakıyordu.

Kış. Geldi valla. Gri süveterimi giydim sokağa çıkarken. Annem örmüştü galiba. Kömür sobasının yanına oturup, kızgın sacın üzerinde cızırdayan çaydanlığı dinleye dinleye örmüştür. Süveteri. Gri. Bulutlar gibi.

Islak köpeklerin tin tin gezdiği sokağın başında bir dağ görünüyor. Uzak epey. Ama o da gri. Süveterim gibi. Başında bulutlar birikmiş. Parmak uçları beyaz. Bulutlar üşümüş.

Kış geldi. Di mi? Bulutlar üşümüş ondan anladım. Mahmure de üşür mü? Üşümez. Tüyleri uzadı çünkü. Ben gri süveterimi giydim. Annemin ördüğü. O da sarı tüylerini uzattı. Allah baba ona tüy verdi.

Okullu kız çocukları birbirlerine sokulmuş yürüyorlardı. Islak sokakta. Siyah önlükleriyle kenar kızları. Lastik botlarını giymişler. Mavi, yeşil, sarı. Lastik botlar beter üşütür ayakları. Su geçirmez belki. Ama soğuk işler. Kız çocukları. Onların üşümüş küçük ayak parmakları. Kış geldi. Tin tin zayıf köpek koştu arkalarından. Korktular ya. El ele verip koştular.

Şimdi çalışmak zorunda olmasam. Üşüye üşüye gezsem sokaklarda. Tin tin itler ve ben. Kış da geldi zaten.

Pamuk helva gibi eriyor. Zamanım.

"Koca pabuçlu allaam, bu kış çok soğuk olmasın." Bu sabah böyle dua ettim. Sonra sokaktaki su şapşaplarından birine basınca fark ettim. Ayakkabımın burnu hafif açılmış. Ölü Moby Dick gibi duruyor. Hafif pörsümüş. Kahverengi ama olsun. Ona benziyor. Tıpatıp. Annem üstünden geçmiş sanki. İki sıra dikiş izi. Singer dikiş makinesinin marifetiyle. Metal pedalını çevirip tıkır tıkır ayakkabımı kalın sicimle çevirmiş. Bir tur. Hoop bir daha.

Mahallenin tek imalat sanayii. Annemin Singer'i. Konu komşu söküğünün, evden kaçan kızların gizli gelinliklerinin yanında ayakkabım da kaynamıştır.

Ayakkabım. Burnundan su alıyor. Su işte. Kirli sokak suyu. Az önce kızlar koşarken üstünden atladılar. Ben bastım. Moby Dick yuttu suyu. Ölü balina. Yakından bakınca karaya vurmuş gibi duruyor.

Yakından dedim ya. Kaldırıma çöküp baktım. İyice eğildim ona doğru. Yanımdan sütçü geçti o anda. At arabasıyla. Atın ağzında biraz kuru yonca. İkisi de bana baktılar. At ve sütçü. At güldü galiba bana. "Siktir," dedim içimden. "Sütçü beygiri sen de."

Sabah ilerledi sonra. Ben kaybolan beygiri düşünürken geçmiş. Otobüs. Geç kaldım yine.

"Ayakkabıma bir daha bakmayacağım," diye düşünüyordum ki yağmur başladı. Sessiz ıslık gibi.

Zaman demiştim ya. Geçiyor işte. Pamuk helva gibi. Tadı dilimde. Kırmızı. Zamanın tadı kırmızı. Gördüm onu ben. Bu sabah hem de...

iki... Satamadan Getirdi Beni!

Çocukken mahallenin kızları meleklere inanırdı. Hatta kimi kızların beyaz yaşmaklı, yeşil basmalı kimi nineleri, cuma akşamları üçüncü kez Ayetel Kürsi'yi okurken evlerinin üzerinde nurdan bir kapı açıldığını bile görürlermiş. O günlerde hayat zaten tevatür üzerine kuruluydu bizim için.

Oğlan çocuklarınınsa aklı şeytandaydı. Uzun yaz gecelerinin en hararetli konusu, şeytanın hangi kılığa girerek mahalleye sızdığıydı. Narkotik Kemal'in oğlu keçi üzerine bastırırdı. Zaten dedesi de gece fidan sulamaktan gelirken uzaktan duyduğu oğlak bağırtısının çekiciliğine dayanamayıp sise boğulmuş mezarlığa girmiş ve o günden beri altını tutamaz olmuş.

Aman daha ne hikâyeler; kapı arkasından zıplayan kara zebaniler, çükünü beline dolamış kızıl gözlü köpekler, çocukları yutan ceviz ağaçları. Bizim mahalleye oğlan çocuğu olarak gelmenin kötü bir bedeli vardı. Hayata korkarak başlamak boynumuzun borcuydu sanki. Oysa kızlar bez bebekleri ve küçük evcilikleriyle ne kadar da huzur doluydular.

Zamanın bize erken verdiği sıkıntı ve biraz da kıskançlıkla defalarca onların da bu cehennemi tatmasını istemedik değil hani. Uzak duvar üstlerinde hayatımın ilk merkez komite toplantılarında, "Bez bebeklerine kıçımızı silelim, Metin pipisini göstersin (Berber İsmail yamuk kesmişti çünkü), hepsine ayrı ayrı 'seni seviyom' diyelim," gibisinden onlarca karar almış ama Deve Sebahat'in gölgesinin bile bize verdiği ürküntü yüzünden asla başarılı olamamıştık. Bu tartışmalar üzerine yine hayatım ilk siyasi ayrımını yaşamıştım. Erkeklerin bir kısmı, kalanları yani sadece beni yeterince cesur, kararlı ve erkek bulmamış ve yollarını ayrılmışlardı. Artık kimsenin cincibir oynamadığı, tornetine almadığı ve şeytan hikâyelerini anlatmadığı bir çocuktum. Tabii her şeye rağmen kızlara asla katılmadım. Yalnız olabilirdim ama en azından hayattaydım.

Zorunlu olarak kendimi okumaya verdim. Zafer Abinin Teksas'ları küçük yaşta intiharımı önledi diyebilirim. Zaten Ayhan

Amcama benzeyen profesör Occultis hemen gülümsemişti bana. Konyakçı'ya "dede" desem mi diye düşündüm. Ama babaannem ağzıma sıçardı. Müftü babasının kemikleri sızlarmış konyakçının birine vardı diye.

İyi, kötü adamları, tek dolduruşluk tüfekleri ve titreyen köpekleriyle tüm Teksas ciltlerini tekrar tekrar yaşamam ne kadar sürdü bilmiyorum. Ama hem şeytan düşkünü oğlanlardan hem de Deve Sebahat'in kanatları altında kaynayan kızlardan uzak yaşamayı başarmıştım.

Sonraları aslında bu durumun hayatımı kurtardığını anladım. Çünkü yıllar sonra Bacak Veli'nin oğlu (radikal erkek örgütünün lideri) damlarında koyunlarla basıldı. Mahalleliden eşek sudan gelene kadar dayak yediği yetmedi, hepsini neredeyse bedavaya satmak zorunda kaldı. Çünkü kasabalı mundar oldular diye hayvanlarının ne etini ne sütünü alır olmuştu.

Deve Sebahat yakındaki ilçenin genelevine düştü. Mahallenin büyüyen oğlanları eski hınçlarını almak için bir bayram sabahı cümleten yollandılar. Kimse Sebahat'in muamelesinden kuşkulanmamıştı. Zira ekibin üçte ikisi belsoğukluğuna yakalandı.

Ben sessizce büyüyüp üniversiteye gittim. Sonraki yıllar biraz bulanık zihnimde. Ara ara parçalanmış ayak tabanlarımı hatırlıyorum. Bir de günler boyunca şişi inmeyen taşaklarımı. Kuyudan çekilmiş paçavra gibi beyaz betona düşmelerim, birilerinin elimi yüzümü silmesi, parmaklıkların gün boyu kayan gölgesi.

Babam beni hastaneden çıkardığı gün, "Hep cenazen gelecek diye düşünmüştüm. Olsun sağsın ya bu yeter bana," diye kulağıma fısıldamıştı. Evet sağdım ve yine başa yani doğduğum yere dönmüştüm. Neriman Köksal'ın memeleri arasında bitmesini dilediğim hayatımı eski mahallemde eskitiyorum şimdilerde.

Onca olandan sonra beni kimsenin ciddiye alıp dinlemeyeceğini biliyorum. Belki dedem bir ihtimaldi, ama o da benle konuşmuyor artık. Aslında şanslı sayılırım en azından onu görebiliyorum. Yani kimse bunu yapamazken demek istedim.

Yine de bunlar bizim mahallenin şeytanının işi bence.

üç... Üşümüş Kediler Zamanı

Yine kendinden önce kokusu geldi.

Sıcak sacın üzerinde kıvranan mandalina kabuğu gibi arsız, kahve sinmiş bakkal amca elleri gibi hesapsız duruverdi karşımda.

Otuz küsur senedir yapıyor bunu bana ya yine de eskimedi heyecanım.

Tıp, tıp iki damla alnıma. Gözlük başa bela işte, tozlu ayakkabılarıma baktım bende.

Limon ağacının benzi uçtu. Karıncalar tahta bavullarıyla Basmane'ye yollandılar. İpe dizilmiş biberleri içeriye kaldırdı teyzeler. Sıkılmış salça tepsileri ha keza, kalbimiz kadar temiz yaşmaklarla örtüldü de yağmur değmez pervazlara çekildi.

Kısa şortlu haylaz düşlerimi Sümerbank çizgili pijamalarla yatırır oldu annem. Güneş de arka taraftaki ayakçı meyhanesine daha erken kaçmaya başladı.

Çook alametler belirdi yani. Eli kulağında işte.

O bunu hep yapar zaten.

Kendimi bildim bileli aniden girer hayatıma. Işığın sürmesini elleriyle çekip uzun uzun yağar; "Geliyorum cancağızım."

Artık rakıyı buzla içemez olurum. Aklıma dedemin el örgüsü atkısı düşer. Yadigâr Abinin yazlık sinemadaki son gülümsemesi gibidir bu hatırlama hissi. Bundandır bir tarafım gülerken diğer yarımın nar dalı gibi kızarması.

Sonra yakası kürklü kahverengi mantosu, kızıl saçları, saçlarında kestane yaprakları ve serin bedeniyle sokağın başından belirir. Kiremit rengi rujuyla hayatımın en çapkınıdır. Kalbim çarpar taka tuka.

Ah bu sonbahar, mevsimlerin Fahriye Abla'sı mıdır yoksa?

Zamanın ikindi vaktinde gelir de kırıtır serinliğiyle. Bazen de yazın en son öğleden sonrası gibi uzun uzun demlenir kapı önünde.

Neyse dedim ya ha vardı ha varacak. Yapraklara şimdiden düşen koyu gölgeden anlıyorum yakınlığını.

Ama bu sene Karataş'a, Zeki Müren Parkı'nın hemen üstüne taşınıyormuş. Arap kızından duydum bu lakırdıyı günahı boynuna.

Cumbalı, dantelalı bir aşka teşne yani.

Gün aşırı yıkar saçlarını artık. Kordon güneşinin kırık dökükleri, bi de çarşıcı askerler nasiplensin diye. Hem çamaşırlarını asar hem de buzlu badem bacaklarını açar. Saçlarının düştüğü omuzlarından hiç bahsetmeyeyim zira yerin kulağı vardır. Sonra uğraş dur Eşrefpaşa takımıyla.

Vallahi bilmem artık. Bu sene kararlıyım. Kapısının dibinden ayrılmayacağım. Ya o beni atar evine, ya ben girerim bacadan ıslak bir kedi gibi.

Belki de bu en sonuncu bahardır da gözüm açık gider maazallah.

dört... İstanbul'un Orta Yeri Çıkmaz

Şehrin ilk yokuşu buradan başlar; Solgun Söğüt Çıkmazı.

Üç akasya yan yana. Eski dostlar belli her hallerinden. Dallarında Buğulu Kedi. Derdi günü sokağın yosmaları. Pembe iç çamaşırlarını asar üstelik azgın ablalar. Ben karışmam, ama göz bu, kaşını yıksan da haylazlığa vurur her şeyi. Mahallenin yumak olmuş aşkları, mümkünü yok kimse çözemez, dolanmış bir pencereden bir yatak odasına. Görmesen bile harareti gelip çarpıyor adamın yüzüne.

İhtiyarlar anlatıyor da, çıkmaza tırmanan son ramazan davulcusunu eski evin bahçesine gömmüşler. Kolay değil tabii, sen kış cebinde Fahrettin Kerim Rakısı taşı, bir de gel üstüne, kim kime kupa çekiyor onu izle. Ama ahşap kokusunun dibinde, dallarına hıdrellez küpeleri asılmış kızıl gül ağacı var ya, hepsini benden iyi bilir. Siz en iyisi ona sorun ayaküstü kırıştıranları. Bana kalırsa hep bunlar Arnavut kaldırımları yüzünden.

Ha unutmadan, şehrin ilk çıtır simidi de buradan başlar buram buram kokmaya. Başıma dolanır ardından Boğaz'a kaçar. Kars kaşarı eritir bir kadın. Yanına pudra şekerli Kürt böreğini

sarar. Canım insaf, her sabah da tango yapılmaz ki evin merdivenlerinde. Ama kolaysa ona anlat.

Alt komşu bir âlem zaten. Allah akıl fikir verir mi bilmem. Kış geliyor ya, topladı konu komşu söküğü gibi eski vitrinleri, kapıları. Ha babam kıymık kıymık ediyor yorgun tahtaları. Gürültüden uyuyamadıkça tepelere çıkmak iyi geliyor. Eğer çatıda gırnata çalan bir kediyle ona solfej yapan pir-i faniyi görürseniz şaşırmayın hiç. Uykusuzluk adama her şeyi yaptırır.

Gerçi "şalala" bahane. Yaşlar geçiyor bir bir diye dert edince göz kırpmak bile korkutuyor adamı. Ne kadar yazarsak o kadar iyi diyorum içimden. Hele küçük masayı pencereye çekip, kağıdı kızılcıklı votkayla ıslayınca kendini bilmez öyküler çıkıyor ortaya. Zaten insana ait her şey bize yakındır yazıyor ya gazete kağıdı kaplı kitaplar.

Benim demem o ki, herkes kendi çıkmazına sahip çıksın. Gitsin, kimsesiz çıkmazlar cemiyetine kayıt olsun. Sevsin yokuşlarını. Her sabah beyaz yakalı çocukluğumuz geçiyor oralardan. Çözemediğimiz havuz problemleri, gönlü bir türlü bize doğru kaymamış kadınlar, erken ölmüş arkadaşlar, umutsuz yazarlar hepsi dizi dizi fener alayında. Oğuz Atay sigarasını dipliyor yolun sonunda. Hayatınızın izmaritlerini biriktiriyorsanız eğer sıkı sıkı sarılın çıkmazlarınıza...

beş... Kendini İyi Etme Duası

Sabah geç uyandım.

Pisi gelip kıçıma yatmasa daha da kalkacağım yoktu ha. İçimdeki köz nedense sönmeye yüz tutmuş. Kalkıp Pando Usta'nın dükkânına gittim. Bal, kaymak ve de sıcak süt iyi gelir diye. İyi de geldi sanki.

Şimdi yüksek dallı çınarların altında oturuyorum. Bi kedi tıksırıyor masanın altında. O da yorulmuş gibi. Omuzlarımdaki değirmen taşını bi itebilsem biraz İstanbul olup direleceğim sanki. Hadi aslanım! Biraz gayret. İkinsan içindeki güneş gözlerini kırpıştıracak.

Yazmak sana iyi geliyor biliyorsun. Annemin kaynattığı nane limon gibi ferah rüzgârlar esiyor o zaman. Ensemdeki tüyler terliyor da ateşimi atıyorum dışarıya.

Gazoz içtiğim tüm pipetleri biriktirseydim; mavi, mor ve pembe olanları yani. Şimdi tutar mıydım umudu ayak bileklerinden?

Üç taş, beş taş, kaymak taşları, çat çat vurunca burnuma gelen yanık kavları muska torbamda saklasaydım ya.

Ah haylaz çocukluğum. Şimdiki aklım olsa yırtık pırtık dememem tüm uçurtmalarımı divanın altında saklardım. Gelin oldu gitti işte çevik koşmalarım.

Vallahi kulakmemelerime kıstırdığım mandalları da unutmadım.

Hadi oğlum, gülümse de beraber gidelim Beyoğlu'na.

Aminden önce dallarını kırdığım tüm vişne ağaçlarından özür dilemeliyim. Yoksa sırat köprüsünde kıçıma kıçıma batarlar biliyorum.

Güzel Allah'ım, amin. Bi daha üzülmeyeceğim ahmak ıslatan yağmurlarının zamansızlığına. Seni de çat kapı zırlamalarımla ikindi uykularından ettiğim için affet beni.

Amin de amin...

altı... Raylar

Trenler olmasaydı bu kadar yalnız kalmazdım. Kalbimi ve anılarımı bıçak yarası gibi ayırmasaydı raylar, sabahları daha sessiz uyanabilirdim...

Mavi kuşaklı, toz ve köy kokan Gördes Birlik otobüsünün Dingiller köyünü geçerek ulaştığı son düzlüğün sol yanından akan ve Spil Dağı'na kadar yorgun duvar yazıları gibi uzanan Akhisar Ovası, tren demektir. Yağmur laciverdi üniformaları ve kırmızı şeritli şapkalarıyla çocukluğumun tren askerlerinin ülkesi başlar Akhisar'ın çarşı ekmeği kokan yol kavşağında.

Dedem, Peynirci Arif, bir yüzlük bırakır gişeye. Bir el sarı liraya uzanırken, sol el tahta rafın en altından kumarbaz çabuklu-

ğuyla açık mavi ama nedense dikdörtgen bileti "şak" diye çeker. Üzerinde, "Talebe, ikinci mevki" yazan ağlamaklı karton, iki tırnağı olan demir canavarın ağzına itilip çekilir ve terli ellerime düşer.

"Dedem gitse de kırmızı helva alsam," derim. "Ahacık işte, istasyonun beyaz merdiveninin altındaki büfede satarlar kırmızı helvayı." Dedemden utanırım nedense, isteyemem. Oysa ben gidene kadar gitmez bilirim.

Tren sağdan, Balıkesir yönünden gelir. "Boş bulduğun yere otur, parana sahip çık, derslerini çok çalış..." Sola İzmir'e gider. Dedem yine arkamda kalır. Annem daha da uzaklaşır...

Göçmen beyazı duvarlarıyla son evler kaybolurken yer bulurum...

Dışarıda benden ne kadar uzak ne kadar yabancı tarlalar, pamuk ameleleri, bozulmuş bağlar, sergen iplerine yatırılmış tütünler, evler, evlerde yanan ışıklar, ışıkların altında oynayan çocuklar akar durur. Akşam erken gelirken tren geç gider, raylar hep ama hep tıkırdar.

"Niye" derim, "Niye hep gitmek zorundayım..." Oysa yaralı kuş gibi geçerken köylerden, kasabalardan insanlar büyük bir huzurla evlerine döner, taş oynar kahvelerde, çocuklar çember çevirir. Kimse gitme telaşında, varma heyecanında değildir. Kimsenin beyaz çamaşırları kaynatılıp ütülenmez, kumaş pantolonu kırışmasın diye gri örme kazağına dürülmez, devetüyü rengi ceketinin ceplerine küçük torbalara tıkıştırılmış közde kestane, ceviz içi, kavrulmuş badem konmaz.

Benden başka niye kimsenin, "Bilat kontrol, bilat kontrol" diye gezen biletçi amcaları yoktur bu dünyada? Derken Manisa'nın hemen dışında kırmızı ışıkları süzülen yüksek duvarlı evlerin önünden geçer makine. Yaşaran gözbebeklerim büyür karanlığa doğru; "Manisa Genelevi." Zaten benim eşek kafam hemen unutur ağlamayı...

Yanımdaki teyze dürter;

"Evladım, yi bakem, elma soydum... Talebe misin sen?"

"Hıı, evet."

"Ne olcen?"
"Makinist, tiren sürcem."
"Eyi eyi, Yaveş sür, emme!"
Gülerim... Eh ağlamak baki değil ya, bize...

"Levhayı kaldır, yuvaya yerleştir, kırmızıya bas, pis kokuyu çek içine, yansın gâvurun metali, pres yukarı, pis hayat dışarı... *değişmez hiçbir yönü...*"

İzmir Postası'nın Adamları, hayatlarının yönünü değiştirmeye çalışıyorlar, değişmeyeceğini bildikleri halde... Sert hayatlar onların hayatları; görmezden geldiğimiz, gizlediğimiz, gizlendiğini bildiğimiz halde ses etmediğimiz "pis hayat"lar... Horlandıkları için hoyrat bu adamlar ve kadınlar. Onun için de çıkardıkları ses alabildiğine sert. Ahmet Büke'nin –hiç de ilk gibi durmayan– ilk hikâye kitabı, bu sert sesiyle dikkat çekiyor. "Güzel İzmir"in arka sokaklarının, adı unutulmuş Ege kasabalarının, atölyelerin, posta trenlerinin, delilerin, kedilerin sesiyle...

Hikâyelerin diline ve kurgusuna da sinen bu sert ses, "pis hayatlar"dan saklanarak, duvarların ardına sığınarak, gözlerimizi yumarak, onları edebiyatın dışına atarak kurtulamayacağımızı bir kez daha hatırlatıyor. İşittiğimize göre, dışında ya da uzağında değiliz...

002128